

Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2020

Jenita Rauta

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
SAMMANFATTNING	4
ABSTRACT	5
1 JOHDANTO	6
2 MENETELMÄ	8
2.1 Havaintoaineiston poiminta	8
2.2 Tapausten määrittely viharikoksiksi	8
2.3 Havaintojen analysointi ja raportointi.....	9
3 HAVAINNOT	10
3.1 Kaikki vihamotiivit	10
3.2 Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät rikokset	26
3.3 Uskontoon tai vakaumukseen liittyvät rikokset	43
3.4 Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät rikokset.....	50
3.5 Vammaisuuteen liittyvät rikokset.....	58
4 YHTEENVETO	65
4.1 Vuonna 2020 poliisin tietoon tulleet viharikosepäilyt laajemmassa kuvassa.....	65
4.2 Havaintojen tulkinnassa huomioitavaa.....	68
4.3 Viharikosilmapiirin piirteitä vuonna 2020	69

LÄHTEET	72
LIITTEET	76
LIITE 1. RIKOSNIMIKKEET	76
LIITE 2. HAKUSANAT	78
LIITE 3. MUUT SAATAVILLA OLEVAT LIITETAULUKOT JA KUVIOT	79
Kaikki vihamotiivit	79
Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät rikokset	80
Romaneihin kohdistuneet rikokset	82
Uskontoon tai vakaumukseen liittyvät rikokset	82
Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät rikokset.....	83
Vammaisuuteen liittyvät rikokset.....	83

TIIVISTELMÄ

Tässä selvityksessä kuvataan epäiltyjä viharikoksia, jotka ovat tulleet poliisin tietoon vuonna 2020. Aineistona ovat poliisin valtakunnalliset rikosilmoitustiedot. Selvitys on jatkoa rasistisen rikollisuuden vuosiselvityksille, joita on tehty vuodesta 1998 lähtien ensin sisäasiainministeriön poliisiosastolla ja sittemmin Poliisiammattikorkeakoulussa.

Vuonna 2009 rasistisen rikollisuuden seuranta laajennettiin viharikosseurannaksi. Viharikoksiksi on määritelty henkilöä, ryhmää, jonkun omaisuutta, instituutiota tai näiden edustajaa kohtaan tehdyt rikokset, joiden taustalla ovat ennakkoluulot tai vihamielisyys uhrin oletettua tai todellista etnistä tai kansallista taustaa, uskontoa tai vakaumusta, seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä, sukupuolen ilmaisua tai vammaisuutta kohtaan.

Vuonna 2020 poliisi kirjasi yhteensä 852 rikosilmoitusta epäillyistä viharikoksista. Tämä on viisi prosenttia vähemmän kuin vuonna 2019. Suurin osa (75,8 %) rikosilmoituksista liittyi rikosepäilyihin, jotka tässä selvityksessä on luokiteltu liittyvän uhrin etniseen tai kansalliseen taustaan. Uhrin uskonnolliseen taustaan liittyvien tapausten osuus oli 12,7 prosenttia, seksuaaliseen suuntautumiseen 5,4 prosenttia sekä vammaisuuteen 3,5 prosenttia. Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvistä viharikoksista tehtiin 22 rikosilmoitusta (2,6 %). Näistä tässä selvityksessä viharikoksiksi luokitelluista tapauksista poliisi itse luokitteli viharikoksiksi vain noin viidesosan.

Epäillyt viharikokset, kun ne luokitellaan tapahtumatilanteen mukaan, ovat pääosin sanallisia loukkauksia, uhkailuja ja häirintää. Rikosepäilyt kiihottamisesta kansanryhmää vastaan vähenivät kolmanneksella vuodesta 2019, kun taas tappelutilanteiden, joiden osallisten epäiltiin syyllistyneen molemminpuolisesti rikoksiin, määrä kasvoi.

Tarkasteluvuonna yhteensä 646 rikosilmoitusta liittyi etniseen tai kansalliseen taustaan. Useimmin kyse oli tapauksista, joissa valtaväestöön kuuluvat henkilöt ilmaisivat ennakkoluuloa ja vihamielisyyttä etnisiä tai kansallisia vähemmistöjä kohtaan. Yleisin rikoslaji oli pahoinpitelyrikos. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä rikoksissa tavallisimmin tapahtumapaikkana oli julkinen ulkoilmapaikka, kuten tie, katu tai tori. Tämän tyyppisten päärikosten asianomistajista 64 prosenttia oli miehiä ja 36 prosenttia naisia. Miehiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin pahoinpitelyitä, kun taas naisiin kohdistui yleisimmin kunnianloukkauksia.

Vuonna 2020 niistä Suomessa asuvista henkilöistä, joiden kansalaisuus oli muu kuin suomalainen, suhteellisesti eniten epäillyn rikoksen kohteeksi joutuivat Irakin kansalaiset rikoksissa, jotka liittyivät etniseen tai kansalliseen taustaan. Kaikista etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä rikosilmoituksista 12 prosenttia oli kohdistunut romanitaustaiseen henkilöön. Näissä yleisin rikosnimike oli kunnianloukkaus.

Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien viharikosilmoitusten määrä laski 19 prosenttia vuoteen 2019 verrattuna. Näissä tapauksissa yleisimmin kohteena olivat islaminuskoiset, ja hieman yli neljäsosa niistä oli pahoinpitelyrikoksia. Uskontoon liittyvät rikokset tapahtuivat useimmiten internetissä.

Uhrin oletettuun tai todelliseen seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien viharikosilmoitusten määrä laski kuudella prosentilla. Eniten ilmoitettiin kunnianloukkauksia. Yli puolessa näistä tapauksista rikoksista epäilty oli asianomistajalle ennestään tuttu.

Selvitykseen poimituista rikosilmoituksista kolmekymmentä liittyi vammaisuuteen. Vuonna 2019 vastaavia ilmoituksia oli 32 prosenttia enemmän. Hieman yli puolet tapauksista oli kunnianloukkauksia. Viidessäkymmenessä seitsemässä prosentissa kaikista vammaisuuteen liittyvistä viharikosepäilyistä tekijä oli uhrille tuttu.

SAMMANFATTNING

I denna utredning beskrivs misstänkta hatbrott som kommit till polisens kännedom 2020. Materialet består av polisens riksomfattande uppgifter om brottsanmälningar. Utredningen är en fortsättning på de årliga utredningarna av rasistisk brottslighet som har gjorts sedan 1998, först vid inrikesministeriets polisavdelning och senare vid Polisyrrkeshögskolan.

År 2009 utvidgades uppföljningen av rasistisk brottslighet till att inkludera uppföljning av hatbrott. Hatbrott definieras som brott som begås mot en person, en grupp, någons egendom, en institution eller en representant för dessa där motivet är fördomar eller fientlighet mot offrets förmodade eller verkliga etniska eller nationella bakgrund, religion eller övertygelse, sexuella läggning, könsidentitet, könsuttryck eller funktionsnedsättning.

Under 2020 registrerade polisen sammanlagt 852 brottsanmälningar om misstänkta hatbrott. Detta är fem procent färre än året innan. Största delen (75,8 %) av brottsanmälningarna innehöll misstanke om brott på grund av etnisk eller nationell bakgrund. I 12,7 procent av brotten var motivet offrets religiösa bakgrund, i 5,4 procent offrets sexuella läggning och i 3,5 procent offrets funktionsnedsättning. Det gjordes 22 brottsanmälningar (2,6 %) om hatbrott på grund av könsidentitet eller könsuttryck. Mindre än en femtedel fall av de som i den här rapporten har klassificerats som hatbrott klassificerades som hatbrott av polisen.

När man granskar alla hatbrott enligt händelsesituation, var antalet verbala kränkningar, hot och trakasserier högst. Av dessa brott minskade antalet fall av hets mot folkgrupp med 32 procent jämfört med 2019. Antalet misshandelssituationer med ömsesidiga brott ökade däremot.

Under granskningsåret hade sammanlagt 646 brottsanmälningar samband med etnisk eller nationell bakgrund. Oftast var det fråga om fall där personer från majoritetsbefolkningen uttryckte fördomar och fientlighet mot etniska eller nationella minoriteter. Den vanligaste brottstypen var misshandelsbrott. Hatbrott på grund av etnisk eller nationell bakgrund skedde oftast på en offentlig plats utomhus, till exempel på en väg, gata eller ett torg. Offren för dessa huvudbrott var i 64 procent av fallen män och i 36 procent kvinnor. Män utsattes oftast för misshandel, medan kvinnor oftast utsattes för ärekränkning.

I fråga om personer bosatta i Finland som inte har finskt medborgarskap var irakiska medborgare proportionellt sett mest utsatta för brott på grund av etnisk eller nationell bakgrund 2020. Tolv procent av alla brottsanmälningar med anknytning till etnisk eller nationell bakgrund gällde personer med romsk bakgrund. Den vanligaste brottsrubricering här var ärekränkning.

Antalet anmälningar om hatbrott på grund av religion eller övertygelse minskade med 19 procent jämfört med 2019. I dessa fall var muslimer de mest utsatta, och drygt en fjärdedel av fallen var misshandelsbrott. Hatbrott på grund av religion begicks oftast på internet.

Antalet anmälningar om hatbrott på grund av offrets antagna eller verkliga sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck minskade med sex procent. De flesta anmälningarna gällde ärekränkning. I mer än hälften av dessa fall kände målsägande den misstänkte sedan tidigare.

Antalet anmälningar om brott på grund av funktionsnedsättning uppgick till 30, vilket är 32 procent mindre än året innan. Drygt hälften av de misstänkta brotten var ärekränkningar och i 57 procent av fallen kände offret gärningsmannen.

ABSTRACT

This report reviews suspected hate crimes reported to the police in Finland in 2020. The statistics are based on crime reports retrieved from the National Police Information System. Annual statistics on suspected hate crimes have been reported since 1998, first by the Ministry of Interior's Police Department and then by the Police University College of Finland.

In 2009 the system for gathering the data on racist crime was developed into a more comprehensive system of monitoring hate crime. For the purpose of this report, hate crime has been defined as a crime against a person, group, somebody's property, institution, or their representative, motivated by prejudice or hostility towards the victim's real or perceived ethnic or national origin, religion or belief, sexual orientation, transgender identity or appearance, or disability.

In the target year, 852 reports of offences on suspected hate crime were filed. These represent a five percent decrease in comparison with the previous year. The majority, 75,8 percent, of the cases were incidents based on ethnic or national origin. Cases motivated by the victim's religious background made 12,7 percent of the incidents. Sexual orientation was the motive in 5,4 percent of the cases and in 3,5 percent the motive related to victims disability. Twenty-two of the suspected hate crimes (2,6 %) were categorised as being based on the victim's transgender identity or appearance. Less than one-fifth of the cases categorised as hate crimes in this reports were originally classified as suspected hate crimes by the police.

Taking on board all the suspected hate crimes in 2020, most of them were verbal insults, unlawful threats and harassments. Of these, the number of incitement to hatred -crimes decreased by 32 percent in comparison to 2019. The number of fights involving suspected reciprocal offences, on the other hand, increased.

In 2020, the total number of suspected hate crimes filed by the police was 646. In the majority of the cases, prejudice or hostility was directed towards a member of an ethnic or national minority by a member of the majority population. The most common suspected crimes were assaults. The most common scenes of the suspected crimes based on ethnic or national origin were public outdoor locations such as streets or city market squares. In 64 percent of the cases, the victims of the crimes based on ethnic or national origin were males. The rest were females. Most common crimes against the males were assaults whereas majority of the crimes against females were defamations.

In relation to the number of people with foreign citizenship and living in Finland, those holding a citizenship of Iraq experienced the highest frequency of crimes motivated by ethnic or national origin in 2020. From all the reports of offences based on ethnic or national origin, 12 percent of offences were against a member of a Roma minority. Of these, the most common suspected crimes were defamations.

Suspected hate crimes filed by the police in 2020 based upon religion or belief decreased by 19 percent from the previous year. Most commonly, the victims were Muslims by religion. A bit over a quarter of the suspected crimes were assaults. Most common location for the suspected hate crimes based on religion or belief was the Internet.

The number of hate crimes motivated by the victim's real or perceived sexual orientation, transgender identity or appearance, is six percent lower than in the previous year. Defamations were the most commonly reported crimes. In little more than half of the cases, the suspect was an acquaintance to the victim.

In the target year, 30 reports of offences were motivated by the victim's disability. That is 32 percent less than in previous year. Little over half of the cases were defamations. In 57 percent of the cases, the suspected offender was an acquaintance to the victim.

1 JOHDANTO

Suomen rikoslaki ei tarjoa määritelmää viha- tai rasiselle rikokselle. Rikoslain rangaistuksen koventamisperusteissa on kuitenkin otettu huomioon teon rasisinen vihamotiivi, jota vuonna 2011 laajennettiin huomioimaan myös muut vihamotiivit (RL 6 luku 5 § kohta 4, 13.5.2011/511). Koventamisperusteen lisäksi rikoslaisissa mainitaan joitakin rikoksia, joiden tunnusmerkistöön sisältyy vihamotiivi. Näitä rikosnimikkeitä ovat syrjintä, kiihottaminen kansanryhmää vastaan ja törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Koventamisperuste on osittain laveampi, mutta tulkinnanvaraisempi kuin tämän selvityksen viharikosmääritelmä. Näin ollen tämän selvityksen viharikosmääritelmä ei pohjautu suoraan lakiin vaan aikaisempiin tutkimuksiin ja muiden maiden viharikosselvityksiin (esim. Niemi & Sahramäki 2012).

Mikä tahansa Suomen rikoslainsäädännössä rikokseksi määritelty teko voi periaatteessa olla viharikos. Ratkaisevaa on teon motiivi. Esimerkiksi yleisimpiä etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvästä motiivista tehtyjä rikoksia ovat pahoinpitely, laiton uhkaus ja kunnianloukkaus. Viharikos määritellään vuosittaisissa viharikosselvityksissä seuraavasti:

Viharikos on henkilöä, ryhmää, jonkun omaisuutta, instituutiota tai näiden edustajaa kohtaan tehty rikos, jonka motiivina ovat ennakkoluulot tai vihamielisyys uhrin oletettua tai todellista etnistä tai kansallista taustaa, uskonnollista vakaumusta tai elämäntavasta, seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä, sukupuolen ilmaisua tai vammaisuutta kohtaan.

Viharikoksen määritelmä täyttyy jo silloin, jos tekijä olettaa uhrin kuuluvan johonkin yllä mainituista viiteryhmistä. Uhri voi olla esimerkiksi läheisessä suhteessa kyseiseen ryhmään kuuluvan kanssa ja tätä kautta valikoitua kohteeksi. Uhrilla voi olla myös jokin muu yhteys kyseiseen ryhmään. Teko voi esimerkiksi kohdistua vastaanottokeskuksen työntekijään tämän työn takia.

Yksittäinen viharikos voidaan nähdä myös ns. signaalirikoksena, jolloin koko rikoksen uhrin edustama vähemmistö voi kollektiivisesti kokea joutuneensa rikoksen kohteeksi. Tällöin rikos nähdään uhkauksena tätä ryhmää kohtaan. Tällainen kollektiivinen reaktio saattaa vaikuttaa negatiivisesti koko vähemmistöryhmän suhtautumiseen ympäröivään enemmistökulttuuriin ja sen edustajiin. (Iganski 2001; Perry 2001; Poliisi 2016.)

Tässä selvityksessä kuvataan vuonna 2020 poliisin tietoon tulleita epäiltyjä viharikoksia. Aineistona on käytetty kyseisenä vuonna kirjattuja rikosilmoituksia. Selvitys jatkaa vuodesta 1998 lähtien ensin sisäasiainministeriön poliisiosastolla ja sittemmin Poliisiammattikorkeakoulussa julkaistujen viharikollisuuden vuosiselvitysten aloittamaa sarjaa (Sisäasiainministeriö 1998–2003; Keränen 2005a; 2005b; Ellonen 2006; Nojonen 2007; Joronen 2008; Peutere 2009; 2010; Niemi 2011; Niemi & Sahramäki 2012; Tihveräinen 2013; 2014; 2015; 2016; Rauta 2017; 2018; 2019; 2020).

Tilastointimenetelmää laajennettiin vuonna 2009 koskemaan myös muita kuin etniseen tai kansalliseen taustaan kohdistuvia viharikoksia ja sitä käytettiin vuoden 2008 viharikosselvityksessä (Peutere 2009). Tilastointimenetelmän uusimisen vuoksi vain vuosien 2008–2020 viharikosselvitykset ovat keskenään vertailukelpoisia.

Tämä selvitys noudattaa samaa rakennetta ja osin myös samaa tekstikokonaisuutta kuin aiemmat selvitykset. Tavoitteena on, että lukija löytää vakioselvityksen tulokset suunnilleen samasta rakennepaikasta ja yhtäpitävällä tavalla kuvattuina kuin aiempina tutkimusvuosina.

Selvityksen luvussa 2 käydään ensiksi lyhyesti läpi käytetty menetelmä. Tilastointimenetelmää ei ole muutettu viime vuodesta. Menetelmän yksityiskohtaisen kuvauksen löytää aikaisemmista selvityksistä (ks. Peutere 2009; Niemi & Sahramäki 2012). Luvussa 3 esitellään selvityksen havainnot. Ensin kuvataan kootusti kaikkia vuodelle 2020 kirjattuja viharikosepäilyjä. Näiden osalta kuvataan poliisin viharikosluo-

kituksen käyttö, tapahtumatilanteet ja rikoslajit, asianomistajat ja epäillyt, tapahtumapaikat- ja ajat, alueellinen jakautuminen sekä esitutkinnan tila ja rikosepäilyjen eteneminen syyteharkintaan.

Seuraavaksi viharikosepäilyjä valotetaan motiivikohtaisesti – kohteen etninen tai kansallinen tausta, uskonto tai vakaumus, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu tai vammaisuus. Havaintoja ja niiden määriä verrataan systemaattisesti edelliseen vuoteen, mutta motiivikohtaisten kappaleiden alusta sekä yhteenveto-luvusta löytyy myös pidemmän aikavälin tarkastelua. Luvussa 4 esitetään yhteenveto selvityksen tuloksista, arvioidaan lyhyesti selvitystyön reunaehdoista ja havaintojen luotettavuutta sekä esitellään ajankohtaisia, yhteiskunnassa tapahtuneita asioita ja ilmiötä, joilla saattaa olla vaikutuksia viharikosilmapiiriin. Lopussa on lista muista taulukoista, joita tutkimusaineistosta on saatavilla, mutta joita ei ole sisällytetty tähän selvitykseen.

Lukijan on hyvä huomata, että tässä selvityksessä kuvataan poliisin kirjaamia rikosilmoituksia. Kysymys on siis rikosepäilyistä, mutta toiston välttämiseksi tätä ei tapauksia kuvatessa joka kohdassa mainita. Vasta tuomioistuimien päätöksillä, onko kyseessä rikoksen tunnusmerkistön täyttävä teko. Tuomioistuimien arvio ja ottaa kantaa teon motiiveihin, jos sellaisia on tiedossa tai saadaan näytetyksi. Tuomioistuimien ottaa kantaa myös siihen, onko teossa käytetty esimerkiksi rasistiseen tai muuhun vihamotiiviin liittyvää ankaruuttamisperustetta. Vuonna 2020 julkaistussa Viharikokset ja niiden käsittely rikosprosessissa -selvityksessä on tarkasteltu tarkemmin sitä, miten viharikokset tunnistetaan rikosprosessin eri vaiheissa, miten tieto mahdollisesta vihamotiivista välittyy poliisilta syyttäjälle ja miten se vaikuttaa tuomioon. Selvityksen mukaan tuomiota kovennetaan vihamotiivin perusteella harvoin. (Juutinen 2021.)

2 MENETELMÄ

2.1 Havaintoaineiston poiminta

Selvityksen aineiston muodostavat vuonna 2020 kirjatut rikosilmoitukset, jotka on poimittu valtakunnallisesta Poliisiasiain tietojärjestelmästä alla kuvatuilla ehdoilla. Ensimmäisessä vaiheessa poimittiin

1. rikosilmoitukset, jotka sisältävät jonkin liitteessä 1 mainituista rikosnimikkeistä (125 rikosnimikettä) ja jonkin liitteessä 2 mainituista hakusanoista (yhteensä 358 hakusanaa)
2. rikosilmoitukset, joissa asianimikkeenä on syrjintä, työsyryntä, kiskonnantapainen työsyryntä, kiihottaminen kansanryhmää vastaan, törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan, joukkotuhonta, joukkotuhonnan valmistelu, rikos ihmisyyttä vastaan, törkeä rikos ihmisyyttä vastaan tai kidutus
3. rikosilmoitukset, joiden selostusosassa esiintyi kirjainyhdistelmä ”rasist” tai ”rasism”
4. rikosilmoitukset, jotka poliisi on merkinnyt viharikosluokituksella
5. rikosilmoitukset, jotka on merkitty Tupa-luokituksella (Turvapaikanhakijoihin liittyvä)

Hakuehdoissa 3, 4 ja 5 poiminnan kohteena eivät olleet tietyt rikosnimikkeet, vaan hakuehdot mahdollistivat muidenkin viharikosperustaisten rikosnimikkeiden löytymisen kuin kohtiin 1 ja 2 sisältyvät. Kohta 3 on jätetty itsenäiseksi hakuehdoksi laajan kattavuutensa vuoksi. Kohdan 3 kirjainyhdistelmillä löydettiin suuri määrä aineistoon kuuluvia rikosilmoituksia. Yllä olevin ehdoin poimittu alustava havaintoaineisto käsitti 10 743 rikosilmoitusta.

2.2 Tapausten määrittely viharikoksiksi

Lopullinen tutkimusaineisto koostui 852 rikosilmoituksesta. Ne määriteltiin viharikoksiksi poliisin rikosilmoitukseen kirjaamien tietojen perusteella. Määrittelyn apuna käytettiin selvitystä varten laadittua kirjallista ohjetta.

Tapaus määriteltiin viharikokseksi, jos joku tapauksen osapuolista (poliisi, uhri, todistaja, jne.) epäili, että rikoksen yhtenä motiivina oli epäluulo tai vihamielisyys jotakin uhrin (oletettua) viiteryhmää kohtaan. Näitä voivat olla 1) etnisyyteen tai kansallisuuteen, 2) uskontoon tai vakaumukseen, 3) seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun tai 4) vammaisuuteen liittyvät viiteryhmät. Tapaus määriteltiin viharikokseksi myös silloin, jos itse rikosilmoituksen selitysosassa esiintyi viharikosperustaisia vihteitä, kuten epäillyn rasistista kielenkäyttöä.

Yllä olevien esimerkkien lisäksi tapaus määriteltiin viharikokseksi, jos rikosilmoitus sisälsi poliisin käyttämän viharikosluokituksen siitä huolimatta, että itse ilmoituksesta ei ilmennyt tekijän motiivia. Poliisihallituksen antaman ohjeistuksen (Poliisihallituksen ohje 13.11.2011) mukaan poliisin tulisi käyttää viharikosluokitusta aina silloin, kun kuka tahansa tilanteessa mukana ollut henkilö (poliisi, epäilty, asianomistaja, todistaja, ilmoittaja tai muu)

- pitää teon motiivina osittain tai kokonaan ennakkoluuloa tai vihaa tiettyä kansanryhmää kohtaan
- pitää tekoa tehtynä osittain tai kokonaan rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen liittyvästä vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta.

Luokitustilastoja tutkittaessa on otettava huomioon, että luokitusjärjestelmä on kehitetty poliisin omaksi tilastointityökaluksi. Rikosilmoitusten kirjaamiseen käytettävä Poliisiasian tietojärjestelmä ei siis pakota tekemään luokittelua. Luokittelumerkintä välittyy kuitenkin myös syyttäjälle. Vuoden 2011 Poliisihallituksen ohje muutti aikaisemman suppean rasismiluokituksen kattavammaksi viharikosluokitukseksi. Samalla rasismiin osalta viharikosluokituksen käyttöohjeita tarkennettiin. Muutoksen takia vuoden 2012–2020 luokitustilastoja ei voi verrata aikaisempiin vuosiin.

2.3 Havaintojen analysointi ja raportointi

Tässä selvityksessä rikosilmoituksia kuvaillaan eri näkökulmista sekä rikosilmoituskohtaisesti että asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen mukaan. Tämä vaikuttaa eroihin havaintojen määrissä. Päärikoksella¹ viitataan kuhunkin ilmoituksen asianomistajaan kohdistuneeseen vakavimpaan rikosnimikkeeseen. Koska yhdessä rikosilmoituksessa voi olla yksi tai useampia asianomistajia, on päärikosten määrä suurempi kuin rikosilmoitusten määrä. Kun tekstissä puhutaan ”vihamotiivista”, viitataan vaikuttimeen, joka perustuu ennakkoluuloihin tai vihamielisyyteen aiemmin mainittuja viiteryhmiä kohtaan.

Useissa taulukoissa esitetään rikosilmoitusten tai päärikosten lukumäärissä havaittu prosentuaalinen muutos vuoteen 2019 verrattuna. On kuitenkin hyvä huomioida, että tämä kertoo ainoastaan eron edellisvuoden määriin, eikä näin ollen kerro pidemmän ajan trendistä.

1 Rikokset vakavimmasta lievempään: henkeen, seksuaaliseen koskemattomuuteen, terveyteen, henkilökohtaiseen vapauteen, ihmisyyteen, kunniaan, yksityisyyteen, kotirauhaan ja omaisuuteen kohdistuvat. Yhdessä rikosilmoituksessa voi olla useampi asianomistaja, joista jokaiseen kohdistunut päärikos on laskettu tilastoon. Näin ollen päärikosten määrä on rikosilmoituksia suurempi.

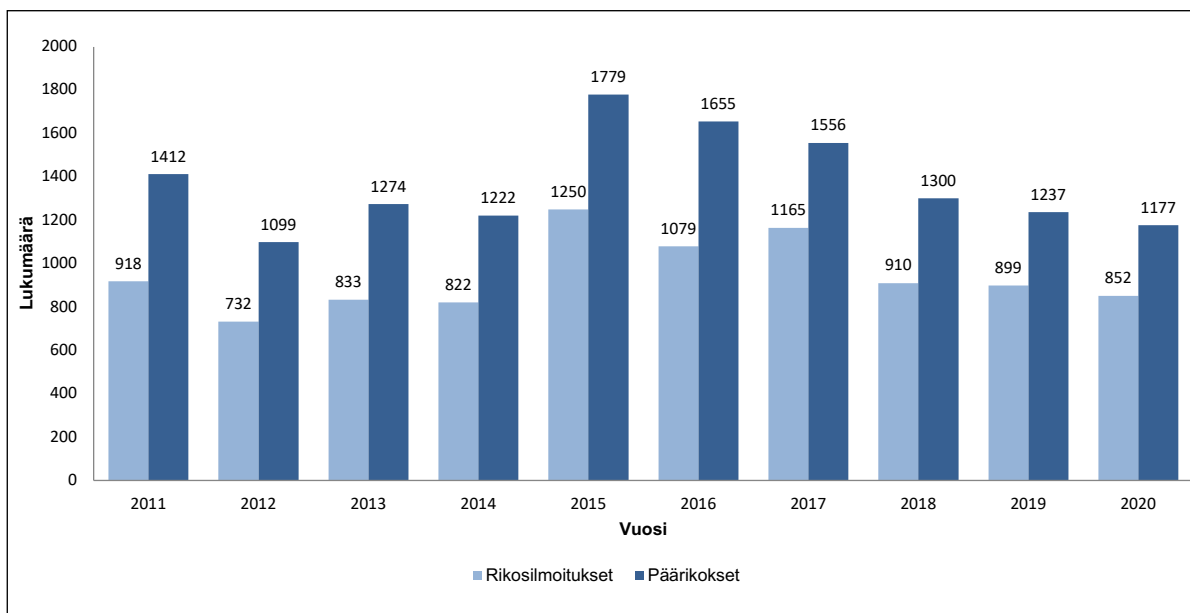

3 HAVAINNOT

3.1 Kaikki vihamotiivit

Määrä

Vuonna 2020 poliisille tehtiin yhteensä 852 rikosilmoitusta epäillyistä viharikoksista. Ilmoitusten määrä väheni edellisvuodesta 47 tapauksella (-5 %). Epäiltyjä päärikoksia löytyi 1 177 kappaletta, mikä on 60 kappaletta (-5 %) vähemmän kuin edellisvuonna (kuvio 1).

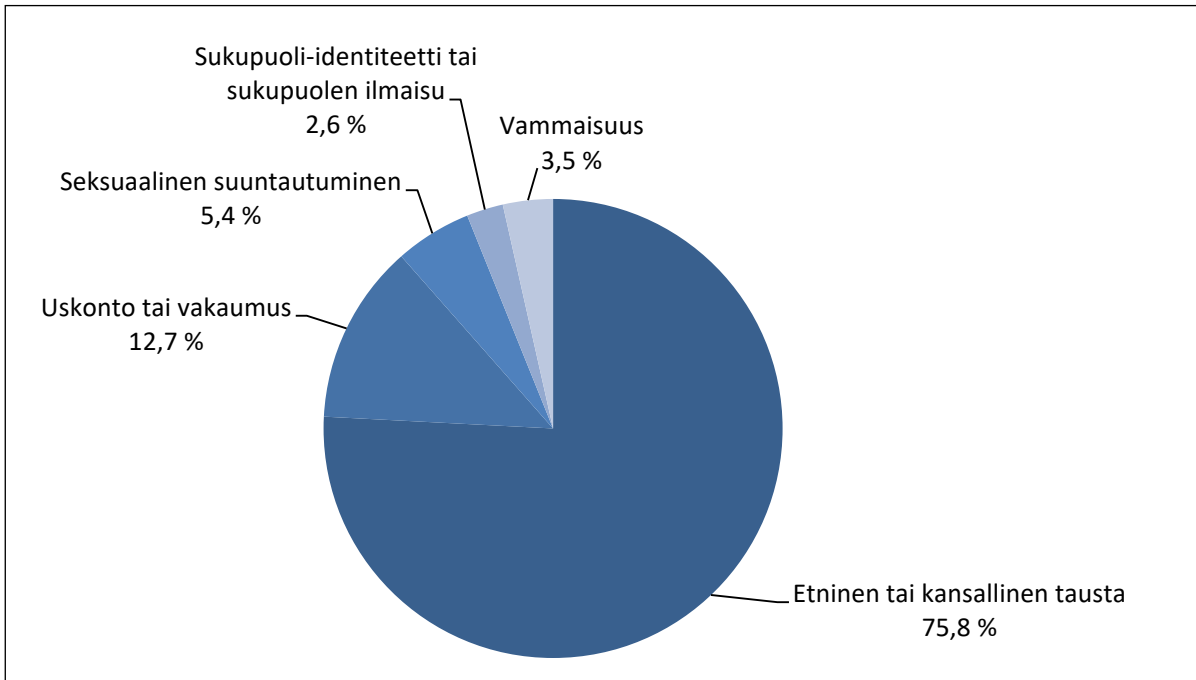

Kuvio 1. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2020.

Vihamotiivit

Vuonna 2020 suurimpaan osaan poliisille ilmoitetuista epäillyistä viharikoksista kytkeytyi etniseen tai kansalliseen taustaan liittyviä ennakkoluuloja tai vihamielisyyttä (75,8%) (kuvio 2). Muihin viiteryhmiin kohdistuneiden ilmoitusten määrät prosenttilukuina olivat seuraavia: uskontoon tai vakaumukseen liittyvät 12,7 prosenttia, seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvät 5,4 prosenttia, vammaisuuteen liittyvät 3,5 prosenttia sekä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät 2,6 prosenttia.

Osuudet ovat pysyneet jokseenkin samoina vuoden 2008 selvityksestä lähtien. Vuoteen 2019 verrattuna etniseen tai kansalliseen taustaan sekä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien rikosilmoitusten osuudet hieman kasvoivat, kun taas uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen sekä vammaisuuteen liittyvien osuudet pienenevät.

Kuvio 2. Eri viharikosmotiivien osuudet epäillyistä viharikoksista tehdyissä rikosilmoituksissa vuonna 2020 (n=852).

Viharikosluokitus

Taulukossa 1 näkyy poliisin rasismi- tai viharikosluokituksen käytön yleisyys rikosilmoituksissa vuosina 2011–2020. Vuonna 2020 poliisi käytti luokitusta yhteensä 148 rikosilmoituksessa (17 %). Niistä 112 tapusta (76 %) perustui etniseen tai kansalliseen taustaan. Uskontoon tai vakaumukseen liittyviä ilmoituksia oli 21 (14 %), seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyviä 14 (9 %) ja vammaisuuteen liittyviä yksi (0,7 %).

Viharikosluokituksen käyttöasteesta ei voida kuitenkaan arvioida sitä, tunnistaako poliisi viharikoksia. Tähän aineistoon päätyivät myös tapaukset, joissa motiivi on mainittu, mutta poliisin viharikosluokitusta ei ole käytetty. Näissä tapauksissa luokittelun käyttämättä jättämisestä huolimatta poliisi on saattanut huomioida esitutkinnassa tapaukseen liittyvän mahdollisen vihamotiivin.

Taulukko 1. Rasismi- ja viharikosluokituksen käyttö rikosilmoituksissa vuosina 2011–2020^{2,3}.

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ero vuoteen 2019, %
Luku- määrä	Luokitus	266	174	142	113	219	250	451	237	238	148	-38
	Ei luokitusta	522	558	691	709	1031	829	714	673	661	704	7
	Yhteensä	788	732	833	822	1250	1079	1165	910	899	852	-5
%	Luokitus	34	24	17	14	18	23	39	26	26	17	-34
	Ei luokitusta	66	76	83	86	82	77	61	74	74	83	12
	Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	0

2 Vuosien 2011–2020 luvut eivät ole vertailtavissa vuotta 2008 aikaisempiin vuosiin, sillä rikosilmoitusten poiminta-
taehtoja muutettiin vuonna 2009.

3 Rasismiluokitus muuttui kattavammaksi viharikosluokitukseksi vuoden 2011 lopussa.

Tapahtumatilanteet

Epäillyiksi viharikoksiksi määritellyt rikosilmoitukset luokitellaan tapahtumatilanteittain kahdeksaan luokkaan. Luokitus perustuu rikosilmoituksen sanalliseen kuvaukseen sekä tietoon siitä, ketkä henkilöistä on merkitty asianomistajiksi ja ketkä epäillyiksi. Rikosilmoitus voi sisältää myös useamman rikoksen, asianomistajan ja rikoksesta epäillyn.

Hieman yli puolet vuoden 2020 viharikosilmoituksista koski sanallisia loukkauksia, uhkauksia tai häirintää (taulukko 2). Tämän tyyppisten tapausten määrä kuitenkin laski (-3 %) edellisvuodesta.

Esimerkkejä sanallisista loukkauksista, uhkauksista ja häirinnästä

- a) Asianomistajaa nimiteltiin loukkaavasti julkisessa Facebook-ryhmässä hänen sukupuoli-identiteettinsä takia. Tekijää epäillään kunnianloukkauksesta.
- b) Koulun seinään oli kirjoitettu tekstejä, joissa kehoitettiin valkoisia taistelemaan muita etnisiä ryhmiä vastaan. Tekijä ei ole tiedossa, mutta tekstissä oli viittaus tekijän yhteyksistä äärioikeistolaiseen ryhmään.
Tekijää epäillään kiihottamisesta kansanryhmää vastaan.
- c) Asianomistaja uhattiin tappa kristityksi kääntymisen johdosta.
Tekijää epäillään laittomasta uhkauksesta.

Seuraavaksi eniten tehtiin yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia, joiden määrä myös laski (-9 %) vuoteen 2019 verrattuna.

Esimerkki yksisuuntaisesta pahoinpitelyrikoksesta

Naapuri löi rappukäytävässä asianomistajaa nyrkillä kasvoihin. Samalla tekijä käski suusanallisesti asianomistajaa lähtemään pois Suomesta ja takaisin kotimaahansa. Tekijää epäillään pahoinpitelystä.

Molemminpuolisia rikoksia sisältävien tappeluiden määrä puolestaan nousi 31 prosenttia, kun taas omaisuusrikosten sekä syrjintäjuttujen määrät laskivat.

Esimerkki tappelusta, joka sisältää molemminpuolisia rikoksia

Kauppakeskuksessa alkanut kahden henkilön välinen tapelu, joka johtui siitä, että henkilöt kuuluivat eri uskontokuntiin. Molempia epäillään pahoinpitelystä.

Esimerkki omaisuusrikoksesta

Asianomistajan auton konepellille oli piirretty rastinen symboli. Asianomistaja on syntynyt Neuvostoliitossa ja uskoo teon liittyvän hänen taustaansa. Tekijää epäillään vahingonteosta.

Esimerkki syrjintärikoksesta

Leirintäalue kieltäytyi ottamasta vastaan romanitaustaisia asianomistajia vedoten siihen, että kaupunki on tämän kieltänyt. Leirintäalueen omistajatahoa epäillään syrjinnästä.

Taulukko 2. Epäillyistä viharikoksista tehdyt ilmoitukset tapahtumatilanteittain vuonna 2020 (n=852)⁴.

Tapahtumatilanne	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	454	53	-3
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	202	24	-9
Tappelu, molemminpuolisia rikoksia	80	9	31
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	64	8	-12
Syrjintäjutut	37	4	-18
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaajakin rikoksesta epäilty	8	1	60
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaaja ei rikoksesta epäilty (Poliisin viharikosluokitus)	2	0	100
Muut	5	1	-76
Yhteensä	852	100	-5

Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset ovat tapauksia, joissa rikosilmoituksen sisältämään vakavimpaan rikokseen, yleensä pahoinpitelyyn, on syyllistytty esimerkiksi rasistisesta nimittelystä tai herjauksesta provosoituneena. Rikoksesta epäilty on näissä tapauksissa henkilö, jota on kohdeltu rasistisesti. Kyseiset ilmoitukset saattavat sisältää myös esimerkiksi kunnianloukkausrikoksen, josta epäiltynä on esimerkiksi rasistisesti käyttäytynyt henkilö.

Sanallisesta provokaatiosta tehtyjen rikosten sisällyttäminen vuosittaisiin viharikosselvityksiin ei ole yksiselitteistä. Niiden ottaminen mukaan on kuitenkin nähty tarpeelliseksi, sillä niiden taustavaikuttimet voidaan tulkita ennakkoluuloiksi tai vihamielisyydeksi aiemmin mainittuja viiteryhmiä kohtaan. Lisäksi ne kuvaavat yleistä ilmapiiriä, joissa rikoksiin syyllistytään.

Vuodesta 2017 lähtien viharikostilastoihin on otettu sanallisesta provokaatiosta tehdyistä rikoksista mukaan vain ne rikosilmoitukset, joissa myös herjaaja on merkitty epäillyksi. Ne rikosilmoitukset, joissa vain provosoitunut henkilö on merkitty epäillyksi, puolestaan jätetään pois tilastoista. Poikkeuksena näistä otetaan tilastoihin mukaan kuitenkin ne rikosilmoitukset, jotka poliisi on luokitellut viharikoksiksi, vaikka herjaajaa ei olekaan merkitty epäillyksi. Yllämainituista syistä johtuen sanallisesta provokaatiosta tehtyjen rikosten määriä ei voi verrata vuotta 2017 edeltäviin lukuihin. Taulukossa 3 esitetään sanallisesta provokaatiosta tehtyjen epäiltyjen viharikosten määrä jaoteltuina sen mukaan, onko herjaavaan nimittelyyn syyllistynyt henkilö merkitty rikoksesta epäillyksi vai ei.

4 Vuonna 2017 sanallisesta provokaatiosta tehty rikos jaettiin kahdeksi eri tapahtumatilanteeksi. Sanallisesta provokaatiosta tehty rikokset, joissa myös herjaaja on rikoksesta epäilty, on laskettu mukaan viharikostilastoihin. Sanallisesta provokaatiosta tehty rikokset, joissa herjaaja ei ole rikoksesta epäilty, otettiin mukaan viharikostilastoihin vain, jos poliisi oli luokitellut ilmoituksen viharikokseksi.

Esimerkkejä sanallisesta provokaatiosta tehdyistä rikoksista

- a) Henkilö herjasi kadulla ravintolan edessä toista henkilöä tämän ihonvärin takia, jonka jälkeen herjaamisen kohteeksi joutunut henkilö pahoinpiteli tämän. Toista epäillään kunnianloukkauksesta ja toista pahoinpitelystä.
- b) Kauppakeskuksessa valtaväestöön⁵ kuuluvat henkilöt olivat herjanneet ja provosoineet somalitaustaisia nuoria heidän ihonvärinsä takia, jonka jälkeen yksi nuorista löi toista valtaväestöön kuuluvista henkilöistä. Tekijää epäillään pahoinpitelystä. Vaikka herjaajia ei ole rikosilmoituksessa merkitty epäillyiksi, tapaus on otettu mukaan tilastoihin, koska poliisi oli luokitellut sen viharikokseksi.

Taulukko 3. Sanallisesta provokaatiosta tehtyjen epäiltyjen viharikosten määrät motiiveittain vuonna 2020⁶.

Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	Herjaaja myös rikoksesta epäilty tai viharikosluokitus		Herjaaja ei rikoksesta epäilty	
	Rikosilmoitukset	Päärikokset	Rikosilmoitukset	Päärikokset
Etninen tai kansallinen tausta	9	20	89	123
Uskonto tai vakaumus	1	2	1	1
Seksuaalinen suuntautuminen	0	0	1	1
Sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu	0	0	0	0
Vammaisuus	0	0	2	2
Yhteensä	10	22	93	127

Jos rikosilmoitusta ei voitu tapauskuvauksen perusteella luokitella mihinkään ylläolevista luokista, niin se luokiteltiin luokkaan ”muut”. Näitä ilmoituksia oli vuonna 2020 viisi kappaletta.

Esimerkki muihin kuin edellä mainittuihin luokkiin kuuluvasta rikoksesta

Henkilö häiritsi ravintolan järjestyksenvalvojaa ja huuteli tälle toistuvasti rasistisia kommentteja hänen etnisestä taustastaan. Henkilö oli myös yrittänyt käydä järjestyksenvalvojan kimppuun. Tekijä jouduttiin taltuttamaan ja häntä epäillään järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamisesta.

5 Valtaväestöön kuuluvalla henkilöllä tarkoitetaan tässä selvityksessä valkoihoista, synnyinmaaltaan ja kansalaisuudeltaan suomalaista.

6 Viharikosten kokonaismääriin on laskettu näistä mukaan ne sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa myös herjaaja on merkitty rikoksesta epäillyksi tai jotka poliisi on luokitellut viharikoksiksi.

Rikoslajit

Rikoksia voidaan jaotella rikoslajeihin sen mukaan, mitä oikeushyvää rikossäännöksellä on tarkoitus suojata. Tällaista rikosten ryhmittelyä noudatetaan myös rikoslaisissa (Lappi-Seppälä ym. 2013). Oikeushyvä on oikeudellisesti suojattu etu. Edut jaetaan henkilöllisiin ja yhteisöllisiin oikeushyviin.

Henkilöllisiä oikeushyviä ovat esimerkiksi henki, seksuaalinen koskemattomuus, terveys, henkilökohtainen vapaus, kunnia, yksityisyys, kotirauha ja omaisuus. Henkilöön kohdistuvien rikosten lajeja voidaankin hahmottaa sen mukaan, mitä näistä loukataan. Henkilön henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia ovat esimerkiksi henkirikokset ja niiden yritykset sekä pahoinpitelyrikokset.

Oman ryhmänsä muodostavat henkilön seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen kohdistuvat seksuaalirikokset. Henkilön vapautteen kohdistuvia rikoksia ovat esimerkiksi laittomat uhkaukset. Yksityisyyteen tai kunniaan kohdistuvia rikoksia ovat kunnianloukkaukset ja kotirauhan rikkominen. Omaisuuteen kohdistuviin rikoksiin kuuluvat puolestaan esimerkiksi vahingonteot.

Yhteisölliset oikeushyvät liittyvät esimerkiksi ihmisyyteen, oikeudenkäyttöön, valtion turvallisuuteen ja viranhoidon puolueellisuuteen. Ihmisyyteen kohdistuvina voidaan mainita esimerkiksi syrjintä ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan.

Tämän selvityksen rikoslajikohtaisessa tarkastelussa havaintoyksikkönä on kuhunkin rikosilmoituksessa mainittuun asianomistajaan kohdistunut vakavin rikos, jota tässä kutsutaan päärikokseksi. Koska rikosilmoitus voi sisältää useammankin kuin yhden asianomistajan, on päärikoksia ja näin ollen myös rikoslajittain jaoteltuja viharikosepäilyjä enemmän kuin rikosilmoituksia.

Päärikokset, joihin epäillään liittyvän vihamotiivi, on jaoteltu yhteentoista eri rikoslajiin. Jaottelun perustana on yllä esitetyn suojatun oikeushyvän mukainen rikosten ryhmittely. Rikoslajit on järjestetty rikoksen aiheuttaman uhan tai vakavuuden mukaan. Vakavimmiksi tässä selvityksessä luokiteltiin henkilöön suoraan kohdistuvat teot. Järjestys vakavimmasta lievimpään on seuraava:

- henkirikos
- henkirikoksen yritys
- seksuaalirikos
- pahoinpitelyrikos (sisältää eriasteiset pahoinpitelyt, niiden yritykset sekä avunannot ja yllytykset)
- laitton uhkaus
- syrjintä (sisältää työsyjinnät)
- kunnianloukkaus (sisältää törkeät kunnianloukkaukset)
- kiihottaminen kansanryhmää vastaan
- kotirauhan rikkominen (sisältää törkeät kotirauhan rikkomiset)
- vahingonteko (sisältää eriasteiset vahingonteot)
- muut rikoslajit

Vuonna 2020 päärikoksen yleisin rikoslaji edellisten vuosien tapaan oli pahoinpitelyrikos (35 %), joiden määrä nousi neljä prosenttia vuodesta 2019 (taulukko 4). Seuraavaksi eniten oli kunnianloukkauksia, joiden määrä myös nousi (5 %). Laittomien uhkausten määrä puolestaan hieman väheni samoin kuin vahingontekojen ja syrjintärikosten määrät. Kiihottaminen kansaryhmää vastaan -rikosten määrä laski kolmasosalla edellisvuoteen verrattuna. Kotirauhan rikkomisten määrä puolestaan nousi.

Seksuaalirikoksia löytyi vuoden 2020 aineistosta kaksi kappaletta ja henkirikoksen yrityksiä kolme kappaletta. Henkirikoksia tarkasteluvuonna löytynyt.

Taulukko 4. Epäiltyjen päärikosten määrät rikoslajeittain vihamotiivin sisältämissä tapauksissa vuonna 2020 (n=1 177).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	3	0	300
Seksuaalirikos	2	0	100
Pahoinpitelyrikos	410	35	4
Laiton uhkaus	179	15	-5
Syrjintä	53	5	-5
Kunnianloukkaus	293	25	5
Kiihottaminen kansaryhmää vastaan	71	6	-32
Kotirauhan rikkominen	53	5	8
Vahingonteko	101	9	-1
Muut	12	1	-80
Yhteensä	1177	100	-5

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajien sukupuoli ja ikä

Tasa-arvovaltuutetun kertomuksessa eduskunnalle 2018 tuodaan esille, että häirintä, vihapuhe ja väkivalta voivat olla myös sukupuolittuneita vallankäytön muotoja, jotka ilmenevät eri tavoin ja kohdistuvat eri tavalla naisiin, miehiin ja sukupuolivähemmistöihin. Lisäksi todetaan, että näiden ilmiöiden käsitteleminen sukupuolineutraaleina estää tehokkaan puuttumisen niihin. (Tasa-arvovaltuutettu 2018.)

Naisten on todettu kohtaavat sukupuoleen liittyvää vihapuhetta enemmän kuin miesten. Myös johonkin vähemmistöryhmään, kuten uskonnolliseen, etniseen, seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön, kuuluminen voi altistaa erityisesti naisia vihapuheelle. (Attila ym. 2018; Ollus ym. 2019.) Muslimitaustaisten naisten on esimerkiksi havaittu kokeneen Euroopan unionin maissa miehiä useammin vihapuhetta (ENAR 2016). Vihapuheen kohteeksi ovat voineet joutua myös sellaiset naiset, jotka ovat puolustaneet maahanmuuttoa julkisuudessa, työssään tai sosiaalisessa mediassa (Saresma 2017). Toisaalta muslimimiehistä, jotka eivät käyttäneet uskonnollisia tai perinteisiä vaatteita, 22 prosenttia on kohdannut syrjintää (FRA 2017). Lisäksi etniseen vähemmistöön kuuluvat miehet joutuvat naisia useammin etnisen profiloinnin kohteeksi (FRA 2018; Keskinen ym. 2018).

Sukupuoleen liittyvä häirintä, vihapuhe tai väkivalta itsessään eivät tällä hetkellä sisälly viharikosselvitykseen, mutta tähän liittyvä lakimuutos on vireillä. Tilastojen valossa voidaan tarkastella kuitenkin su-

kupuolittain tapauksia, jotka sisältävät jonkin tämän selvityksen viharikosmääritelmän motiiveista. Niinpä tähän selvitykseen on sisällytetty tilastoja viharikosten asiaomistajien sukupuolesta rikosluokittain.

Tarkasteluvuonna 64 prosentissa kaikista vihamotiivin sisältävistä päärikoksista asianomistajana oli mies ja 36 prosentissa asianomistajana oli nainen (taulukko 5). Rikoslajeittain tarkasteltuina, miehiin kohdistui yleisimmin pahoinpitelyrikoksia (47 %), kun taas naisiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin kunnianloukkauksia (37 %) (taulukko 6).

Taulukko 5. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päärikosten asiaomistajien sukupuoli motiiveittain vuonna 2020.

Motiivi	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Etninen tai kansallinen tausta	541	64	305	36	846	100
Uskonto tai vakaumus	61	66	31	34	92	100
Seksuaalinen suuntautuminen	24	75	8	25	32	100
Sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu	10	48	11	52	21	100
Vammaisuus	17	61	11	39	28	100
Yhteensä	653	64	366	36	1019	100

Taulukko 6. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päärikosten asiaomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2020.

Rikoslaji	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	3	0	0	0	3	0
Seksuaalirikos	1	0	1	0	2	0
Pahoinpitely	307	47	100	27	407	40
Laiton uhkaus	119	18	53	14	172	17
Syrjintä	23	4	26	7	49	5
Kunnianloukkaus	149	23	137	37	286	28
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	17	3	29	8	46	5
Vahingonteko	28	4	15	4	43	4
Muut	6	9	5	1	11	1
Yhteensä	653	100	366	100	1019	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Myös iällä on todettu olevan yhteyttä sukupuolittuneen häirinnän, vihapuheen ja väkivallan kokemiseen. Nuoremmassa ikäryhmässä koetaan enemmän sukupuoleen liittyvää vihapuhetta ja väkivaltaa. (Attila ym. 2018; Ollus ym. 2018.) Näiden kokemusten on todettu olevan muita yleisempiä maahanmuuttajataustaisilla nuorilla sekä seksuaali- tai sukupuolivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla (Kivimäki & Halme 2016).

Vuonna 2020 ikäluokittain tarkasteltuna viharikosten asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 -vuotiaita, vähiten joukossa oli yli 54-vuotiaita (taulukko 7). Samansuuntaisia tuloksia on raportoitu myös USKOT-foorumi ry:n (2019) tekemässä raportissa Uhrien kokemuksia viharikoksista Suomessa vuosina 2014–2018. Tämä piti paikkansa niin miesten kuin naistenkin kohdalla.

Taulukossa 8 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Alle 45-vuotiaat olivat joutuneet vanhempia ikäluokkia yleisimmin pahoinpitelyn uhriksi. Kunnianloukkauksien osuus oli puolestaan suurempi vanhemmissa ikäryhmissä. Tilanne on sama kuin edellisvuonna.

Taulukko 7. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päär rikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2020.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	88	14	40	11	128	13
15-24 -vuotiaat	130	20	75	21	205	20
25-34 -vuotiaat	184	29	106	29	290	29
35-44 -vuotiaat	133	21	63	17	196	19
45-54 -vuotiaat	62	10	45	12	107	11
55 -vuotiaat tai vanhemmat	48	7	32	9	80	8
Yhteensä	645	100	361	100	1006	100

Taulukko 8. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päär rikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2020 (%).

Rikoslaji	Alle 15 v.	15-24 v.	25-34 v.	35-44 v.	45-54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	1	0	1	0	0	0,3
Seksuaalirikos	0	0	0	1	1	0	0,2
Pahoinpitely	47	50	42	37	30	20	40
Laiton uhkaus	17	12	15	20	21	19	16
Syrjintä	0	7	8	4	2	1	5
Kunnianloukkaus	30	25	26	28	32	38	28
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	5	2	3	6	7	9	5
Vahingonteko	1	2	5	3	8	10	4
Muut	1	1	1	2	0	4	1
%	100	100	100	100	100	100	100
N	128	205	290	196	107	80	1006

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

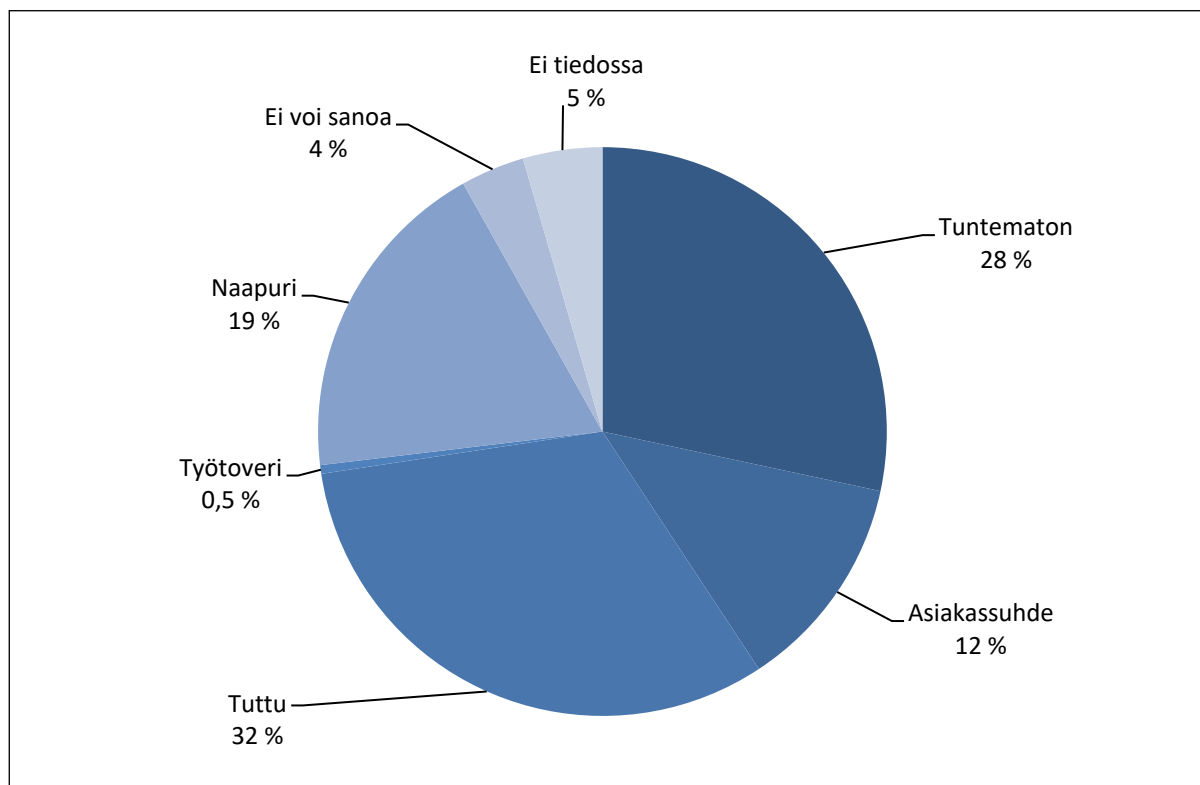

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Asianomistaja on luonnollinen tai oikeushenkilö, jonka oikeutta tai etua rikos on loukannut tai johon rikos on kohdistunut. Joillakin rikoksilla ei ole lainkaan asianomistajaa. Esimerkiksi kiihottaminen kansanryhmää vastaan -tapaukset ovat usein tällaisia. Toisaalta taas yhdessä rikosilmoituksessa voi olla kirjattuna useita asianomistajia, rikoksesta epäiltyjä henkilöitä ja rikosnimikkeitä.

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhdetta kuvaava seitsemänluokkainen muuttuja on tässä selvityksessä muodostettu rikosilmoitukseen sisältyvän vapaamuotoisen tekstin perusteella. Tarkasteluvuonna rikoksesta epäilty oli tuttu (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) noin joka kolmannelle asianomistajalle (32 %) (kuvio 3). Tuntemattomien tekemiä rikoksia oli puolestaan 28 prosenttia. Naapuri oli epäiltynä 19 prosentissa rikoksista. Viimeksi mainittujen tapausten määrä nousi neljäsosalla.

Asianomistaja oli asiakassuhteessa rikoksesta epäiltyyn 12 prosentissa tapauksista. Viidessä prosentissa tapauksista epäilty ei ollut tiedossa ja neljässä prosentissa rikoksista asianomistajan ja rikoksesta epäillyn suhteesta ei voitu sanoa tarkemmin. Vuonna 2020 löytyi myös viisi tapausta, joissa rikoksen tekijä oli asianomistajan työtoveri. Näistä tuntemattomien, asiakassuhteessa olevien tekemien päärिकosten sekä rikosten, joissa asianomistajan ja rikoksesta epäillyn suhteesta ei voitu sanoa tarkemmin, määrät laskivat vuoteen 2019 verrattuna ja muiden tekemien rikosten määrä puolestaan nousi.

Kuvio 3. Asianomistajan suhde epäiltyyn vihamotiivin sisältävässä päärिकoksessa vuonna 2020.

Tapahtumapaikka

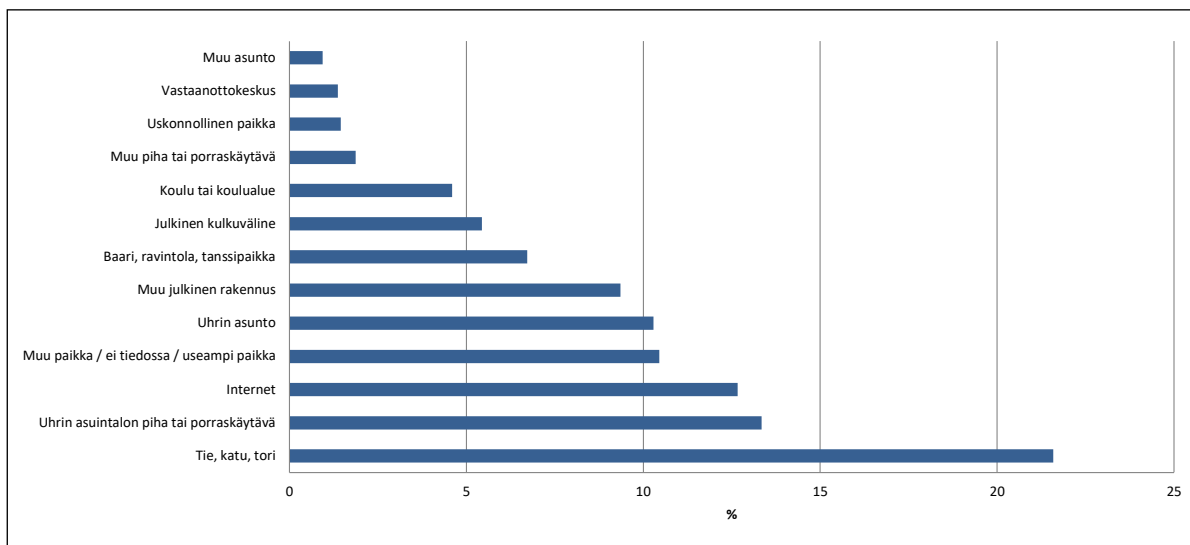
Vuoden 2020 epäiltyjen viharikosten tapahtumapaikkoja tarkastellaan kuviossa 4.

Tapahtumapaikat luokiteltiin kolmeentoista eri luokkaan. Havaintoyksikkönä ovat rikosilmoitusten sisältämät päärिकokset. Kaikki motiivit yhteen laskien yleisin tapahtumapaikka oli tie, katu, tori tai muu julkinen ulkoilmapaikka. Kaikista päärिकoksista 22 prosenttia tehtiin näillä paikoilla. Määrällisesti tiellä, kadulla tai torilla tehtyjen päärिकosten määrä nousi 15 prosenttia vuodesta 2019. Seuraavaksi eniten tapahtui rikoksia, joiden tapahtumapaikka oli uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä (13 %) tai internet (13 %). Näistä uhrin asuintalon pihassa tai porraskäytävässä tapahtuneiden määrä kasvoi, kun taas internetissä tapahtuneiden määrä laski.

Seuraavaksi yleisimmin tapahtumapaikka oli joku muu, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa (10 %), uhrin asunto (10 %) tai muu julkinen rakennus (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus) (9 %). Näistä uhrin asunnossa sekä muussa julkisessa rakennuksessa tapahtuneiden päärिकosten määrä kasvoi hieman edellisvuodesta, kun muiden määrä väheni.

Muita melko yleisiä tekopaikkoja olivat baarit, ravintolat tai tanssipaikat, julkiset kulkuvälineet sekä koulut tai koulualueet. Näistä julkisissa kulkuvälineissä tapahtuneiden päärिकosten määrä kasvoi, kun taas muiden määrä laski. Baarissa, ravintolassa tai tanssipaikalla tapahtuneiden määrä väheni jopa puoleen edellisvuodesta.

Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat muut pihat tai porraskäytävät, uskonnolliset paikat, vastaanottokeskukset tai muut asunnot. Näissä paikoissa tapahtuneiden päärिकosten määrät kasvoivat.

Kuvio 4. Epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikat vihamotiivin sisältämissä tapauksissa vuonna 2020 (n=1 177).

Alueellinen jakautuminen

Epäiltyjen viharikosten alueellista jakautumista tarkastellaan tässä selvityksessä sekä rikosilmoitusten että päär rikosten määrän mukaan. Rikosilmoituskohtainen tarkastelu on mukana, sillä se antaa luotettavamman kuvan alueellisesta kehityksestä kuin tarkastelu päär rikosten mukaan. Erityisesti pienillä paikkakunnilla päär rikosten suhteellinen määrä voi nimittäin vaihdella vuosittain suuresti. Lisäksi taulukossa on esitetty sekä rikosilmoitusten määrä, että päär rikokset suhteutettuna kuntien asukaslukuun.

Poliisin tietoon tulleista tapauksista (taulukko 9) suurin osa tapahtui Helsingissä. Helsingissä kirjattiin 25 prosenttia kaikista epäillyistä viharikosilmoituksista, 33 jokaista 100 000:ta pääkaupungissa asuvaa kohti. Seuraavaksi eniten viharikoksia tapahtui Espoossa, Vantaalla, Turussa ja Tampereella. Jos viharikosilmoitusten määrä suhteutetaan kunnan asukaslukuun, Mäntsälä nousee Helsingin ohii. Tämän selvityksen perusteella ei voida sanoa, johtuuko tämä viharikosten määrän kasvusta Mäntsälässä vai siitä, että poliisi tunnisti ja kirjasi siellä epäillyt viharikokset aikaisempaa paremmin.

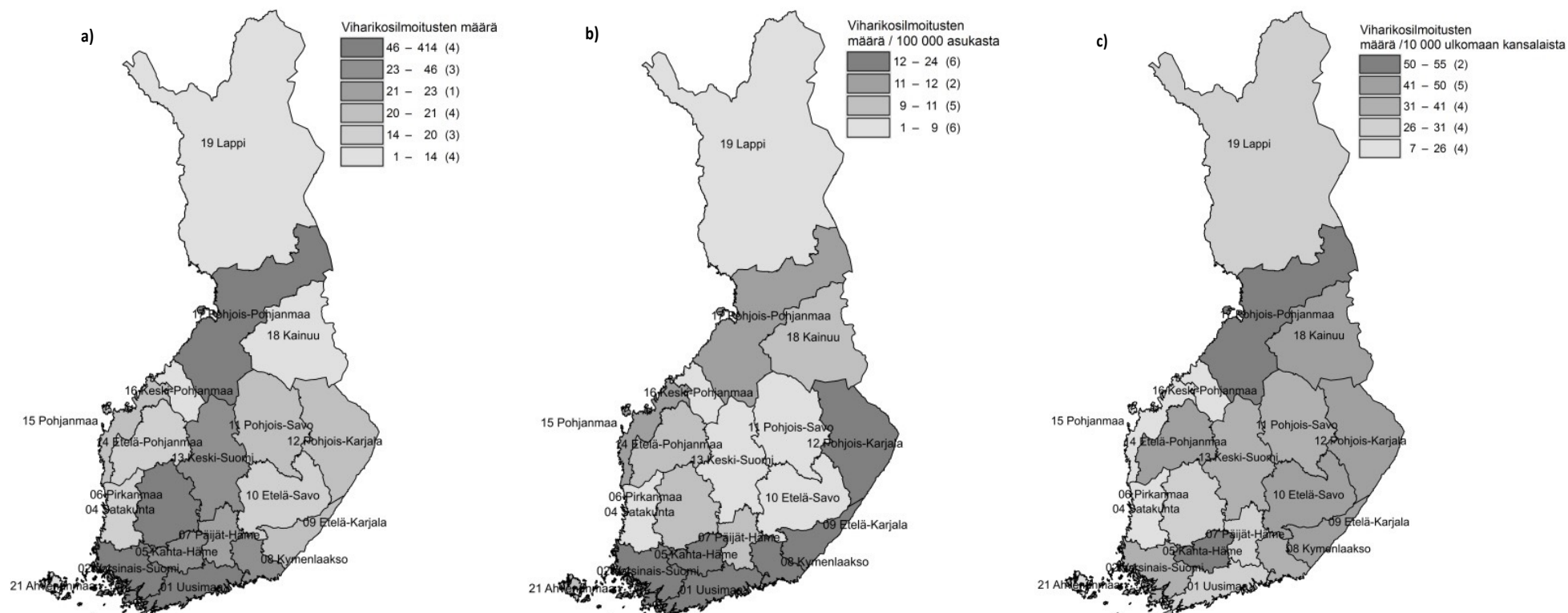
Taulukko 9. Epäillyt viharikokset kunnittain; rikosilmoitusten ja päär rikosten määrät sekä määrät suhteutettuna kuntien asukaslukuun vuonna 2020.

Kunta	Rikosilmoitukset		Päär rikokset	
	N	/100 000 asukasta	N	/100 000 asukasta
HELSINKI	217	33	287	44
ESPOO	71	25	99	34
VANTAA	61	26	87	37
TURKU	53	27	85	44
TAMPERE	34	14	52	22
OULU	32	16	43	21
TUNTEMATON	20	NA	21	NA
LAHTI	19	16	27	23
JYVÄSKYLÄ	17	NA	24	NA
JOENSUU	14	18	20	26
LAPPEENRANTA	13	18	14	19
KOUVOLA	12	15	19	23
VAASA	12	18	15	22
KOTKA	11	21	14	27
HÄMEENLINNA	10	15	13	19
KUOPIO	10	8	15	13
MÄNTSÄLÄ	8	39	9	43
RIIHIMÄKI	8	28	10	35
SEINÄJOKI	8	13	15	24
NURMIJÄRVI	7	16	8	19
PORI	7	8	9	11
ROVANIEMI	7	11	13	21
HYVINKÄÄ	6	13	12	26
IMATRA	6	23	9	34
KAJAANI	6	16	10	27
MIKKELI	6	11	12	23
TUUSULA	6	16	7	18
FORSSA	5	30	5	30
JÄRVENPÄÄ	5	11	9	21
KERAVA	5	14	10	27
KIRKKONUMMI	5	13	5	13
PIETARSAARI	5	26	7	36
SALO	5	10	7	14
Muut	141	6	185	8
Kaikki	852	15	1177	21

Kuvioissa 5a, 5b ja 5c havainnollistetaan epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten jakautumista valtakunnallisesti maakuntien alueelle. Kuviossa 5a on esitetty ilmoitusten määrät maakunnittain. Kuviossa 5b on kerrottu niiden määrät maakunnittain suhteutettuna maakunnan asukaslukuun. Kuviossa 5c puolestaan on esitetty ilmoitusten määrä maakunnittain suhteutettuna ulkomaan kansalaisten määrään maakunnassa.

Huomionarvoista on, että kun epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrän suhteuttaa maakunnan asukaslukuun, niin Kanta-Hämeessä, Etelä-Karjalassa, Kymenlaaksossa ja Pohjois-Karjalassa tehtiin melkein yhtä paljon viharikosilmoituksia kuin Uudellamaalla. Ja kun taas rikosilmoitusten määrän suhteuttaa maakunnassa asuvien ulkomaan kansalaisten määrään, niin Kanta-Hämeessä ja Pohjois-Pohjanmaalla tehtiin viharikosilmoituksia ulkomaan kansalaista kohti eniten. Määrällisesti eniten viharikosilmoituksia tehtiin kuitenkin Uudellamaalla.

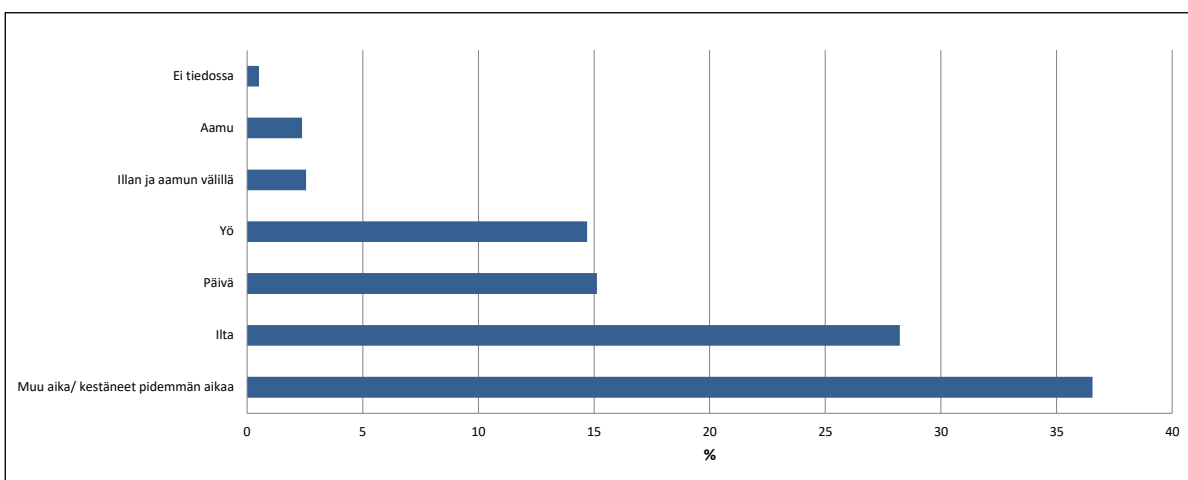
Kuvio 5. Epäilyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät (a) sekä ilmoitusten määrät suhteutettuna maakunnan asukaslukuun (b) ja ulkomaan kansalaisten määrään (c) vuonna 2020.

Tapahtuma-aika

Vuonna 2020 tehtyjen, vihamotiivista epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat luokiteltiin seitsemään eri luokkaan (kuvio 6). Suurin osa (37 %) päärikoksista oli tapahtunut muuhun aikaan (aamun ja illan välissä tapahtuneet / ei voi luokitella edellisiin / kestäneet pidempään). Niiden määrä on kahdeksan prosenttia pienempi kuin vuonna 2019. Seuraavaksi eniten oli ilta-aikaan sijoittuvia päärikoksia (28%), joiden määrä puolestaan kasvoi 31 prosenttia.

Päivällä tehtyjä päärikoksia oli kaikista päärikoksista 15 prosenttia, samoin kuin yöllä tapahtuneita rikoksia. Näiden rikosten määrät vähenivät. Vähiten päärikoksia tehtiin illan ja aamun välillä, aamulla tai tapahtuma-aika ei ollut tiedossa. Näistä vain illan ja aamun välillä tapahtuneiden määrä kasvoi.

Kuvio 6. Epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vihamotiivin sisältämissä tapauksissa vuonna 2020 (n=1 177).

Rikosilmoituksen tilanne

Rikosilmoituksen kirjaamisen jälkeen aloitetaan esitutkinta, jos on syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Taulukossa 10 on esitetty rikosilmoitusten esitutkinnan tila. Kaikista alkuvuonna 2020 (1.1.2020-30.6.2020) kirjatuista, vihamotiivin sisältävistä rikosilmoituksista esitutkinta oli saatu päätökseen 53 prosentissa helmikuuhun 2021 mennessä. Tutkinta oli vielä avoinna 28 prosentissa ja tutkinta oli keskeytetty 20 prosentissa tapauksista.

Taulukko 10. Epäilyistä viharikoksista tehtyjen rikosilmoitusten esitutinnan tila motiiveittain (1.1.2020-30.6.2020 kirjatut jutut).

Tila	Etninen tai kansallinen tausta	Uskonto tai vakaumus	Seksuaalinen suuntautuminen	Sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu	Vammaisuus	Kaikki
Avoin juttu	83	14	7	3	4	111
Tutkinta keskeytetty	60	15	1	1	1	78
Tutkinta päättynyt	156	29	12	2	11	210
Yhteensä	299	58	20	6	16	399

Kun esitutkinta on saatu päätökseen, juttu lähetetään pääsääntöisesti syyttäjälle syyteharkintaan. Asiaa ei lähetetä syyttäjälle, jos esitutkinnassa on käynyt ilmi, ettei tapaus täytä minkään rikoksen tunnusmerkkejä. Asia ei etene syyttäjälle myöskään silloin, jos ketään ei voida panna syytteeseen tai muuta vaadetta esittää. Näin menetellään, jos esimerkiksi rikoksesta epäilty on alle 15-vuotias, asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia ja kyseessä ei ole virallisen syytteen alainen rikos, tai jos syyteoikeus on vanhentunut. (Helminen ym. 2005.) Alkuvuonna tehdyistä rikosilmoituksista 210 esitutkinta oli saatettu päätökseen. Näistä 32 prosenttia eteni syyttäjälle syyteharkintaa varten (taulukko 11).

Taulukko 11. Epäilyistä viharikoksista tehtyjen rikosilmoitusten eteneminen syyteharkintaan motiiveittain (1.1.2020-30.6.2020 kirjatut jutut).

Syyttäjälle	Etninen tai kansallinen tausta	Uskonto tai vakaumus	Seksuaalinen suuntautuminen	Sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu	Vammaisuus	Kaikki
Ei	102	20	9	2	10	143
Kyllä	54	9	3	0	1	67
Yhteensä	187	42	9	6	15	210

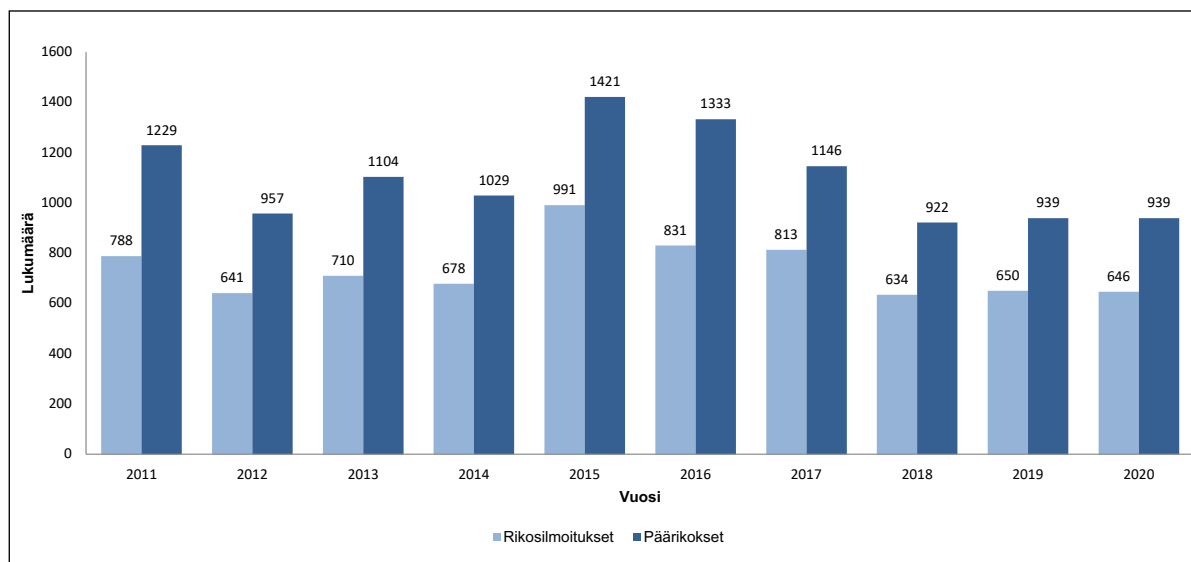
3.2 Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät rikokset

Rasististen rikosten kohteiksi ovat alttiimpia näkyvät vähemmistöt, kuten ulkonäöltään valtaväestöstä erottuvat maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat. Vuonna 2019 Suomessa asui 278 917 ulkomaan kansalaista (Tilastokeskus 2021). Myös muut Suomessa asuvat henkilöt voivat joutua rikoksen kohteiksi etnisen tai kansallisen taustansa vuoksi. Tyypillisimmin tällaisia ovat Suomen kansalliset etniset vähemmistöt romanit ja saamelaiset. Lisäksi rasismia avoimesti vastustavat henkilöt ja tahot voivat joutua viharikosten kohteeksi.

Määrä

Vuodelta 2020 löytyi 646 rikosilmoitusta, joissa epäiltiin syyksi etnistä tai kansallista taustaa. Tämä on neljä ilmoitusta (-1 %) vähemmän kuin vuonna 2019. Päärikoksia kertyi 939 mikä on saman verran kuin edellisvuonna.

Kuvio 7 kuvaa niiden rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määriä, joihin sisältyi etniseen tai kansalliseen taustaan liittyviä piirteitä. Tiedot ovat vuosilta 2011–2020. Tilastointimenetelmää muutettiin merkittävästi vuonna 2009, ja se on ollut käytössä vuoden 2008 viharikosselvityksestä lähtien (Peutere 2010). Tätä aikaisempien vuosien tiedot eivät siten ole vertailukelpoisia myöhempien vuosien tietojen kanssa.

Kuvio 7. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa vuosina 2011–2020.

Tapahtumatilanteet

Rikosilmoituksia, joissa epäiltiin etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvää syytä, oli vuonna 2020 vain hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ilmoitusten jakautuminen tapahtumatilanteittain sekä muutokset vuoteen 2019 verrattuna on esitetty taulukossa 12. Hieman yli puolet epäillyistä rikoksista oli sanallisia loukkauksia, uhkauksia tai häirintää. Niiden määrä kasvoi kolme prosenttia.

Toiseksi eniten oli yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia, joiden määrä hieman laski edellisvuoteen verrattuna. Molemminpuolisia rikoksia sisältävien tappeluiden määrä puolestaan nousi selvästi, kun taas omaisuusrikoksen ja syrjintäjuttujen määrät laskivat. Tapahtumatilanteissa oli myös seitsemän etniseen ja kansalliseen taustaan liittyvää sanallisesta provokaatiosta tehtyä rikosta, joissa herjaaja oli myös rikoksesta epäilty. Tämä on kaksi tapausta enemmän kuin edellisvuonna. Lisäksi poliisi oli luokitellut viharikokseksi myös kaksi sanallisesta provokaatiosta tehtyä rikosta, joissa herjaaja ei ollut rikoksesta epäilty. Muiden rikosten, jotka eivät kuuluneet mihinkään yllämainituista tilanteista, määrä väheni selvästi (-75 %) edellisvuodesta.

Taulukko 12. Epäillyistä rikoksista tehdyt rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=646)⁷.

Tapahtumatilanne	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	328	51	3
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	164	25	-6
Tappelu, molemminpuolisia rikoksia	71	11	42
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	40	6	-23
Syrjintäjutut	30	5	-6
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaajakin rikoksesta epäilty	7	1	40
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaaja ei rikoksesta epäilty (Poliisin viharikosluokitus)	2	0	100
Muut	4	1	-75
Yhteensä	646	100	-1

⁷ Vuonna 2017 sanallisesta provokaatiosta tehty rikos jaettiin kahdeksi eri tapahtumatilanteeksi. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa myös herjaaja on rikoksesta epäilty, on laskettu mukaan viharikostilastoihin. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa herjaaja ei ole rikoksesta epäilty, otettiin mukaan viharikostilastoihin vain, jos poliisi oli luokitellut ilmoituksen viharikokseksi.

Rikoslajit

Taulukossa 13 kuvataan etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät päärikokset rikoslajeittain vuonna 2020. Epäillyiksi viharikoksiksi määriteltyjä pahoinpitelyitä tuli poliisin tietoon 354, mikä on 10 prosenttia enemmän kuin viime vuonna. Kunnianloukkauksia ilmoitettiin seuraavaksi eniten, ja niiden määrä nousi 20 prosenttia vuoden 2019 lukuihin verrattuna. Myös laittomien uhkauksien ja syrjintäjuttujen määrät nousivat, kun taas kotirauhan rikkomisten, ja vahingontekojen määrät laskivat. Suurin lasku tapahtui kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikosten määrässä. Näitä päärikoksia oli 43 kappaletta, kun niitä vuonna 2019 oli 72. Myös muiden päärikosten, jotka eivät kuuluneet mihinkään yllämainituista rikoslajeista, määrä laski selvästi edellisvuodesta.

Vuonna 2020 etnisen tai kansallisen taustan vuoksi tehtyjä henkirikoksen yrityksiä löytyi kaksi kappaletta, kun niitä ei edellisvuonna ollut ollenkaan. Henkirikoksia tai seksuaalirikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt ollenkaan.

Taulukko 13. Epäillyt päärikokset rikoslajeittain etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=939).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	2	0	200
Seksuaalirikos	0	0	-100
Pahoinpitelyrikos	354	38	10
Laiton uhkaus	137	15	2
Syrjintä	46	5	10
Kunnianloukkaus	230	24	20
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	43	5	-40
Kotirauhan rikkominen	42	4	-2
Vahingonteko	74	8	-10
Muut	11	1	-79
Yhteensä	939	100	0

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajien sukupuoli ja ikä

Vuonna 2020 etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päärikoksissa 64 prosentissa asianomistajana oli mies ja 36 prosentissa nainen (taulukko 14). Rikoslajeittain tarkasteltuina, miehiin kohdistui yleisimmin pahoinpitelyrikoksia (49 %), kun taas naisiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin kunnianloukkauksia (36 %).

Taulukko 14. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2020.

Rikoslaji	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	2	0	0	0	2	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	265	49	87	29	352	42
Laiton uhkaus	94	17	40	13	134	16
Syrjintä	20	4	24	8	44	5
Kunnianloukkaus	115	21	111	36	226	27
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	15	3	25	8	40	5
Vahingonteko	25	5	13	4	38	4
Muut	5	1	5	2	10	1
Yhteensä	541	100	305	100	846	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Ikäluokittain tarkasteltuna etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien päärikosten asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 -vuotiaita. Vähiten joukossa oli yli 54-vuotiaita (taulukko 15). Jos ikäryhmiä tarkastellaan sukupuolen mukaan, niin edellä mainittu pitää paikkansa sekä miesten, että naisten kohdalla.

Taulukossa 16 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Alle 45-vuotiaat olivat joutuneet vanhempia ikäluokkia yleisimmin pahoinpitelyn uhriksi. Pahoinpitely ja kunnianloukkaukset olivat yhtä yleisiä 45–54 -vuotiaiden kohdalla. Kunnianloukkauksien osuus oli puolestaan suurempi yli 54-vuotiaiden ikäryhmässä.

Taulukko 15. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2020.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	82	15	32	11	114	14
15-24 -vuotiaat	113	21	64	21	177	21
25-34 -vuotiaat	145	27	88	29	233	28
35-44 -vuotiaat	113	21	54	18	167	20
45-54 -vuotiaat	50	9	37	12	87	10
55 -vuotiaat tai vanhemmat	32	6	26	9	58	7
Yhteensä	535	100	301	100	836	100

Taulukko 16. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2020 (%).

Rikoslaji	Alle 15 v.	15-24 v.	25-34 v.	35-44 v.	45-54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	1	0	1	0	0	0,2
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	45	51	44	41	31	22	42
Laiton uhkaus	18	13	12	17	20	21	16
Syrjintä	0	7	9	5	1	2	5
Kunnianloukkaus	30	23	26	26	31	33	27
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	5	2	3	6	8	10	5
Vahingonteko	1	3	5	4	9	9	4
Muut	1	1	1	2	0	3	1
%	100	100	100	100	100	100	100
N	114	177	233	167	87	58	836

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

Asiantuntijien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Tapahtumatilanteiden lisäksi epäillyistä rikoksista tehdyt rikosilmoitukset on tässä selvityksessä luokiteltu sen mukaan, mihin tahoon tapauksen rasistiset piirteet kohdistuvat ja minkä tahon puolelta. Luokittelu perustuu siihen, keneen esimerkiksi tapauksen etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvä nimittely on kohdistunut, riippumatta siitä, onko sama henkilö merkitty tapauksessa asianomistajaksi. Henkilöiden määrittely enemmistö- tai vähemmistöryhmään kuuluvaksi perustuu rikosilmoituksiin kirjattuihin tietoihin.

Vuonna 2020 suurin osa tekijöistä, joiden rikoksen vaikuttimeksi epäiltiin kohteen etnistä tai kansallista taustaa, kuului valtaväestöön ja uhri puolestaan johonkin vähemmistöryhmään (76 %) (taulukko 17). Rikosilmoitusten määrissä tämä on kolme prosenttia enemmän kuin vuonna 2019.

Kymmenessä prosentissa tapauksista rasismi oli yhden vähemmistöryhmän toiseen kohdistamaa. Näiden tapausten määrä kasvoi 12 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Samoin kymmenessä prosentissa rikosilmoituksista kävi ilmi, että rasismin kohteena oli vähemmistöön kuuluva henkilö, mutta tekijää ei ollut kuvailtu tai tekijä oli jäänyt tuntemattomaksi. Näiden määrä puolestaan laski hieman vuodesta 2019.

Rikosilmoituksista neljä prosenttia oli sellaisia, joista ei käynyt ilmi, keneen asiaan liittyvään henkilöön tai mihin ryhmään tapauksessa kohdistui rasismia. Yhdessä prosentissa asianomistajana oli valtaväestöön kuuluva henkilö. Näiden tapausten määrät laskivat selvästi edellisvuodesta.

Taulukko 17. Uhrien ja epäiltyjen statukset etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä rikosilmoituksissa vuonna 2020 (n=646)⁸.

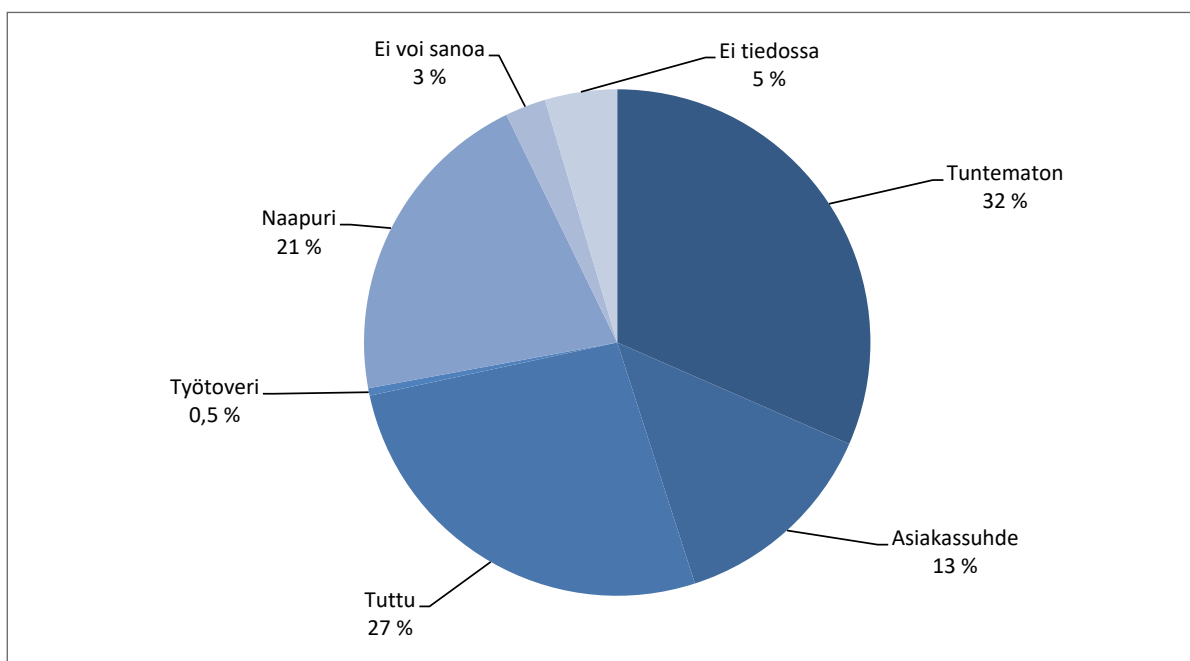
Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien viharikosten kohteet rikostilanteissa	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Enemmistö -> vähemmistöryhmä	488	76	3
Vähemmistö -> vähemmistöryhmä	65	10	12
Vähemmistöön kuuluva uhrina, epäilty ei tiedossa tai ei ole kuvailtu	64	10	-4
Ei voi sanoa	24	4	-38
Vähemmistö -> enemmistöryhmä	5	1	-50
Kaikki	646	100	-1

8 Enemmistöön kuuluvalla henkilöllä tässä tapauksessa tarkoitetaan valkoihoista, synnyinmaaltaan ja kansalaisuudeltaan suomalaista.

Kuvio 8 tarkastelee asianomistajien ja rikoksesta epäillyn suhdetta päärikoksissa, joissa syyksi epäillään etnistä tai kansallista taustaa. Vuonna 2020 noin kolmasosa (32 %) asianomistajista ei tuntenut rikoksesta epäiltyä. Määrällisesti tämä on neljä prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Tuttujen (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) tekemiä rikoksia tarkasteluvuonna oli 27 prosenttia, mikä on hieman enemmän kuin edellisvuonna. Naapuria epäiltiin 21 prosentissa tapauksista ja näiden tapausten määrä nousi selvästi vuoteen 2019 verrattuna. Kolmessatoista prosentissa tapauksista epäilty oli asiakassuhteessa asianomistajan. Näiden tapausten määrä puolestaan laski edellisvuodesta. Viidessä prosentissa tapauksista epäilty ei ollut tiedossa ja kolmessa prosentissa uhrien ja epäillyn suhdetta ei voitu määrittää. Neljässä tapauksessa epäilty oli asianomistajan työtoveri. Näiden tapausten määrät nousivat edellisvuoteen verrattuna.

Kuvio 8. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päärikoksissa vuonna 2020.

Edellisvuosien tapaan vuonna 2020 päärikoksissa, joiden syyksi epäiltiin etnistä tai kansallista taustaa, asianomistajista suurin osa oli Suomen kansalaisia (taulukko 18). Seuraavaksi yleisimmät asianomistajien kansalaisuudet ovat Irak (6 %), Venäjä (3 %), Viro (3 %) ja Afganistan (3 %). Yllä mainittuja kansalaisuuksia olevien asianomistajien määrät nousivat vuoteen 2019 verrattuna.

Havaintojen perusteella voi olettaa, että suurin asianomistajaryhmä koostui vähintään toisen sukupolven maahanmuuttajista tai ensimmäisen sukupolven suomalaisista. Rikosilmoituksissa ei kuitenkaan eritellä etnisyyttä muulla tavoin kuin kansalaisuuden ja synnyinmaan perusteella.

Taulukko 18. Asianomistajan kansalaisuus etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäilyissä päärikoksissa vuonna 2020.

Kansalaisuus	N	%	Ero vuoteen 2019, %
SUOMI	552	65	3
IRAK	49	6	4
VENÄJÄ	23	3	35
VIRO	23	3	15
AFGANISTAN	22	3	57
SOMALIA	16	2	-33
SYYRIA	13	2	-28
NIGERIA	12	1	200
KONGON DEMOKR. TASAVALTA	8	1	33
UKRAINA	8	1	700
BANGLADESH	7	1	250
ERITREA	6	1	100
FILIPPIINIT	5	1	400
MAROKKO	5	1	150
ROMANIA	5	1	500
TURKKI	5	1	-71
INTIA	4	0	100
IRAN	4	0	-33
KAMERUN	4	0	33
KIINA	4	0	300
PAKISTAN	4	0	33
RUOTSI	4	0	300
KANSALAISUUTTA VAILLA OLEVA	5	1	-17
Ei tiedossa	11	1	-8
Muut	47	6	12
Yhteensä	846	100	7

Taulukossa 19 verrataan asianomistajien kansalaisuutta yleisimpien Suomessa vuonna 2020 asuneiden kansalaisuusryhmien määrään. Asukasmäärään suhteutettuna useimmin päärikosten kohteeksi joutuivat Irakin kansalaiset, kun tutkittavana oli etnisen tai kansallisen taustan vaikutuksesta tehty epäilty rikos. Suhdeluku oli 33 päärikosta 10 000:ta irakilaisista kohti. Tämä on kuitenkin prosentin vähemmän kuin vuonna 2019.

Seuraavaksi yleisimmin rikoksen uhriksi joutuivat Afganistanin ja Somalian kansalaiset. Tällöin luvuiksi saatiin 31 ja 25 rikosta 10 000:ta Suomessa asuvaa kansalaista kohti. Huomattavaa on, että tällä tavalla kansalaisuusryhmän määrään suhteutettuna, Afganistanin kansalaisiin kohdistui melkein 50 prosenttia enemmän rikoksia kuin vuonna 2019, kun taas Somalian kansalaisiin kohdistui kolmasosa vähemmän rikoksia. Edellisvuosien tapaan suurimpiin kansalaisuusryhmiin, virolaisiin ja venäläisiin, kohdistui huomattavasti vähemmän päär rikoksia jokaista 10 000:ta kansalaista kohti.

Taulukko 19. Yleisimmät Suomessa asuneet kansalaisuusryhmät (Tilastokeskus 2021) ja niihin kohdistuneet etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät epäillyt päär rikokset vuonna 2020.

Kansalaisuus	Kansalaisten lukumäärä Suomessa vuonna 2020	Epäillyt etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät päär rikokset vuonna 2020	Epäillyt etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät päär rikokset / 10 000 kansalaista	Ero vuoteen 2019, %
VIRO	50 866	23	5	15
VENÄJÄ	28 866	23	8	34
IRAK	14 708	49	33	-1
KIINA	10 458	4	4	276
RUOTSI	8 041	4	5	297
THAIMAA	7 851	2	3	200
INTIA	7 237	4	6	87
AFGANISTAN	7 059	22	31	48
SYYRIA	6 915	13	19	-31
VIETNAM	6 630	2	3	0
SOMALIA	6 460	16	25	-33
UKRAINA	5 837	8	14	603
TURKKI	5 679	5	9	-73
YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA	4 847	1	2	-68
ENTINEN SERBIA JA MONTENEGRO	4 701	0	0	-100
FILIPPIINIT	4 701	5	11	344
PUOLA	4 575	1	2	100
SAKSA	4 461	0	0	-100
ROMANIA	4 419	5	11	500
IRAN	3 580	4	11	-38

Taulukosta 20 selviää, mistä maista ovat kotoisin asianomistajat, joita kohtaan on eniten tehty etniseen tai kansalliseen taustaan liittyviä päär rikoksia vuonna 2020. Suomessa syntyneiden osuus oli 42 prosenttia, mikä on määrällisesti 13 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Seuraavaksi tulevat vuoden 2019 tapaan Somalia (8 %) ja Irak (7 %).

Taulukko 20. Asianomistajan synnyinmaa etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäilyissä päär rikoksissa vuonna 2020.

Synnyinmaa	N	%	Ero vuoteen 2019, %
SUOMI	355	42	13
SOMALIA	65	8	-4
IRAK	56	7	2
NEUVOSTOLIITTO	48	6	12
SYYRIA	22	3	-4
VIRO	22	3	-8
AFGANISTAN	21	2	24
RUOTSI	18	2	29
NIGERIA	16	2	60
TURKKI	16	2	-45
IRAN	15	2	-17
BANGLADESH	10	1	100
VENÄJÄ	9	1	-31
ETIOPIA	8	1	60
INTIA	8	1	167
KONGON DEMOKR. TASAVALTA	7	1	40
PAKISTAN	7	1	133
GAMBIA	6	1	50
MAROKKO	6	1	-45
FILIPPIINIT	5	1	67
KAMERUN	5	1	25
KIINA	5	1	0
ROMANIA	5	1	500
Ei tiedossa	23	3	10
Muut	88	10	-8
Yhteensä	846	100	7

Tarkasteluvuonna 2020 etniseen tai kansalliseen taustaan liittyviin rikosilmoituksiin oli kirjattu yhteensä 502 rikoksesta epäiltyä henkilöä (taulukot 21 ja 22). Joissain tapauksissa tekijää ei tiedetty, jolloin tietoa ei ole kirjattu lainkaan. Kuten edellisvuonnakin, epäilyistä 87 prosenttia oli Suomen kansalaisia ja 78 prosenttia Suomessa syntyneitä.

Jos päär rikosten määrää tarkastellaan rikoksesta epäillyn kansalaisuuden suhteen, niin seuraavaksi eniten epäiltyjä vihar rikoksia olivat tehneet Irakin kansalaiset. Näiden rikoksista epäiltyjen määrä on noussut 56 prosenttia vuoteen 2019 verrattuna. Jos taas määrää tarkastellaan rikoksesta epäillyn synnyinmaan

suhteen, niin toiseksi eniten viharikoksia olivat tehneet Irakissa syntyneiden lisäksi Somaliassa ja Neuvostoliitossa syntyneet. Kaikkien näiden rikoksesta epäiltyjen määrä on kasvanut. Edellä jo mainittiin, että myös asianomistajista Irakin kansalaisia oli toiseksi eniten. Tämä voi johtua siitä, että rikosilmoitus on tehty esimerkiksi tappelutilanteista, joissa samat henkilöt on kirjattu sekä asianomistajiksi että epäilyiksi.

Taulukko 21. Epäillyn kansalaisuus etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päär rikoksissa vuonna 2020.

Kansalaisuus	N	%	Ero vuoteen 2019, %
SUOMI	429	87	-1
IRAK	14	2	56
VIRO	9	1	80
VENÄJÄ	6	1	50
SOMALIA	5	1	-29
NIGERIA	4	1	100
AFGANISTAN	3	1	-25
ERITREA	2	1	100
GHANA	2	1	-33
KONGON DEMOKR. TASAVALTA	2	1	-33
Ei tiedossa	6	1	20
Muut	20	4	0
Yhteensä	502	100	1

Taulukko 22. Epäillyn synnyinmaa etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päär rikoksissa vuonna 2020.

Synnyinmaa	N	%	Ero vuoteen 2019, %
SUOMI	390	78	0
IRAK	17	2	70
SOMALIA	12	2	9
NEUVOSTOLIITTO	8	2	100
RUOTSI	7	1	0
MAROKKO	4	1	300
NIGERIA	4	1	33
TURKKI	4	1	-43
VIRO	4	1	-20
VENÄJÄ	3	1	-63
Ei tiedossa	13	1	86
Muut	36	7	-20
Yhteensä	502	100	1

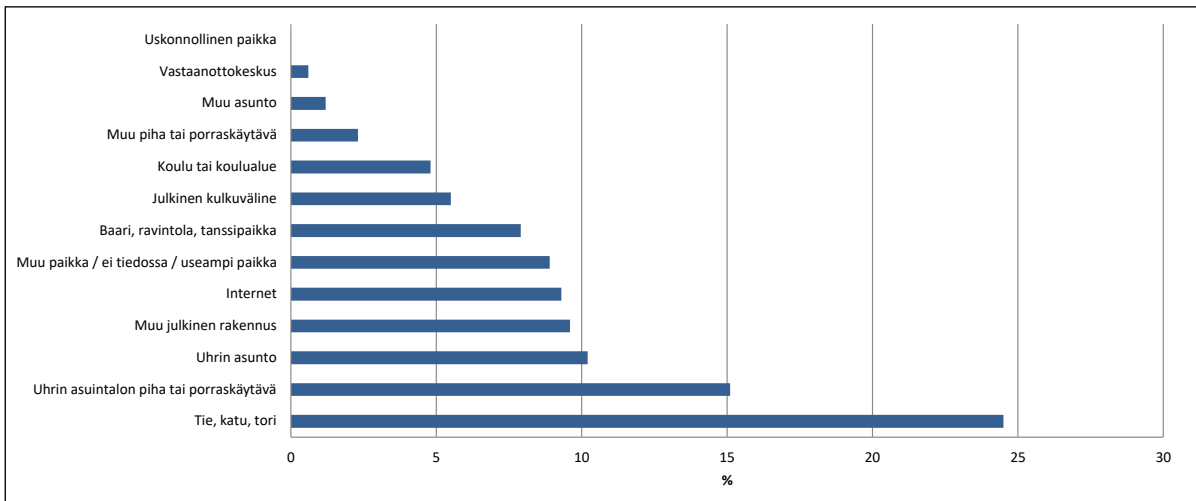

Tapahtumapaikka

Kuviossa 9 tarkastellaan sellaisten vuoden 2020 päär rikosten tapahtumapaikkoja, jotka liittyvät etniseen tai kansalliseen taustaan. Edellisvuosien tapaan yleisin tapahtumapaikka oli tie, katu, tori tai muu julkinen ulkoilmapaikka. Kaikista päär rikoksista viidesosa (25 %) tehtiin näillä paikoilla, ja niiden määrä kasvoi edellisvuodesta 22 prosenttia.

Seuraavaksi eniten päär rikoksia uhrin asuintalon pihassa tai porraskäytävässä, uhrin asunnossa tai muussa julkisessa rakennuksessa (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus). Näissä paikoissa tehtyjen päär rikosten määrät kasvoivat vuodesta 2019.

Seuraavaksi yleisin tapahtumapaikka oli internet, muu paikka, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa sekä baari, ravintola tai tanssipaikka. Näiden rikosten määrät laskivat edellisvuoteen verrattuna. Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat julkiset kulkuvälineet, koulut tai koulualueet, muut pihat tai porraskäytävät, muut asunnot sekä vastaanottokeskukset. muut pihat tai porraskäytävät, muut asunnot sekä vastaanottokeskukset. Koulussa tai koulualueella tapahtuneiden päär rikosten määrä laski edellisvuodesta, kun taas muiden määrät nousivat. Uskonnollisilla paikoilla tapahtuneita rikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt.

Kuvio 9. Epäiltyjen päär rikosten tapahtumapaikat etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=939).

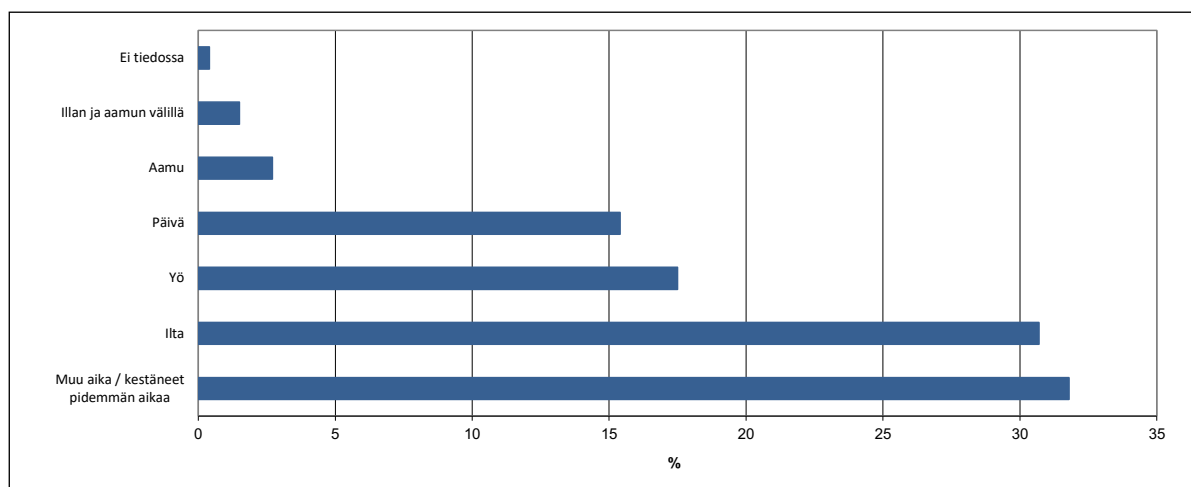
Tapah tuma-aika

Seuraavaksi tarkastellaan päär rikosten tapahtuma-aikoja vuonna 2020. Rikokset, joissa epäiltiin etnisen tai kansallisen taustan vaikuttaneen tekijään, jakautuivat hyvin pitkälti samalla tavalla kuin edellisinä vuosina (kuvio 10). Eniten (32 %) päär rikoksia tapahtui muuhun aikaan (aamun ja illan välissä tapahtuneet / ei voi luokitella edellisiin / kestäneet pidempään). Näiden päär rikosten määrä pysyi samana edellisvuoteen verrattuna.

Tarkasteluvuonna päär rikoksista 31 prosenttia tapahtui illalla ja 18 prosenttia yöllä. Seuraavaksi eniten (15 %) päär rikoksia tapahtui päivän aikana. Kolme prosenttia päär rikoksista tapahtui aamulla, kaksi pro-

senttia illan ja aamun välissä ja alle yhdessä prosentissa päärikoksista tapahtuma-aika ei ollut tiedossa. Näistä illalla tapahtuneiden päärikosten määrä kasvoi, niiden päärikosten, joiden tapahtuma-aika ei ollut tiedossa, määrä pysyi vuoden 2019 tasolla, kun taas muihin aikoihin tapahtuneiden määrät laskivat.

Kuvio 10. Epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=939).

Romaneihin kohdistuneet viharikokset

Viime vuosina romaneihin kohdistuva syrjintä ja väkivalta ovat olleet nousussa. Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) tekemän kyselytutkimuksen mukaan keskimäärin 41 prosenttia romaneista yhdeksässä tutkimuksessa mukana olleessa EU:n jäsenvaltiossa oli kokenut syrjintää romanitaustansa vuoksi vähintään kerran edellisten viiden vuoden aikana (FRA 2018b). Suomen romanipoliittiseen ohjelmaan vuosille 2018–2022 onkin yhdeksi toimenpiteeksi kirjattu vuosittain romaneihin kohdistuneista viharikoksista tehtyjen rikosilmoitusten määrän ja tekojen luonteen seuraaminen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2018, toimenpidekohta 32). Tästä syystä vuodesta 2017 lähtien myös viharikosselvityksessä on selvitetty tarkemmin romanitaustaisiin asianomistajiin kohdistuneita viharikoksia.

Vuonna 2020 etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä viharikoksista tehtyjä romaneihin kohdistuneita viharikosilmoituksia löytyi 79 (taulukko 23). Tämä on 34 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Päärikoksia tarkasteluvuonna löytyi 127. Näin ollen kaikista etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä viharikoksista tehdyistä rikosilmoituksista 12 prosenttia ja päärikoksista 14 prosenttia perustui asianomistajan romanitaustaan.

Taulukko 23. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosilmoitusten ja päärikosten määrät vuonna 2020.

	N 2020	% kaikista etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä 2020	Ero vuoteen 2019, %
Rikosilmoitukset	79	12	34
Päärikokset	127	14	57

Rikosilmoitusten jakautuminen tapahtumatilanteittain on esitetty taulukossa 24. Kuten edellisvuonna, ilmoitusten yleisimpiä tapahtumatilanteita olivat sanalliset loukkaukset, uhkaukset tai häirinnät (52 %). Nousua edellisvuoteen oli 58 prosenttia. Seuraavaksi eniten oli molemminpuolisia rikoksia sisältäviä tappeluja (17 %) sekä syrjäyttäjiä (17 %). Näistä molemminpuolisia rikoksia sisältävien tappeluiden määrä kasvoi selvästi, kun taas syrjäyttäjiä laski vuoteen 2019 verrattuna. Yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia löytyi kahdeksan kappaletta ja näiden määrä lisääntyi edellisvuodesta. Omaisuusrikoksien määrä puolestaan laski ja niitä löytyi neljä kappaletta. Muita rikoksia, jotka eivät kuuluneet mihinkään ylläolevista tapahtumatilanteista, ei löytynyt yhtään.

Taulukko 24. Romaneihin kohdistuneet, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain vuonna 2020 (n=79)⁹.

Tapahtumatilanne	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	41	52	58
Tappelu, molemminpuolisia rikoksia	13	17	1200
Syrjäyttäjutut	13	17	-24
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	8	10	33
Omaisuusrikokset	4	5	-50
Yhteensä	79	100	34

Taulukossa 25 esitetään romaneihin kohdistuneet, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät päärikokset rikoslajeittain vuonna 2020. Epäillyiksi viharikoksiksi määriteltyjä kunnianloukkauksia tuli poliisin tietoon 44 kappaletta. Tämä on 35 prosenttia kaikista päärikoksista, ja määrällisesti selvästi enemmän kuin edellisvuonna. Seuraavaksi eniten oli pahoinpitelyrikoksia (24 %), joiden määrä niin ikään kasvoi vuoteen 2019 verrattuna. Syrjäyttäjiä (20 %) ja laittomia uhkauksia (11 %) ilmoitettiin seuraavaksi eniten. Syrjäyttäjiä laski hieman edellisvuodesta, kun taas laittomien uhkauksien määrä pysyi vuoden 2019 tasolla. Vahingontekojen osuus päärikoksista oli viisi prosenttia, muihin rikoslajeihin kuuluvien rikosten kolme prosenttia ja kotirauhan rikkomisten kaksi prosenttia. Tarkasteluvuonna löytyi myös yksi henkirikoksen yritys. Henkirikoksia, seksuaalirikoksia tai kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt.

⁹ Vuonna 2017 sanallisesta provokaatiosta tehty rikos jaettiin kahdeksi eri tapahtumatilanteeksi. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa myös herjaaja on rikoksesta epäilty, on laskettu mukaan viharikostilastoihin. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa herjaaja ei ole rikoksesta epäilty otettiin mukaan viharikostilastoihin vain, jos poliisi oli luokitellut ilmoituksen viharikokseksi.

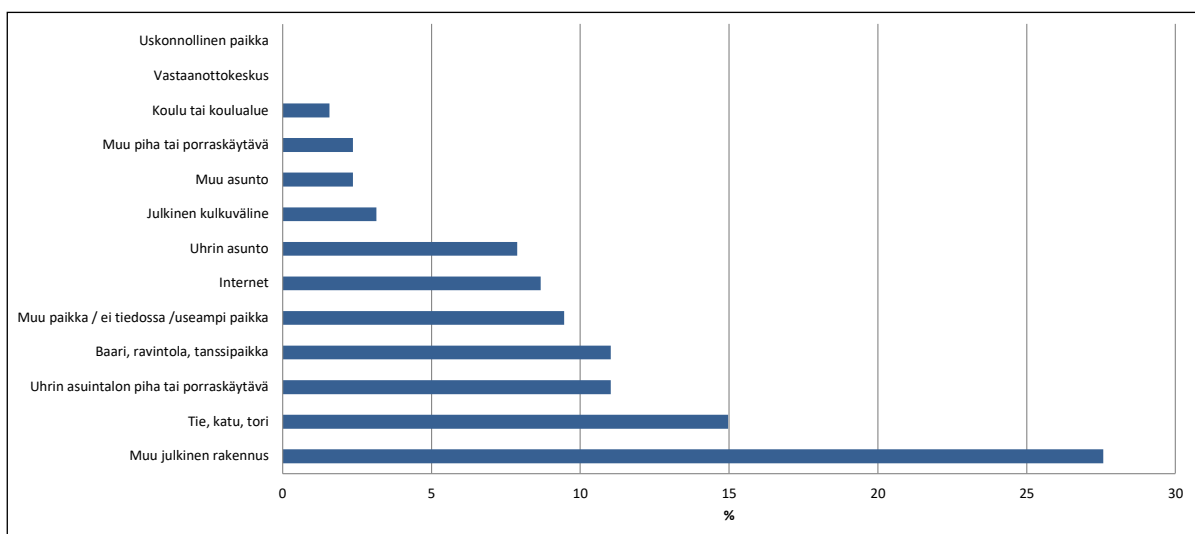

Taulukko 25. Romaneihin kohdistuneet, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät päärikokset rikoslajeittain vuonna 2020 (n=127).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	1	1	100
Seksuaalirikos	0	0	0
Pahoinpitelyrikos	31	24	158
Laiton uhkaus	14	11	0
Syrjintä	25	20	-4
Kunnianloukkaus	44	35	144
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	0	0	-100
Kotirauhan rikkominen	2	2	200
Vahingonteko	6	5	-25
Muut	4	3	100
Yhteensä	127	100	57

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimuksessa kävi myös ilmi, että yleisesti valtaosa romaneista koki tullessa syrjityksi romanitaustansa vuoksi käyttäessään julkisia tai yksityisiä palveluja, julkista liikennettä tai asioidessaan kaupassa, ravintolassa tai baarissa tai etsiessään töitä (FRA 2018b). Tarkasteluvuonna Suomessa romaneihin kohdistuneista, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä päärikoksista 28 prosenttia tapahtui muissa julkisissa rakennuksissa (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus) (kuvio 11). Näistä rikoksista 60 prosenttia oli tapahtunut kaupassa tai kauppakeskuksessa ja niiden määrät kasvoivat 67 prosenttia edellisvuodesta. Seuraavaksi yleisimpiä tapahtumapaikkoja olivat tie, katu, tori tai muu julkinen ulkoilmapaikka, uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä sekä baari, ravintola tai tanssipaikka. Myös näissä paikoissa tapahtuneiden päärikosten määrät kasvoivat vuoteen 2019 verrattuna. Yhdeksässä prosentissa tapahtumapaikkana oli muu paikka, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa, niin ikään yhdeksässä prosentissa internet ja kahdeksassa prosentissa uhrin asunto. Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat julkinen kulkuväline, muu asunto, muu piha tai porraskäytävä sekä koulu tai koulualue.

Kuvio 11. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat vuonna 2020 (% , n=127).

Tarkasteluvuonna romaneihin kohdistuneissa, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päärikoksissa 51 prosentissa tapauksista asianomistajana oli mies ja 49 prosentissa nainen (taulukko 26). Rikoslajeittain tarkasteltuina, miehiin kohdistui yleisimmin pahoinpitelyitä (33 %) ja kunnianloukkauksia (33 %) ja naisiin kunnianloukkauksia (36 %).

Taulukko 26. Romanitaustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2020.

Rikoslaji	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	1	2	0	0	1	1
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	21	33	9	15	30	24
Laiton uhkaus	11	17	3	5	14	11
Syrjintä	4	6	21	34	25	20
Kunnianloukkaus	21	33	22	36	43	34
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	1	2	1	2	2	2
Vahingonteko	3	5	3	5	6	5
Muut	2	3	2	3	4	3
Yhteensä	64	100	61	100	125	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos, Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Ikäluokittain tarkasteltuna romaneihin kohdistuneiden päärikosten asianomistajat olivat yleisimmin 25-34 -vuotiaita, vähiten joukossa oli alle 15-vuotiaita (taulukko 27). Sukupuolen mukaan tarkasteltuna tämä piti paikkansa sekä miesten, että naisten kohdalla. Taulukossa 28 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Alle 25-vuotiaat, 35-44 -vuotiaat sekä yli 54-vuotiaat olivat joutuneet yleisimmin kunnianloukkausten uhreiksi. Pahoinpitelyjen, syrjinnän ja kunnianloukkausten osuus oli puolestaan suurin 25-34 -vuotiaiden ikäryhmässä, kun taas 45-54 -vuotiaisiin kohdistui yleisimmin pahoinpitelyjä ja kunnianloukkauksia.

Taulukko 27. Romanitaustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2020.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	7	11	3	5	10	8
15-24 -vuotiaat	11	17	9	15	20	16
25-34 -vuotiaat	16	25	23	38	39	31
35-44 -vuotiaat	13	20	13	22	26	21
45-54 -vuotiaat	8	13	4	7	12	10
55 -vuotiaat tai vanhemmat	9	14	8	13	17	14
Yhteensä	64	100	60	100	124	100

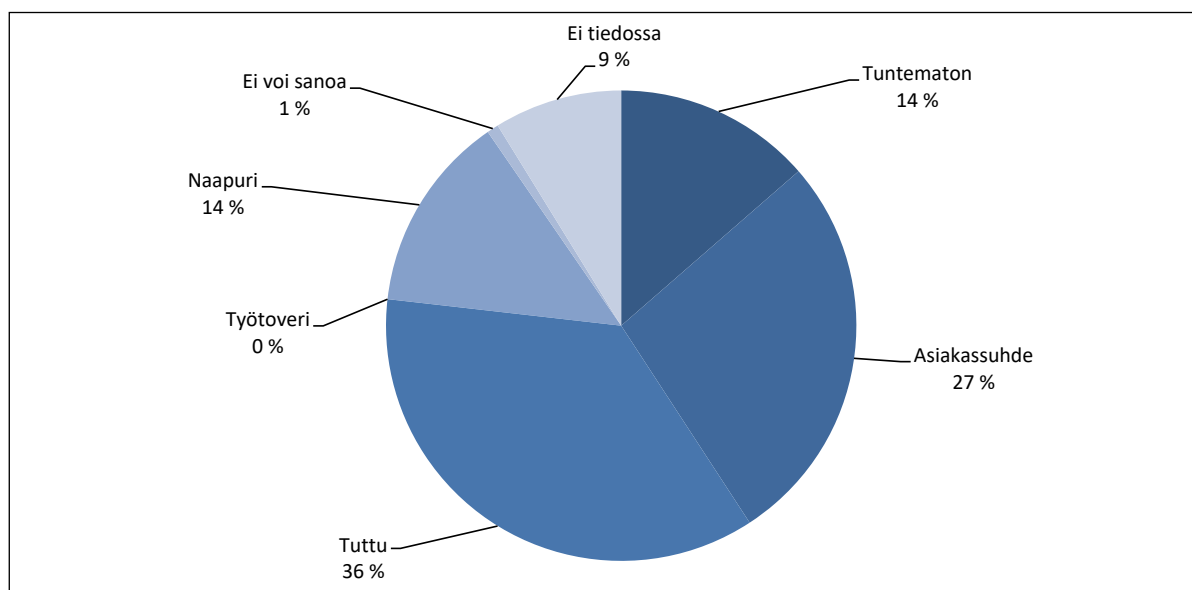

Taulukko 28. Romanitaustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2020 (%).

Rikoslaji	Alle 15 v.	15-24 v.	25-34 v.	35-44 v.	45-54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	4	0	0	1
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	30	15	28	23	42	12	24
Laiton uhkaus	20	5	5	12	8	29	11
Syrjintä	0	30	28	23	0	6	19
Kunnianloukkaus	50	40	28	31	42	35	35
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	3	0	0	6	2
Vahingonteko	0	10	5	0	8	6	5
Muut	0	0	3	8	0	6	3
%	100	100	100	100	100	100	100
N	10	20	39	26	12	17	124

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

Kuvio 12 tarkastelee asianomistajien ja rikoksesta epäillyn suhdetta päärikoksissa, joissa syyksi epäillään asianomistajan romanitaustaa. Tuttujen (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) tekemiä rikoksia oli 36 prosenttia ja 27 prosentissa tapauksista asianomistaja oli asiakassuhteessa rikoksessa epäillyn kanssa. Neljäsatoista prosentissa tapauksista tekijä oli asianomistajalle tuntematon ja niin ikään 14 prosentissa tekijäksi epäiltiin naapuria. Yhdeksässä prosentissa tapauksista epäilty ei ollut tiedossa. Näiden rikosten määrät kasvoivat edellisvuodesta. Hieman alle yhdessä prosentissa uhrien ja epäillyn suhdetta ei voitu määrittellä ja näiden rikosten määrä puolestaan laski.

Kuvio 12. Asianomistajan suhde romaneihin kohdistuneissa, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäillyissä päärikoksissa vuonna 2020.

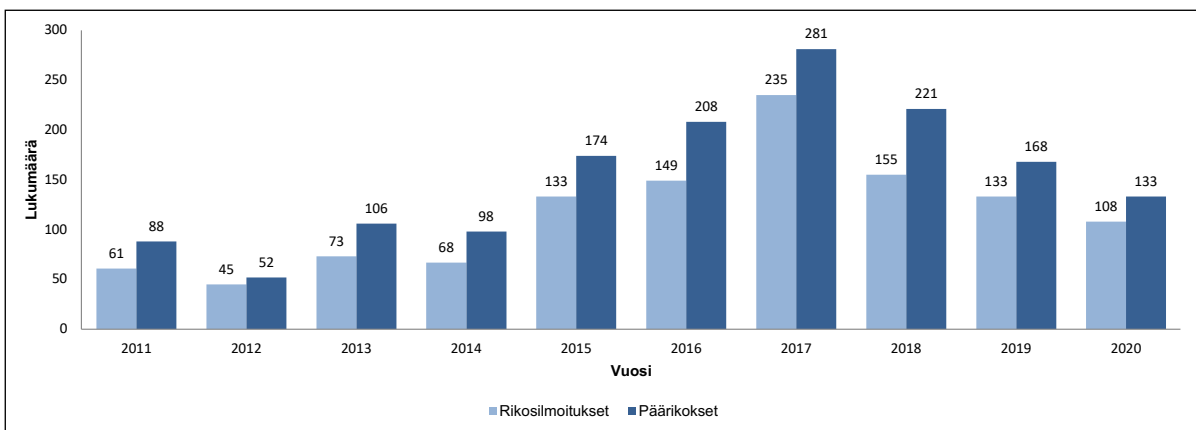

3.3 Uskontoon tai vakaumukseen liittyvät rikokset

Vuoden 2020 lopussa 70 prosenttia Suomen väestöstä oli kristittyjä ja näistä evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuului 97 prosenttia, ortodoksiseen kirkkoon 1,6 prosenttia ja katoliseen kirkkoon 0,4 prosenttia. Vuoden 2020 lopulla islamilaisseurakuntiin Suomen väestöstä kuului 0,3 prosenttia ja juutalaisseurakuntiin 0,02 prosenttia. Muihin kuin kristittyihin kirkkoihin, islamilaisseurakuntiin tai juutalaisiin seurakuntiin kuului yhteensä vain 0,4 prosenttia Suomen väestöstä. Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomia oli 29 prosenttia. Luvut kuvaavat kuitenkin heikosti eri uskontojen edustajien todellista määrää Suomessa, sillä suuri osa esimerkiksi muslimeista tai muista pienempien uskontokuntien edustajista ei kuulu virallisesti mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan. (Tilastokeskus 2021.)

Määrä

Kuviossa 13 esitetään vuonna 2020 tehtyjen rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät, jotka perustuivat uskontoon tai vakaumukseen. Määrä väheni edellisvuoden 133 tapauksesta 108 tapaukseen (-19 %). Päärikoksia löytyi 133, mikä on 21 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

Kuvio 13. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa vuosina 2011–2020.

Tapausmatilanteet

Taulukossa 29 esitetään uskontoon tai vakaumukseen liittyvien rikosilmoitusten määrä tapahtumatilanteittain vuonna 2020.

Vuonna 2020 poliisille tehtiin yhteensä 39 rikosilmoitusta islaminuskoon tai muslimeihin kohdistuvista epäillyistä viharikoksista. Epäilyjä oli 26 kappaletta vähemmän kuin edellisvuonna. Edellisvuoden tapaan suurin osa ilmoituksista (21) koski sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää. Seuraavaksi eniten (9) ilmoitettiin yksisuuntaisista pahoinpitelyistä.

Kristinuskoon tai kristittyihin kohdistuneita rikosilmoituksia löytyi vuodelta 2020 yhteensä 28. Määrä on pienempi kuin edellisvuonna, jolloin ilmoituksia tuli 36. Kristinuskoon kohdistuneet epäillyt viharikokset olivat pääasiassa sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää sekä omaisuusrikoksia. Kristinuskoon ja kristittyihin kohdistui myös yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia.

Rikosilmoituksia, jotka koskivat juutalaisuuteen ja juutalaisiin kohdistuneita rikosepäilyjä, löytyi tarkasteluvedolta 18. Ilmoituksia oli kuusi kappaletta enemmän kuin edellisvuonna. Huomattavaa on, että uskontoon tai vakaumukseen liittyvistä rikoksista, vain juutalaisuuteen tai juutalaisiin kohdistuneiden

määrä kasvoi. Ilmoituksista 12 koski sanallisia loukkauksia, uhkailuja ja häirintää. Viidessä tapauksessa oli kyse omaisuusrikoksista ja yhdessä yksisuuntaisesta pahoinpitelyrikoksesta.

Jehovan todistajiin kohdistuneita rikosepäilyjä löytyi kaksi, kun edellisvuonna niitä oli kuusi. Molemmissa tapauksissa oli kyse sanallisesta loukkauksesta, uhkauksesta ja häirinnästä. Muihin nimettyihin uskontoihin tai vakaumuksiin kohdistuvia rikosilmoituksia vuodelta 2020 löytyi kahdeksan, mikä on saman verran kuin edellisvuonna. Suurin osa tapauksista oli sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää, pahoinpitelyrikkoksia sekä omaisuusrikkoksia.

Tarkasteluvuodelta löytyi myös 13 rikosilmoitusta, joista ei käy ilmi, mikä uskonto tapauksissa on kohteena. Tämä on seitsemän tapausta enemmän kuin vuonna 2019. Näistä seitsemän koski sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää, kolme yksisuuntaisia pahoinpitelyjä ja kaksi molemminpuolisia rikoksia sisältäviä pahoinpitelyjä. Syrjintätapauksia vuonna 2020 löytyi yksi.

Taulukko 29. Rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=108)¹⁰.

Tapahtumatilanne	Islam	Kristin-usko	Juutalaisuus	Jehovan todistajat	Muut	"Ei tietoa mikä uskonto"	Kaikki uskonnot	Tapahtumatilanteittain ero vuoteen 2019, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	21	15	12	2	3	7	60	-30
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	9	4	1	0	2	3	19	-10
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	3	7	5	0	2	0	17	21
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	3	1	0	0	1	2	7	0
Syrjintäjutut	2	1	0	0	0	1	4	300
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos, jossa herjaajakin rikoksesta epäilty	1	0	0	0	0	0	1	100
Yhteensä	39	28	18	2	8	13	108	-19
Tapausten määrä vuonna 2019	65	36	12	6	8	6	133	
Uskonnoittain ero vuoteen 2019,%	-40	-22	50	-67	0	117	-19	

10 Vuonna 2017 sanallisesta provokaatiosta tehty rikos jaettiin kahdeksi eri tapahtumatilanteeksi. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa myös herjaaja on rikoksesta epäilty, on laskettu mukaan viharikostilastoihin. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa herjaaja ei ole rikoksesta epäilty otettiin mukaan viharikostilastoihin vain, jos poliisi oli luokitellut ilmoituksen viharikokseksi.

Rikoslajit

Taulukossa 30 on esitetty vuoden 2020 yleisimmät rikoslajit uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä päärikosepäilyissä. Edellisvuodesta poiketen yleisin rikoslaji oli pahoinpitelyrikokset, joiden osuus oli noin neljännes kaikista rikoslajeista. Seuraavaksi yleisimmäksi rikoslajiksi nousi laittomat uhkaukset. Näiden osuus oli 20 prosenttia, mutta niitä oli 40 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

Myös kunnianloukkausten ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikosten määrät laskivat selvästi. Vahingontekojen, kotirauhan rikkomisten ja syrjintärikosten rikosten määrät puolestaan kasvoivat. Henkirikoksia, henkirikosten yrityksiä, seksuaalirikoksia tai muita edellä mainittuihin luokkiin kuulumattomia rikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt.

Taulukko 30. Epäiltyt päärikokset rikoslajeittain uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=133).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0
Pahoinpitelyrikos	34	26	0
Laiton uhkaus	26	20	-40
Syrjintä	4	3	300
Kunnianloukkaus	25	19	-36
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	15	11	-44
Kotirauhan rikkominen	9	7	125
Vahingonteko	20	15	54
Muut	0	0	-100
Yhteensä	133	100	-21

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajien sukupuoli ja ikä

Vuonna 2020 uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä päärikoksissa 66 prosentissa asianomistajana oli mies ja 34 prosentissa nainen (taulukko 31). Rikoslajeittain tarkasteltuina, sekä miehiin että naisiin kohdistui yleisimmin pahoinpitelyrikoksia (39 % ja 32 %). Uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä päärikoksissa vaikuttimena oli sekä nais- että mies-asianomistajien kohdalla yleisimmin islaminusko (36 % ja 45 %) (taulukko 32). Miesten kohdalla kristinuskoon kohdistuneiden päärikosten osuus oli kuitenkin kasvanut edellisvuoteen verrattuna. Nämä ovat kohdistuneet suurelta osin kristinuskoon kääntyneisiin.

Taulukko 31. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2020.

Rikoslaji	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	24	39	10	32	34	37
Laiton uhkaus	16	26	8	26	24	26
Syrjintä	2	3	1	3	3	3
Kunnianloukkaus	15	25	8	26	23	25
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	2	3	2	6	4	4
Vahingonteko	2	3	2	6	4	4
Muut	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	61	100	31	100	92	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Taulukko 32. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli uskonnoittain vuonna 2020.

Uskonto	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Islam	22	36	14	45	36	39
Kristinuskko	17	28	5	16	22	24
Juutalaisuus	6	10	3	10	9	10
Jehovan todistajat	0	0	0	0	0	0
Muut	2	3	6	19	8	9
Ei tietoa mikä uskonto	14	23	3	10	17	18
Yhteensä	61	100	31	100	92	100

Ikäluokittain tarkasteltuna uskontoon tai vakaumukseen liittyvien päärikosten asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 -vuotiaita. Vähiten joukossa oli alle 15-vuotiaita sekä 45–54 -vuotiaita (taulukko 33). Sukupuolen mukaan tarkasteltuna asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 -vuotiaita sekä miehissä että naisissa. Naisten kohdalla asianomistajissa oli selvästi enemmän alle 15-vuotiaita kuin miehissä. Taulukossa 34 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Pahoinpitelyn uhreiksi joutuivat yleisimmin alle 35-vuotiaat sekä 45–54 -vuotiaat, kun taas 35–44 -vuotiaisiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin laittomia uhkauksia ja yli 54-vuotiaisiin kohdistuneet kunnianloukkauksia.

Taulukko 33. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2020.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	4	7	5	17	9	10
15-24 -vuotiaat	7	12	5	17	12	13
25-34 -vuotiaat	20	34	9	30	29	33
35-44 -vuotiaat	15	25	5	17	20	22
45-54 -vuotiaat	6	10	3	10	9	10
55 -vuotiaat tai vanhemmat	7	12	3	10	10	11
Yhteensä	59	100	30	100	89	100

Taulukko 34. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2020 (%).

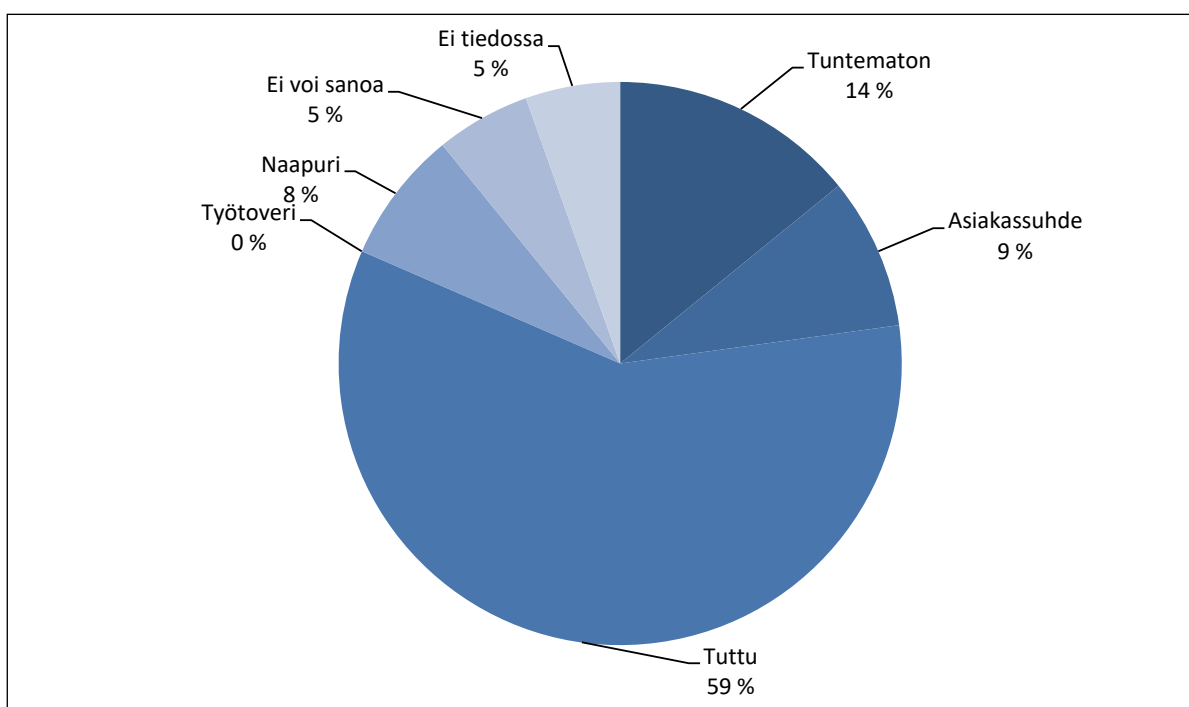
Rikoslaji	Alle 15 v.	15-24 v.	25-34 v.	35-44 v.	45-54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yrityk	0	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0	0
Pahoinpitely	78	50	41	20	44	10	38
Laiton uhkaus	11	0	24	50	33	0	24
Syrjintä	0	17	3	0	0	0	3
Kunnianloukkaus	11	25	21	30	22	50	26
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	8	7	0	0	10	5
Vahingonteko	0	0	3	0	0	30	5
Muut	0	0	0	0	0	0	0
%	100	100	100	100	100	100	100
N	9	12	29	20	9	10	89

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

Asianomistajien ja rikoksista epäiltyjen suhde

Vuonna 2020 uskuntoon tai vakaumukseen liittyvien päärikosten asianomistajista 59 prosenttia tunsi rikoksesta epäillyn (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) (kuvio 14). Näiden päärikosten määrä nousi kahdeksan prosenttia edellisvuodesta. Rikoksen tekijä oli tuntematon 14 prosentissa tapauksista, mikä on määrällisesti kuitenkin puolet vähemmän kuin vuonna 2019. Asianomistaja oli asiakassuhteessa epäiltyyn yhdeksässä prosentissa tapauksista. Näiden päärikosten määrä puolestaan nousi 14 prosenttia edellisvuodesta. Kahdeksassa prosentissa asianomistaja oli naapuri, viidessä prosentissa asianomistajan ja tekijän suhdetta ei voitu määrittellä ja niin ikään viidessä prosentissa tekijä oli tuntematon. Näistä vain niiden rikosten määrä nousi, jossa tekijä ei ollut tiedossa. Yhdessäkään tapauksessa rikoksesta epäilty ei ollut asianomistajan työtoveri.

Kuvio 14. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn uskuntoon tai vakaumukseen liittyvissä epäillyissä päärikoksissa vuonna 2020.

Tapahtumapaikka

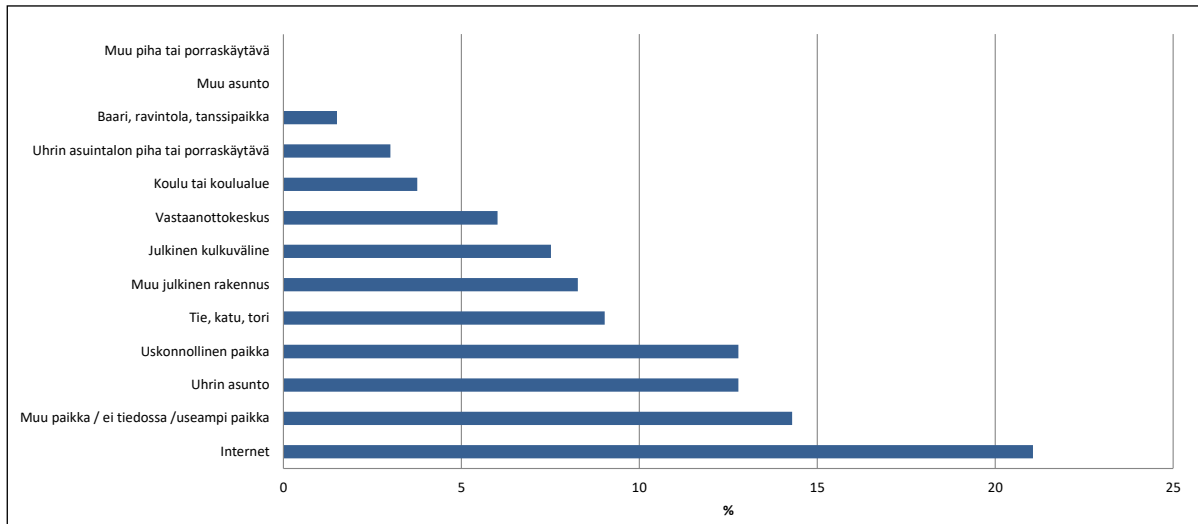
Kuviossa 15 on esitetty uskuntoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat. Kuten edellisvuonna, päärikoksista 21 prosenttia tapahtui internetissä. Määrällisesti tapauksia oli kuitenkin puolet vähemmän kuin vuonna 2019.

Seuraavaksi tulivat ne rikokset, joissa tapahtumapaikkana oli muu paikka, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa, tai joissa rikos oli tapahtunut uhrin asunnolla tai uskonnollisessa paikassa. Näistä uhrin asunnolla tapahtuneiden määrä laski edellisvuodesta, kun muiden määrät puolestaan nousivat.

Tiellä, kadulla torilla tai muussa julkisen ulkoilmapaikassa tapahtuneiden rikosten määrä väheni selvästi, kun taas muissa julkisissa rakennuksissa (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus), julkisissa kulkuvälineissä sekä vastaanottokeskuksissa tapahtuneiden määrät nousivat selvästi vuoteen 2019 verrattuna.

Edellisiä harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat koulut tai koulualueet, uhrin asuintalon pihat tai porraskäytävät sekä baarit, ravintolat tai tanssiapaikat. Näissä paikoissa tapahtuneiden rikosten määrät vähenivät edellisvuodesta.

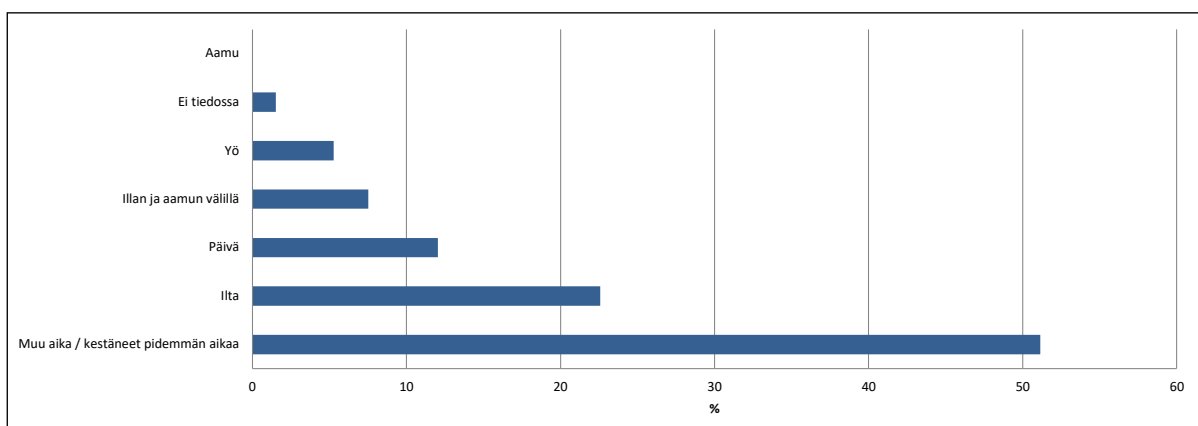

Kuvio 15. Epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=133).

Tapahtuma-aika

Vuoden 2020 päärikostapauksissa, joissa syyksi epäiltiin uskontoa tai vakaumusta, tapahtuma-ajat olivat jakautuneet jokseenkin samalla tavalla kuin edellisvuonna (kuvio 16). Epäillyistä rikoksista yli puolet oli tapahtuma-ajaltaan luokiteltu kohtaan ”muu aika” (aamun ja illan välissä tapahtuneet / ei voi luokitella edellisiin / kestäneet pidempään). Tällaisten päärikosten määrä väheni 32 prosenttia vuodesta 2019.

Seuraavaksi yleisimmät tapahtuma-ajat olivat ilta (23 %), päivä (12 %), illan ja aamun välillä (8 %) tai yö (5 %). Näistä illalla sekä illan ja aamun välillä tapahtuneiden rikosten määrät lisääntyivät, päivällä tapahtuneiden määrä pysyi samana ja yöllä tapahtuneiden määrä laski edellisvuoteen verrattuna. Näitä harvemmin rikoksen tapahtuma-aika ei ollut tiedossa eikä yhdessäkään tapauksessa rikos ollut tapahtunut aamulla.

Kuvio 16. Epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=133).

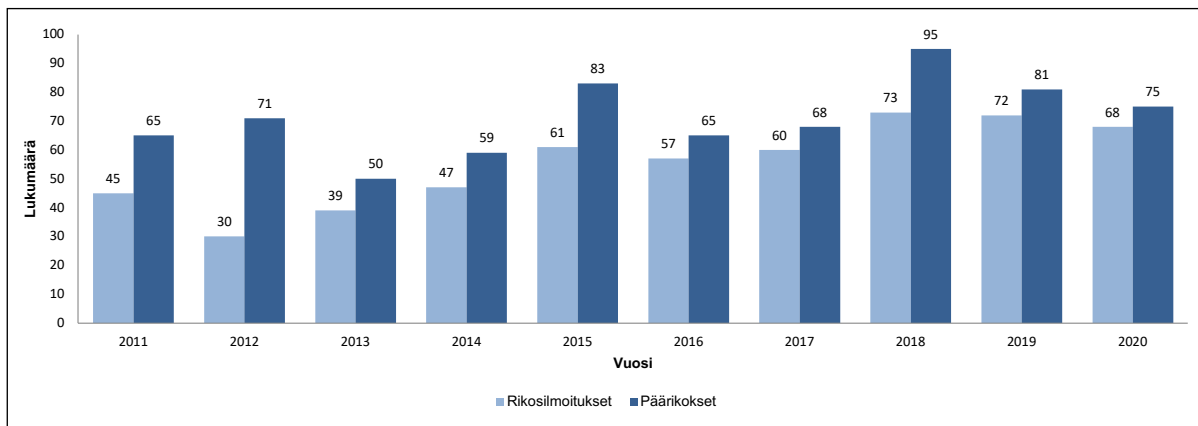

3.4 Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät rikokset

Henkilöt, jotka poikkeavat seksuaalisuuden tai sukupuolen ilmaisullaan norminmukaisina pidetyistä miehen ja naisen rooleista, voivat myös olla alttiita viharikoksille. Seksuaalivähemmistöjä ovat homot, lesbot ja biseksuaalit, joilla on rakkaus- tai seksisuhteita oman sukupuolensa kanssa, riippumatta siitä, kutsuvatko he itseään edellä mainituilla termeillä. Sukupuolivähemmistöihin puolestaan kuuluvat ne, jotka eivät koe yksiselitteisesti olevansa naisia tai miehiä. He myös ilmaisevat itseään perinteisestä poikkeavalla tavalla. Arvioiden mukaan 5–15 prosenttia väestöstä kuuluu seksuaalivähemmistöön (Lehtonen 2007). Sukupuolivähemmistöjä arvioidaan olevan vähemmän.

Määrä

Vuonna 2020 poliisiin tietoon tuli 68 rikosilmoitusta, joiden epäiltiin liittyvän seksuaaliseen suuntautumiseen (46), sukupuoli-identiteettiin tai poikkeavaan sukupuolen ilmaisuun (22). Tämä on neljä tapausta (-6 %) vähemmän kuin vuonna 2019 (kuvio 17). Päärikosten määrä niin ikään väheni seitsemän prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Kuvio 17. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli -identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä tapauksissa vuosina 2011–2020.

Tapahtumatilanteet

Vuonna 2020 viharikosilmoituksia, joissa epäiltiin seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää sisältäviä rikoksia, tuli poliisiin tietoon 28 (taulukko 35). Vastaavia ilmoituksia tuli vuonna 2019 yksi enemmän. Toiseksi eniten (10) ilmoitettiin yksisuuntaisia pahoitelyrikoksia. Tämä on kaksi tapausta vähemmän kuin edellisvuonna. Omaisuusrikoksista tehtyjä rikosilmoituksia löytyi kuusi ja molemminpuolisia rikoksia sisältävistä tappeluista tehtyjä kaksi.

Tapauksista, joissa syyksi epäiltiin sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyviä sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää, tehtiin 17 rikosilmoitusta vuonna 2020, mikä on kolme tapausta enemmän kuin edellisvuonna. Yksisuuntaisia pahoinpitelyistä sisältäviä rikosilmoituksia löytyi puolestaan viisi, kun vuonna 2019 niitä oli neljä.

Rikosilmoitusten yhteismäärä kasvoi viisi prosenttia tapauksissa, joissa edellä mainitut vähemmistöt joutuivat sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää sisältävien rikosten kohteeksi. Yksisuuntaisten pahoinpitelyrikosten sekä molemminpuolisia rikoksia sisältävien tappelutilanteiden määrät puolestaan laskivat, kun taas omaisuusrikoksien määrät pysyivät vuoden 2019 tasolla.

Taulukko 35. Rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=68)¹¹.

Tapahtumatilanne	Seksuaalinen suuntautuminen	Sukupuoli-identiteetti / sukupuolen ilmaisu	Kaikki	Ero vuoteen 2019, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	28	17	45	5
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	10	5	15	-6
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	6	0	6	0
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	2	0	2	-50
Yhteensä	46	22	68	-6

11 Vuonna 2017 sanallisesta provokaatiosta tehty rikos jaettiin kahdeksi eri tapahtumatilanteeksi. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa myös herjaaja on rikoksesta epäilty, on laskettu mukaan viharikostilastoihin. Sanallisesta provokaatiosta tehdyt rikokset, joissa herjaaja ei ole rikoksesta epäilty otettiin mukaan viharikostilastoihin vain, jos poliisi oli luokitellut ilmoituksen viharikokseksi.

Rikoslajit

Vuonna 2020 tehdyistä 75 päärikoksesta, joiden epäiltiin liittyvän seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun, 29 prosenttia oli edellisvuoden tapaan kunnianloukkauksia (taulukko 36). Määrällisesti niitä oli 22, mikä on kuitenkin vähemmän kuin edellisvuonna.

Seuraavaksi yleisin rikoslaji oli pahoinpitelyrikokset (24 %), johon sisältyneiden päärikosten määrä (18) laski 33 prosenttia edellisvuodesta. Laittomien uhkausten ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan rikosten määrät puolestaan nousivat vuoteen 2019 verrattuna. Vahingontekoja löytyi seitsemän kappaletta, mikä on 17 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Seksuaalirikoksia löytyi kaksi kappaletta, kun niitä ei edellisvuonna ollut ollenkaan. Henkirikoksen yrityksiä sekä kotirauhan rikkomisia puolestaan löytyi molempia yksi kappale, kuten vuonna 2019. Henkirikoksia ei vuoden 2020 aineistossa ollut.

Taulukko 36. Epäilty päärikokset rikoslajeittain seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=75).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	1	1	100
Seksuaalirikos	2	3	200
Pahoinpitelyrikos	18	24	-33
Laiton uhkaus	12	16	20
Syrjintä	0	0	-100
Kunnianloukkaus	22	29	-21
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	12	16	600
Kotirauhan rikkominen	1	1	0
Vahingonteko	7	9	17
Muut	0	0	-100
Yhteensä	75	100	-7

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Edellisvuoden tapaan seksuaaliseen suuntautumiseen perustuneet päärikokset olivat yleisimmin pahoinpitelyitä, kun taas sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun kohdistuneet olivat yleisimmin kunnianloukkauksia (taulukko 37).

Taulukko 37. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten rikoslajit motiiveittain vuonna 2020.

Rikoslaji	Seksuaalinen suuntautuminen		Sukupuoli-identiteetti, sukupuolen ilmaisu		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	1	2	0	0	1	1
Seksuaalirikos	0	0	2	8	2	3
Pahoinpitely	14	25	4	15	18	24
Laiton uhkaus	8	15	4	15	12	16
Syrjintä	0	0	0	0	0	0
Kunnianloukkaus	11	20	11	42	22	29
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	11	20	1	4	12	16
Kotirauhan rikkominen	1	2	0	0	1	1
Vahingonteko	7	13	0	0	7	9
Muut	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	55	100	26	100	75	100

Asiantuntijien sukupuoli ja ikä

Tarkasteluvuonna seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä päärikoksissa 64 prosentissa asianomistajana oli mies ja 36 prosentissa nainen (taulukko 38). Rikoslajeittain tarkasteltuina, miehiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin pahoinpitelyitä (41 %), kun taas naisiin kohdistuneista rikoksista yli puolet olivat kunnianloukkauksia.

Taulukko 38. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2020.

Rikoslaji	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	1	3	0	0	1	2
Seksuaalirikos	1	3	1	5	2	4
Pahoinpitely	14	41	3	16	17	32
Laiton uhkaus	6	18	4	21	10	19
Syrjintä	0	0	0	0	0	0
Kunnianloukkaus	11	32	10	53	21	40
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	1	5	1	2
Vahingonteko	1	3	0	0	1	2
Muut	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	34	100	19	100	53	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Ikäluokittain tarkasteltuna seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien päärikosten asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 -vuotiaita, vähiten joukossa oli alle 15-vuotiaita sekä yli 54-vuotiaita (taulukko 39). Kun tilannetta tarkastellaan asianomistajan sukupuolen mukaan, niin tämä pitää paikkansa sekä miesten, että naisten kohdalla. Taulukossa 40 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Pahoinpitelyjen uhreiksi olivat joutuneet yleisimmin alle 15-vuotiaat, 25–34 -vuotiaat sekä yli 54-vuotiaat, kun taas kunnianloukkausten osuus oli suurin 15–24 -vuotiaiden, 35–44 -vuotiaiden sekä 45–54 -vuotainen ikäryhmissä.

Taulukko 39. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2020.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	0	0	1	5	1	2
15-24 -vuotiaat	6	18	5	26	11	21
25-34 -vuotiaat	16	47	7	37	23	43
35-44 -vuotiaat	5	15	2	11	7	13
45-54 -vuotiaat	5	15	3	16	8	15
55 -vuotiaat tai vanhemmat	2	6	1	5	3	6
Yhteensä	34	100	19	100	53	100

Taulukko 40. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2020 (%).

Rikoslaji	Alle 15 v.	15-24 v.	25-34 v.	35-44 v.	45-54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	4	0	0	0	2
Seksuaalirikos	0	0	0	14	13	0	4
Pahoinpitely	100	36	44	14	13	67	32
Laiton uhkaus	0	9	22	14	25	33	19
Syrjintä	0	0	0	0	0	0	0
Kunnianloukkaus	0	55	35	57	38	0	40
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	4	0	0	0	2
Vahingonteko	0	0	0	0	13	0	2
Muut	0	0	0	0	0	0	0
%	100	100	109	100	100	100	100
N	1	11	23	7	8	3	53

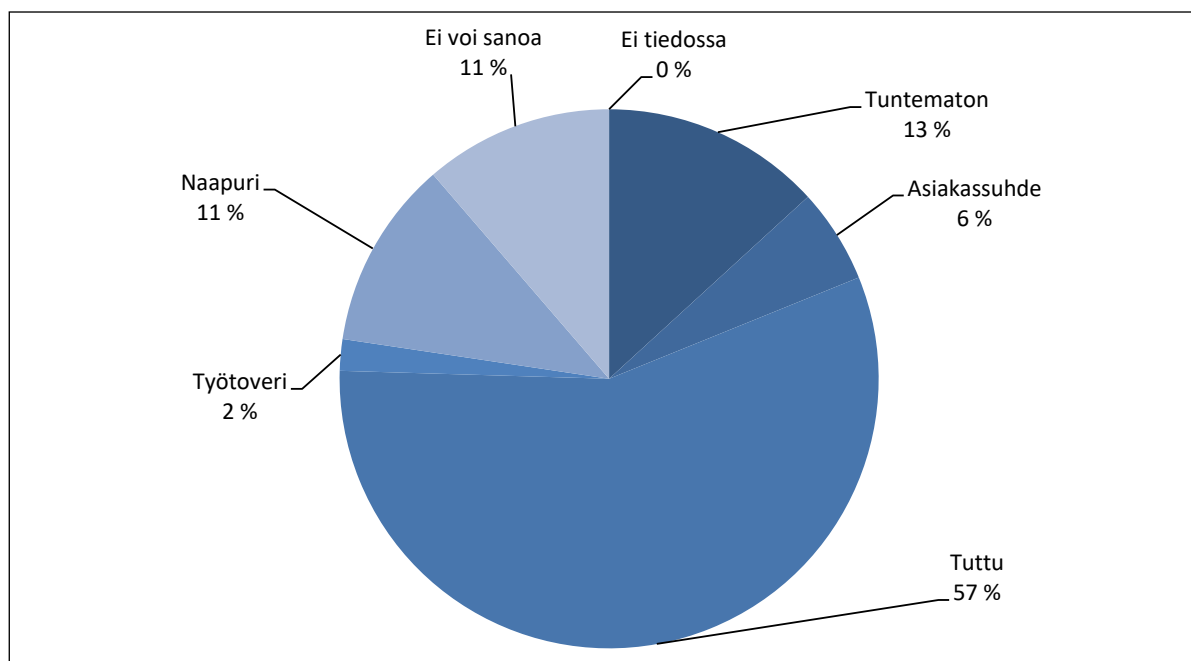
*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Tarkasteluvuoden tapauksissa päärikoksesta epäilty oli tuttu (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) yli puolelle asianomistajista, kun kyseessä oli seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvä rikos (kuvio 18). Määrällisesti tämä on kuitenkin hieman vähemmän kuin vuonna 2019.

Rikoksia, joissa asianomistaja ei tuntenut tekijää, oli tapauksista 13 prosenttia, mikä on 67 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Yhdessätoista prosentissa tapauksista epäilty oli asianomistajan naapuri ja niin ikään 11 prosentissa epäillyn ja asianomistajan suhdetta ei voitu tarkemmin määrittellä. Näiden päärikosten määrä nousi edellisvuodesta. Kuudessa prosentissa asianomistajan ja epäillyn välillä oli asiakassuhde ja näiden tapausten määrä puolestaan laski vuoteen 2019 verrattuna. Työtoveri oli epäilty yhdessä tapauksessa, kun edellisvuonna näitä tapauksia ei ollut ollenkaan.

Kuvio 18. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä päärikoksissa vuonna 2020.

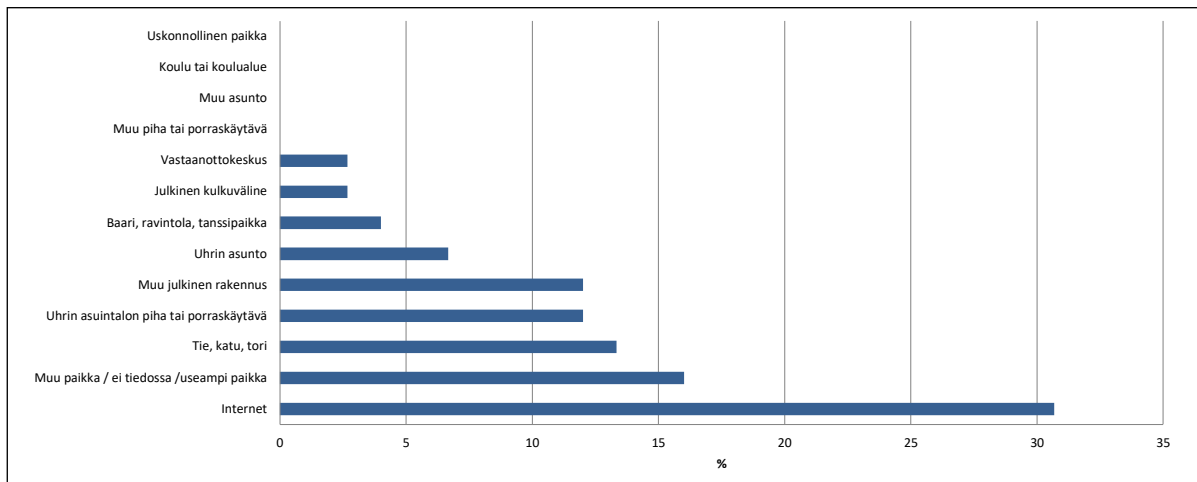
Tapahtumapaikka

Kuviossa 19 tarkastellaan sellaisten päärikosten tapahtumapaikkoja, joissa seksuaalisella suuntautumisella, sukupuoli-identiteetillä tai sukupuolen ilmaisulla on epäilty olleen vaikutusta kohteen valintaan. Kuten edellisvuonna, nämä rikokset tapahtuivat yleisimmin internetissä (31 %) ja näiden rikosten määrä edelleen kasvoi vuoteen 2019 verrattuna. Seuraavaksi yleisimmin tapahtumapaikka oli muu paikka, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa (16 %) ja näiden rikosten määrä puolestaan väheni edellisvuodesta.

Edellisiä tapahtumapaikkoja harvemmin rikoksia tehtiin tiellä, kadulla, torilla tai muussa ulkoilmapaikassa (13 %), uhrin asuntalon pihassa tai porraskäytävässä (12 %) tai muissa julkisissa rakennuksissa (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus). Näistä uhrin asuntalon pihassa tai porraskäytävässä tapahtuneiden päärikosten määrä kasvoi selvästi, kun taas tiellä, kadulla tai torilla sekä muissa julkisissa rakennuksissa tapahtuneiden määrät pysyivät vuoden 2019 tasolla.

Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat uhrin asunto, baari, ravintola tai tanssipaikka, julkinen kulkuväline sekä vastaanottokeskus. Näistä uhrin asunnolla sekä baarissa, ravintolassa tai tanssipaikalla tapahtuneiden määrä laski selvästi edellisvuodesta, kun taas vastaanottokeskuksissa tapahtuneiden määrä nousi. Muussa pihassa tai porraskäytävässä, muussa asunnossa, koulussa tai koulualueella tai uskonnollisissa paikoissa ei tarkasteluvuonna kirjattu rikosepäilyjä.

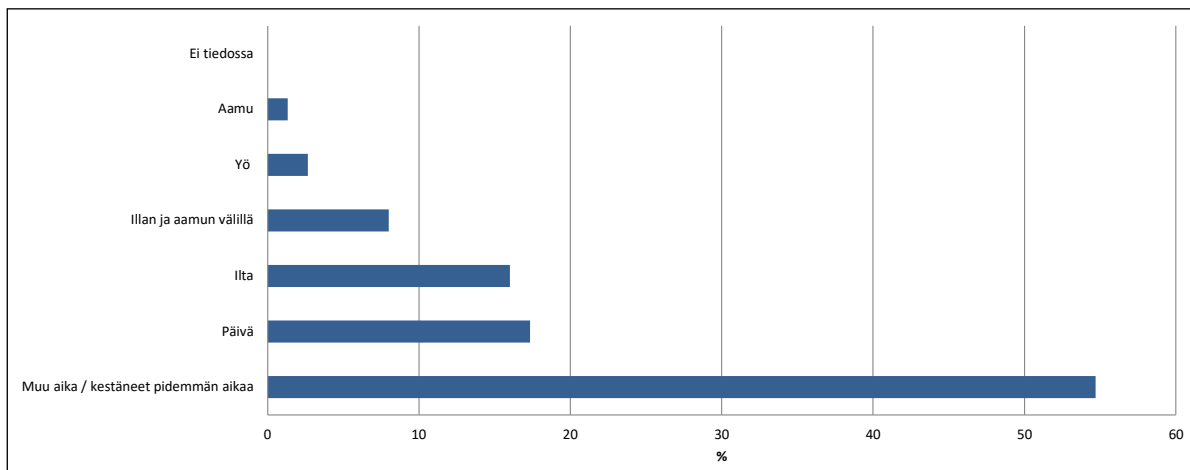

Kuvio 19. Epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikat seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=75).

Tapahtuma-aika

Kuviossa 20 on esitetty vuonna 2020 tehtyjen päärिकosten tapahtuma-ajat tapauksissa, joiden on katsottu liittyvän seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun. Epäilyistä rikoksista yli puolelle (55 %) oli tapahtuma-ajaksi luokiteltu edellisvuoden tapaan ”muu aika”. Näissä rikos on tapahtunut päivän aikana, tapahtuma-aikaa ei voitu luokitella edellisiin tai se oli kestänyt pidemmän aikaa. Näiden määrä myös nousi vuodesta 2019.

Seuraavaksi yleisimmät tapahtuma-ajat olivat päivä (17 %) tai ilta (16 %). Myös näiden rikosten määrät kasvoivat edellisvuodesta. Harvemmin rikoksia tehtiin illan ja aamun välillä (8 %), yöllä (3 %) tai aamulla (1 %). Näistä yöllä ja aamulla tapahtuneiden määrät vähenivät selvästi vuoteen 2019 verrattuna, kun illan ja aamun välillä tapahtuneiden määrä kasvoi.

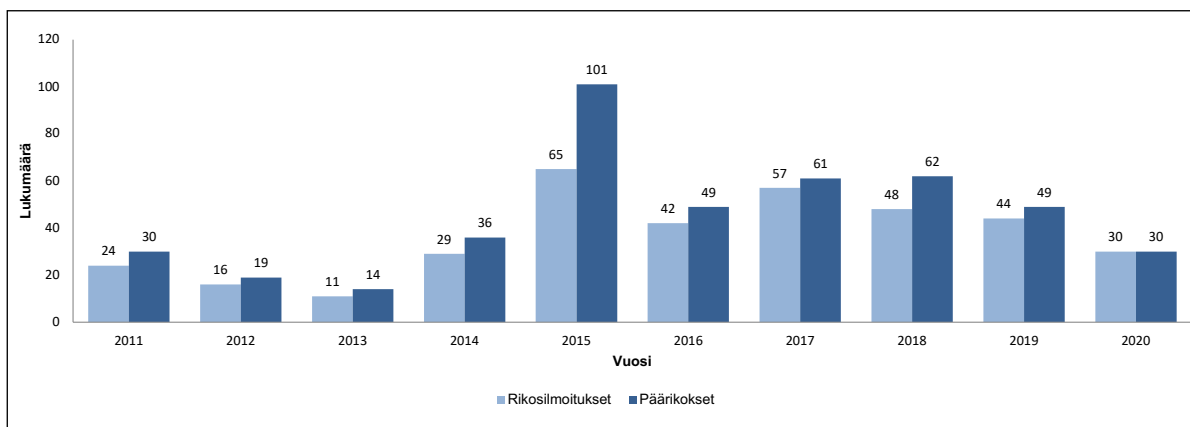
Kuvio 20. Epäiltyjen päärिकosten tapahtuma-ajat seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=75).

3.5 Vammaisuuteen liittyvät rikokset

Vammaisten henkilöiden määrästä ei ole tarkkoja lukuja. Sitä voidaan arvioida esimerkiksi vammaisuuksia saavien henkilöiden määrällä. Kansaneläkelaitoksen maksamia varsinaisia vammaisuuksia sai vuoden 2020 lopussa 261 900 henkilöä, mikä on hieman vajaa viisi prosenttia väestöstä (Kansaneläkelaitos 2021).

Määrä

Vuonna 2020 löytyi 30 epäiltyä rikosilmoitusta, joissa teon motiivi liittyi henkilön vammaisuuteen. Tämä on 32 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna (kuvio 21). Päärिकosten määrä oli niin ikään 30 kappaletta, joka on 39 prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Kuvio 21. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärिकosten määrät vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuosina 2011–2020.

Tapahtumatilanteet

Sellaisia rikosilmoituksia, joissa epäiltiin vammaisuuteen liittyviä sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää, tuli poliisiin tietoon 21 (taulukko 41). Tämä on 70 prosenttia kaikista vammaisuuteen liittyvistä rikosilmoituksista. Määrällisesti seuraavaksi eniten ilmoitettiin yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia (4), syrjintärikoksia (3) omaisuusrikoksia (1) sekä muita rikoksia, jotka eivät kuuluneet mihinkään yllämainituista tilanteista (1). Näistä yksisuuntaisten pahoinpitelyrikosten sekä syrjintärikosten määrät vähenivät selvästi edellisvuoteen verrattuna, kun taas muiden määrät pysyivät vuoden 2019 tasolla.

Taulukko 41. Rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=30)¹².

Tapahtumatilanne	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	21	70	0
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	4	13	-67
Syrjintä	3	10	-70
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	1	3	0
Muut	1	3	0
Yhteensä	30	100	-32

Rikoslajit

Taulukossa 42 on esitetty vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärikosten rikoslajit vuonna 2020. Yli puolet päärikoksista oli kunnianloukkauksia ja niiden määrä laski 27 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Seuraavaksi yleisimmät rikoslajit ovat pahoinpitelyrikokset (13 %), laittomat uhkaukset (13 %) sekä syrjintärikokset (10 %). Näistä pahoinpitelyrikosten ja syrjintärikosten määrät laskivat, kun taas laittomien uhkausten määrä kasvoi edellisvuodesta. Kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikoksia, kotirauhan rikkomisia sekä muita rikoksia, jotka eivät kuuluneet mihinkään yllämainituista luokista löytyi kaikkia yksi kappale. Tarkasteluvuonna ei löytynyt yhtään henkirikosta, henkirikoksen yritystä, seksuaalirikosta eikä vahingontekoa.

¹² Vuonna 2017 sanallisesta provokaatiosta tehty rikos jaettiin kahdeksi eri tapahtumatilanteeksi. Sanallisesta provokaatiosta tehtyt rikokset, joissa myös herjaaja on rikoksesta epäilty, on laskettu mukaan viharikostilastoihin. Sanallisesta provokaatiosta tehtyt rikokset, joissa herjaaja ei ole rikoksesta epäilty otettiin mukaan viharikostilastoihin vain, jos poliisi oli luokitellut ilmoituksen viharikokseksi.

Taulukko 42. Epäillyt päärikokset rikoslajeittain vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=30).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2019, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritykset	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0
Pahoinepityrikos	4	13	-64
Laiton uhkaus	4	13	100
Syrjintä	3	10	-73
Kunnianloukkaus	16	53	-27
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	1	3	100
Kotirauhan rikkominen	1	3	0
Vahingonteko	0	0	-100
Muut	1	3	0
Yhteensä	30	100	-39

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajien sukupuoli ja ikä

Vuonna 2020 vammaisuuteen liittyvissä päärikoksissa 61 prosentissa tapauksista asianomistajan oli mies ja 39 prosentissa nainen (taulukko 43). Rikoslajeittain tarkasteltuina, sekä miehiin että naisiin kohdistuneet rikokset olivat edellisvuoden tapaan yleisimmin kunnianloukkauksia.

Taulukko 43. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2020.

Rikoslaji	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Henkirikos	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritykset	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0
Pahoinepity	4	24	0	0	4	14
Laiton uhkaus	3	18	1	9	4	14
Syrjintä	1	6	1	9	2	7
Kunnianloukkaus	8	47	8	73	16	57
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	1	9	1	4
Vahingonteko	0	0	0	0	0	0
Muut	1	6	0	0	1	4
Yhteensä	17	100	11	100	28	100

*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei sukupuolta mainittu.

Ikäluokittain tarkasteltuna vammaisuuteen liittyvien päärikosten asianomistajat olivat yleisimmin yli 54-vuotiaita (taulukko 44). Tämä piti miesten kohdalla paikkansa, mutta naisten kohdalla rikoksen kohteeksi joutuivat tasaisemmin kaikkiin ikäryhmiin kuuluvat. Taulukossa 45 on esitetty asianomistajien ikäryhmät rikoslajien mukaan. Kunnianloukkausten uhreiksi olivat joutuneet yleisimmin alle 25-vuotiaat sekä yli 44-vuotiaat. Laittomien uhkausten osuus oli suurin 25–34 -vuotiaiden keskuudessa, kun taas 35–44 -vuotiaat joutuivat yleisimmin sekä kunnianloukkausten ja kotirauhan rikkomisten uhreiksi.

Taulukko 44. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2020.

Ikäluokka	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	%
Alle 15-vuotiaat	2	12	2	18	4	14
15-24 -vuotiaat	4	24	1	9	5	18
25-34 -vuotiaat	3	18	2	18	5	18
35-44 -vuotiaat	0	0	2	18	2	7
45-54 -vuotiaat	1	6	2	18	3	11
55 -vuotiaat tai vanhemmat	7	41	2	18	9	32
Yhteensä	17	100	11	100	28	100

Taulukko 45. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2020 (%).

Rikoslaji	Alle 15 v.	15-24 v.	25-34 v.	35-44 v.	45-54 v.	55 v. tai yli	Yhteensä
Henkirikos	0	0	0	0	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0	0	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	0	0	0	0	0
Pahoinpity	25	40	20	0	0	0	14
Laiton uhkaus	0	0	40	0	0	22	14
Syrjintä	0	0	20	0	33	0	7
Kunnianloukkaus	75	60	20	50	67	67	57
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan*	0	0	0	0	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	0	50	0	0	4
Vahingonteko	0	0	0	0	0	0	0
Muut	0	0	0	0	0	11	4
%	100	100	100	100	100	100	100
N	4	5	5	2	3	9	28

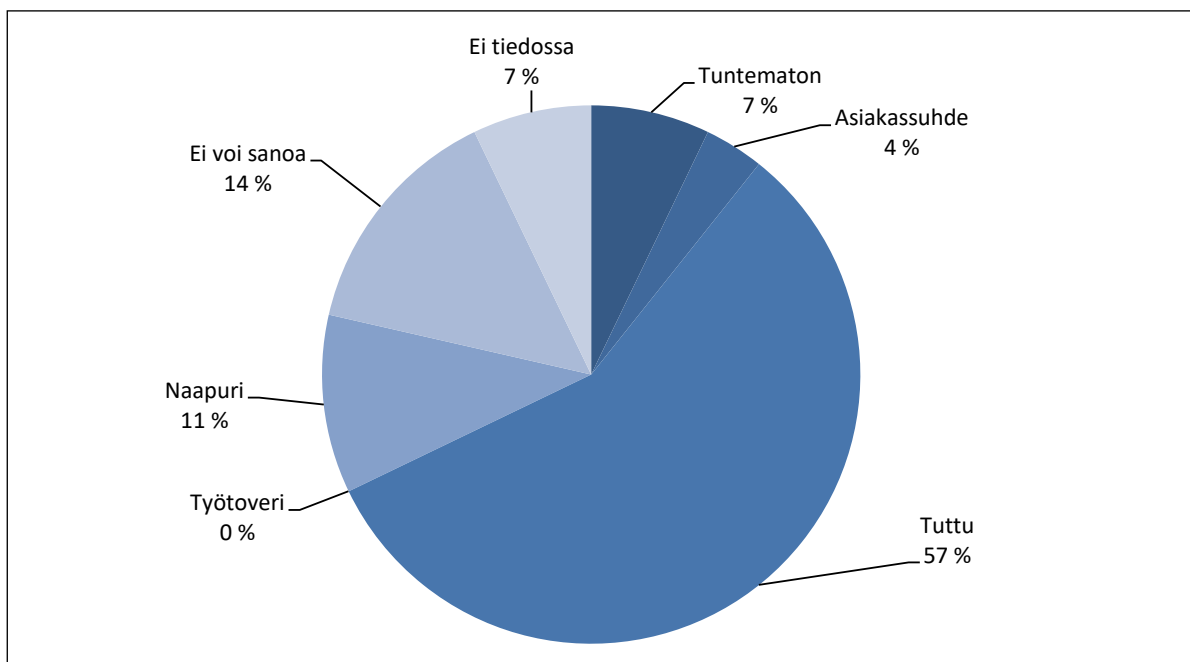
*Ei yksittäiseen asianomistajaan kohdistunut rikos. Tästä syystä ei ikää mainittu.

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Kaikista vuonna 2020 tehdyistä vammaisuuteen liittyvistä päärikoksista asianomistaja tunsi (esim. ystävä, sukulainen, läheinen, tietää nimeltä) teosta epäillyn 57 prosentissa kirjatuihin tapauksista (kuvio 22). Tämä on määrällisesti 20 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Asianomistajan ja epäillyn välistä suhdetta ei tarkemmin määritellä 14 prosentissa tapauksista. Näiden rikosten määrä niin ikään väheni 20 prosentilla vuoteen 2019 verrattuna.

Yhdessätoista prosentissa päärikoksista epäilty oli naapuri, seitsemässä prosentissa tuntematon ja niin ikään seitsemässä prosentissa epäilty ei ollut tiedossa. Näistä naapurien ja tuntemattomien tekemien rikosten määrät laskivat edellisvuodesta, kun taas niiden rikosten, joissa epäilty ei ollut tiedossa, määrät pysyivät vuoden 2019 tasolla. Näiden lisäksi asianomistaja oli epäillyn kanssa asiakassuhteessa neljässä prosentissa rikoksista ja tällaisten rikosten määrä laski selvästi edellisvuoteen verrattuna.

Kuvio 22. Päärikosten asianomistajien suhde rikoksesta epäillyyn vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuonna 2020.

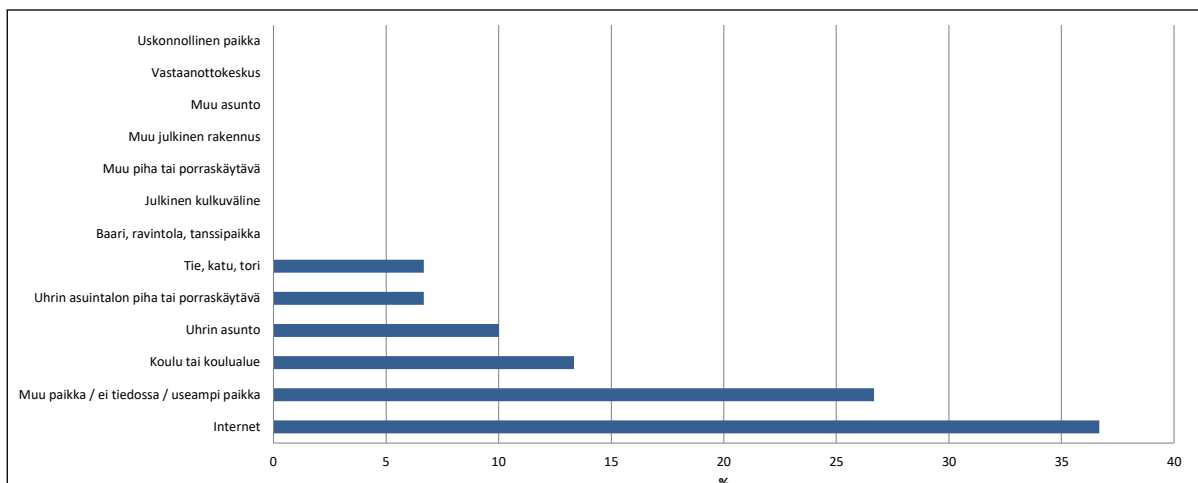
Tapahtumapaikka

Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikkoja vuonna 2020 tarkastellaan kuviossa 23. Yleisimpänä tapahtumapaikkana oli internet. Kaikista päärिकoksista yhteensä 37 prosenttia tapahtui internetissä ja niiden määrä nousi 10 prosenttia edellisvuodesta.

Seuraavaksi yleisimmin rikokset tapahtuivat muilla paikoilla, tapahtumapaikkoja oli useita tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa (27 %) tai tapahtumapaikkana oli koulu tai koulualue (13 %) tai uhrin asunto (10 %). Näistä koulussa tai koulualueella tapahtuneiden rikosten määrä kasvoi, kun taas muiden määrä laskivat.

Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä, joissa tapahtuneiden rikosten määrä laski sekä tie, katu, tori tai muu julkinen ulkoilmapaikka, joissa tapahtuneiden rikosten määrä puolestaan nousi.

Tarkasteluvuonna ei kirjattu yhtään baarissa, ravintolassa tai tanssipaikalla, julkisessa kulkuvälineessä, muussa pihassa tai porraskäytävässä, muussa julkisessa rakennuksessa (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus), muussa asunnossa, vastaanotokeskuksessa tai uskonnollisilla paikoilla tapahtunutta päärिकosta.

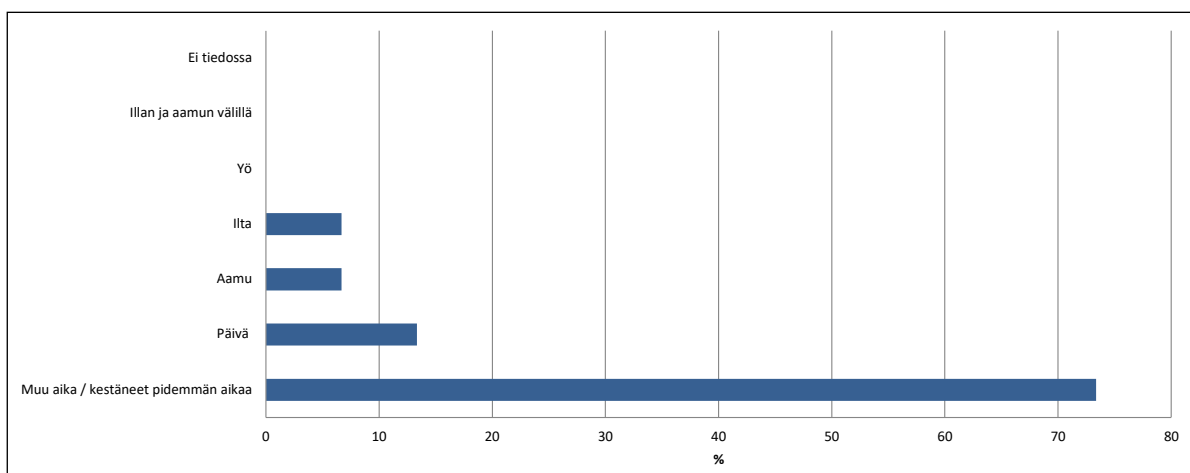
Kuvio 23. Epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikat vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=30).

Tapahtuma-aika

Kuviossa 24 on esitetty vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vuodelta 2020. Kuten edellisvuonna, päärikoksista 73 prosentille oli tapahtuma-ajaksi luokiteltu ”muu aika”, jolloin rikos on tapahtunut päivän aikana, tapahtuma-aikaa ei voitu luokitella edellisiin tai se oli kestänyt pidemmän aikaa. Näiden päärikosten määrä laski 39 prosenttia edellisvuodesta.

Seuraavaksi eniten rikoksia tapahtui päivällä (13 %), aamulla (7 %) tai illalla (7 %). Näistä aamulla tapahtuneiden määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna, kun muiden määrät puolestaan laskivat vuoteen 2019 verrattuna. Sellaisia rikoksia, joiden tapahtuma-aika oli yö, ne olivat tapahtuneet illan ja aamun välillä tai joiden tapahtuma-aika ei ollut tiedossa, ei vuoden 2020 rikosilmoitusaineistossa ollut.

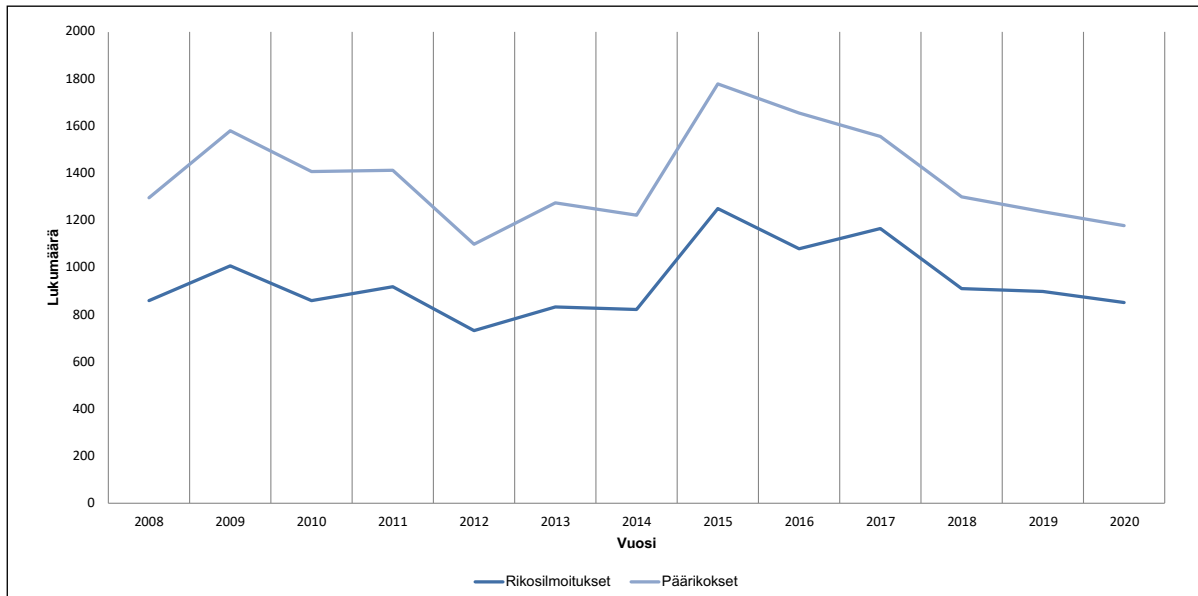
Kuvio 24. Epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa vuonna 2020 (n=30).

4 YHTEENVETO

4.1 Vuonna 2020 poliisin tietoon tulleet viharikosepäilyt laajemmassa kuvassa

Vuonna 2020 poliisi kirjasi 47 kappaletta vähemmän vihamotiivin sisältämiä rikosilmoituksia ja 60 kappaletta vähemmän päär rikoksia kuin edellisvuonna. Poliisin tietoon tulleen viharikollisuuden voidaan sanoa laskeneen suunnilleen vuoden 2014 tasolle (kuvio 25).

Kuvio 25. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2008–2020.

Tässä selvityksessä viharikoksiksi määritellyistä tapauksista poliisi itse luokitteli vajaan viidesosan (17 %) viharikoksiksi. Poliisi käytti viharikosluokittelua vuonna 2020 aikaisempia vuosia vähemmän.

Eri vihamotiivien suhteelliset osuudet ovat pysyneet jokseenkin samoina vuoden 2008 selvityksestä lähtien. Vuoteen 2019 verrattuna etniseen tai kansalliseen taustaan sekä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien rikosilmoitusten osuudet hieman kasvoivat, kun taas uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen sekä vammaisuuteen liittyvien osuudet pienuivät.

Vuonna 2020 Suomessa asuvista henkilöistä, joiden kansalaisuus oli muu kuin suomalainen, suhteellisesti eniten kohteeksi joutuivat Irakin kansalaiset rikoksissa, jotka perustuivat etniseen tai kansalliseen taustaan. Kaikista etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä rikosilmoituksista 12 prosenttia sekä päär rikoksista 14 prosenttia oli kohdistunut romanitaustaiseen henkilöön. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä rikoksissa yleisimmin kohteena olivat islaminuskoiset.

Rikosilmoituskohtaisesti tarkasteltuna ja kaikki vihamotiivit mukaan lukien, sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät muodostivat edellisvuoden tapaan pääosan tapauksista. Seuraavaksi eniten oli yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia. Näiden määrät kuitenkin hieman laskivat edellisvuodesta. Kun verrataan tilannetta päär rikoksittain, suurin osa (35 %) kuuluu rikoslajiin pahoinpitelyrikokset. Kuten jo vuonna 2018, päär rikoksittain tarkasteltuna tilanne kuitenkin eroaa tässä selvityksessä esitettyjen vihamotiivien välillä. Etniseen tai kansalliseen taustaan sekä uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä tapauksissa yleisin päär rikoslaji oli pahoinpitelyrikokset, mutta seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun sekä vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa päär rikokset olivat yleisimmin kunnianloukkauksia. Myös romaneihin kohdistuneet viharikokset olivat yleisimmin kunnianloukkauksia,

kun ne aikaisemmin ovat pääosin olleet syrjintärikoksia. Tätä voi ainakin osittain selittää se, että baarit ja ravintolat, joissa romanit ovat aiemmin kokeneet syrjintää, olivat vuonna 2020 COVID-19-pandemian takia osittain suljettuina.

Vuonna 2020 rikoslakirikoksista, joissa ei ole vihamotiivia, alle kymmenen prosenttia kuului pahoinpitelyrikoksiin ja alle kaksi prosenttia kunnianloukkauksiin (Polstat 2021).

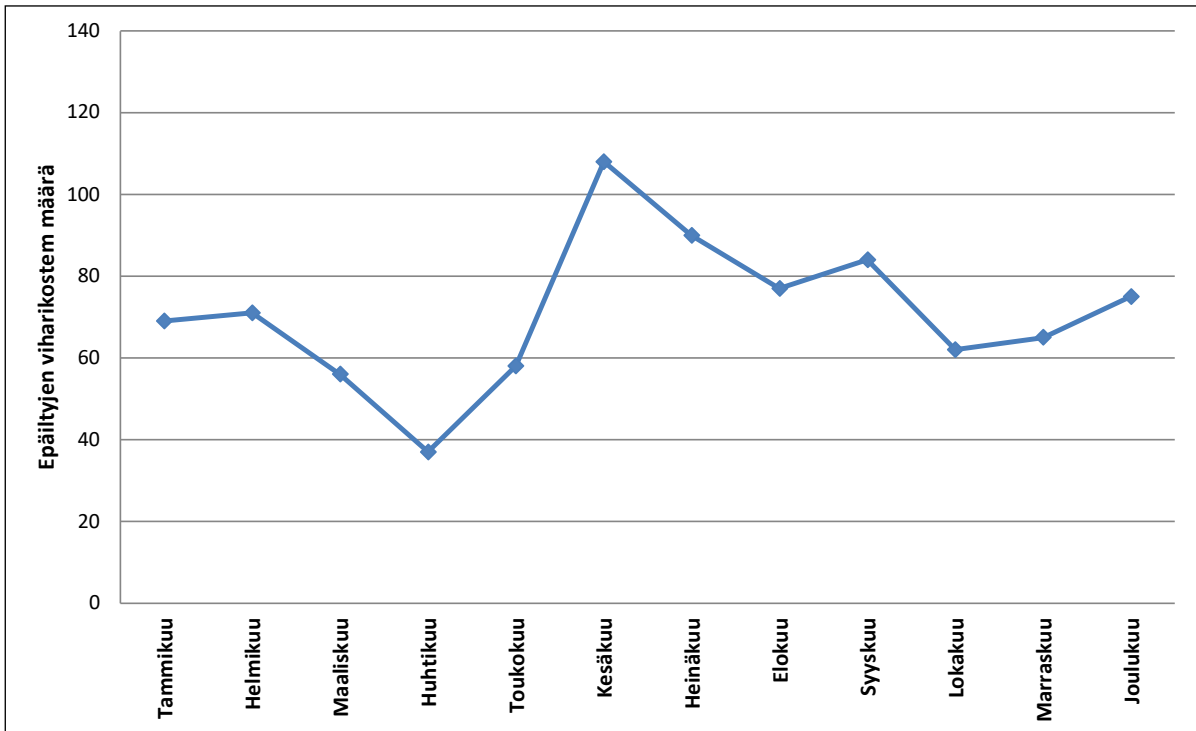
Eroja vihamotiivien välillä havaitaan myös, kun tarkastellaan asianomistajien suhdetta päär rikoksesta epäiltyyn. Edellisvuosien tapaan etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien päär rikosten epäiltyä asianomistajalle useimmiten tuntematon. Muita vihamotiiveja sisältäneissä rikoksissa suurin osa asianomistajista puolestaan tunsi epäillyn. Huomattavaa on, että tarkasteltaessa kaikkia vihamotiiveja yhdessä, rikoksesta epäiltyjen naapurien määrä nousi selvästi edellisvuodesta. Tämä saattaa johtua ainakin osittain siitä, että COVID-19-pandemian takia ihmiset viettivät paljon enemmän aikaa kotona, mikä saattoi aiheuttaa myös enemmän ristiriitoja naapurien välillä. Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) perusoikeuskyselyn antama kuva on samansuuntainen. Sen mukaan keskimäärin 46 prosenttia kyselyyn vastanneista 27 jäsenmaan kansalaisista tunsi olonsa epä mukavaksi, jos naapurina oli romani, 33 prosenttia, jos naapurina oli turvapaikanhakija tai pakolainen, 32 prosenttia jos naapurina oli muslimi ja 14 prosenttia, jos naapurina oli juutalainen. (FRA 2021.)

Kaikki vihamotiivit mukaan lukien päär rikosten yleisin tapahtumapaikka edellisvuoden tapaan oli tie, katu, tori tai muu ulkoilmapaikka. Huomionarvoista on, että baareissa, ravintoloissa ja tanssipaikeilla tapahtuneiden viharikosten määrä väheni jopa puoleen edellisvuodesta. Tämä saattaa johtua ainakin osittain siitä, että vuonna 2020 baareissa ja ravintoloissa oleskelua rajoitettiin COVID-19-pandemian takia. Tarkasteltaessa tilannetta motiiveittain, tie, katu, tori tai muu ulkoilmapaikka oli edelleen yleisin tapahtumapaikka myös etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä päär rikoksissa. Romaneihin kohdistuneet rikokset tapahtuivat kuitenkin yleisimmin muissa julkisissa rakennuksissa (esim. kauppa/kauppakeskus, kioski, nuorisotalo, hotelli, poliisiasema, kansaneläkelaitos, terveyskeskus). Uskontoon tai vakaumuksen, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun sekä vammaisuuteen liittyvät epäillyt päär rikokset puolestaan tapahtuivat useimmiten internetissä.

Suurin osa kaikkiin vihamotiiveihin liittyvistä teoista oli tapahtunut muuna aikana, kestäneet pidemmän aikaa tai niillä ei ollut selkeää aikaa (esimerkiksi internetissä tapahtuneet). Näiden määrä oli hieman vähentynyt vuoteen 2019 verrattuna.

Päär rikoksittain tarkasteltuna 64 prosentissa kaikista vihamotiivin sisältämistä rikoksista asianomistajana oli mies ja 36 prosentissa nainen. Miehiin kohdistuneet rikokset olivat yleisimmin pahoinpitelyitä ja naisiin kohdistuneet kunnianloukkauksia. Iältään päär rikosten asianomistajat olivat yleisimmin 25–34 -vuotiaita ja vähiten joukossa oli yli 54-vuotiaita. Kun tarkastellaan tilannetta tässä selvityksessä esitettyjen vihamotiivien osalta, niin kaikkien vihamotiivien kohdalla tilanne on samankaltainen. Tosin vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa asianomistaja oli yleisimmin yli 54-vuotias. Lisäksi uskontoon liittyvissä tapauksissa sekä miehiin että naisiin kohdistuneet rikokset olivat edellisestä poiketen molemmissa tapauksissa pahoinpitelyjä, sekä vammaisuuteen liittyvissä tapauksissa kunnianloukkauksia.

Kuukausitasolla tarkasteltaessa huomataan, että kesällä tehtiin hieman enemmän rikosilmoituksia epäillyistä viharikoksista (kuvio 26).

Kuvio 26. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrä kuukausittain vuonna 2020.

Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) uusimman perusoikeusraportin mukaan rasismi ja ennakkoluulot aiheuttivat edelleen vakavia haasteita kaikkialla EU:ssa. Tutkimusten mukaan sekä väkivallan että häirinnän kokeminen on yleisempää rajatuissa väestöryhmissä; henkilöt, jotka pitävät itseään osana jotakin etnistä vähemmistöä, henkilöt, jotka tunnistavat itsensä seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön kuuluvaksi tai henkilöt, joilla on vammansa takia vakavia rajoituksia jokapäiväisessä elämässä. (FRA 2021.)

Vuonna 2018 julkaistun selvityksen mukaan afrikkalaistaustaiset ihmiset kärsivät kaikkialla EU:ssa laajalle levinneistä ja syvään juurtuneista rodullistavista ennakkoluuloista ja rasismista. Selvityksen mukaan peräti 63 prosenttia suomalaisista vastaajista ilmoitti kokeneensa rasistista häirintää viimeisen viiden vuoden aikana, kun mukana olleiden 12 maan keskiarvo oli 30 prosenttia. (FRA 2018.) Myös yhdenvertaisuusvaltuutetun vuonna 2020 tekemän afrikkalaistaustaisten henkilöiden kokemaa syrjintää kartoittavan selvityksen mukaan valtaosa vastaajista kertoi joutuvansa kohtaamaan syrjintää kuukausittain, viikoittain tai jopa päivittäin (Yhdenvertaisuusvaltuutettu 2020). Viharikosselvityksen antama kuva on osittain samansuuntainen. Kun tarkastellaan viharikosten uhreiksi joutuneiden, muiden kuin Suomessa syntyneiden asianomistajien synnyinmaata, useimmin päärिकosten kohteeksi joutuivat Somaliassa syntyneet. Jos tilannetta kuitenkin tarkastellaan asianomistajien kansalaisuuden mukaan tai suhteutetaan viharikosten uhreiksi joutuneiden asianomistajien kansalaisuus yleisimpien Suomessa vuonna 2020 asuneiden kansalaisuusryhmien määrän, useimmin päärिकosten kohteeksi joutuivat Irakin kansalaiset.

FRA:n läntisissä jäsenmaissa tekemän tutkimuksen mukaan melkein joka toinen romanitaustainen henkilö oli kokenut syrjintää viimeisen 12 kuukauden aikana sekä 44 prosenttia oli kokenut vihamielistä häirintää (FRA 2020). Suomi ei ollut kyselyyn osallistuneiden EU:n jäsenmaiden joukossa, mutta viharikosselvityksen tulokset ovat samansuuntaisia. Suomessa yli puolet romaneihin kohdistuneista rikoksista sisälsi sanallisia loukkauksia, uhkailuja ja häirintää, sekä 17 prosenttia tapauksista oli syrjintärिकoksia.

Useat tutkimukset ja kyselyt osoittavat juutalaisuuteen ja juutalaisiin kohdistuneiden viharikosten ja syrjinnän lisääntyneen ja antisemitismiä pidetään merkittävänä ongelmana EU-jäsenmaissa (FRA 2018c; ECRI 2019; FRA 2020b). Lisäksi nuoret juutalaisille kokevat häirintää enemmän kuin vanhemmat suku-

polvet (FRA 2019). Suomen poliisille tehtiin juutalaisuuteen tai juutalaisiin kohdistuneista viharikoksista vuonna 2020 kuitenkin vain 18 rikosilmoitusta, mikä on silti edellisvuotta 50 prosenttia suurempi. Määrä on pienuudestaan huolimatta huomattava, jos se suhteutetaan juutalaisten määrään Suomessa.

FRA:n homoille, lesboille, biseksuaaleille, trans- ja intersukupuolisille henkilöille (HLBTI) kohdistetun kyselyn mukaan vastaajat kokevat paljon syrjintää koko EU:n alueella. Kolmekymmentakaksi prosenttia suomalaisista vastaajista oli kokenut vihamotiivin sisältämää häirintää kyselyä edeltäneiden 12 kuukauden aikana. (FRA 2020c; FRA 2020d.) Tässäkin viharikosselvityksen antama kuva on samansuuntainen. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät poliisin tietoon tulleet tapaukset olivat tapahtumatilanteiltaan yleisimmin sanallisia loukkauksia, uhkauksia tai häirintää.

FRA:n uusimman perusoikeusraportin mukaan ihmiset ovat edelleen huolissaan vihapuheesta, joka edistää rasismia, muukalaisvihaa ja ääriajattelua (FRA 2021). Vihapuhe nousee esiin myös viharikosselvityksessä. Vuonna 2020 yli puolet viharikoksista tehdyistä rikosilmoituksista liittyi sanallisiin loukkauksiin, uhkauksiin ja häirintää. Näiden määrä tosin hieman laski vuoteen 2019 verrattuna. Rikoslajeista kiihottaminen kansanryhmää -rikosten määrä laski kolmasosan vuodesta 2019.

4.2 Havaintojen tulkinnessa huomioitavaa

Havaintoja tarkasteltaessa tärkeintä on huomioida se, että selvityksen aineistona on käytetty poliisin rikosilmoitustietoja. Tämä tarkoittaa sitä, että kyse on epäillyistä viharikoksista eikä vielä oikeudessa tuomituista rikoksista. Viime kädessä tuomioistuin ratkaisee epäillyn rikoksen motiiviin.

Yleisesti rikosilmoitusten ja päär rikosten määrään vaikuttavat tehtyjen rikosten lisäksi myös ihmisten alttius ilmoittaa epäilyistä rikoksesta poliisille. Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) vuonna 2021 julkaistun, 27 jäsenmaassa toteutetun perusoikeustutkimuksen mukaan 30 prosenttia ihmisistä ilmoitti fyysisestä väkivallasta ja 11 prosenttia häirinnästä poliisille. Yleisimmäksi syyksi jättää ilmoittamatta väkivallasta ja häirinnästä, ihmiset mainitsivat sen, että he eivät pitäneet tapahtumaa riittävän vakavana voidakseen ilmoittaa siitä. Joka neljäs fyysisen väkivallan vuoksi loukkaantunut uhri uskoi, että poliisi ei tekisi mitään ja 14 prosenttia mainitsi sen, ettei luota poliisiin. (FRA 2021b.)

Edellä mainittu pitää paikkansa myös viharikosten kohdalla. Oikeusministeriön Suomessa tekemän selvityksen mukaan vain 21 prosenttia häirintää tai vihapuhetta kokeneista ilmoitti siitä jollekin taholle (Oikeusministeriö 2016). Euroopan unionin perusoikeusviraston 2017 laatimasta Euroopan unionin etnisiä vähemmistöjä ja syrjintää koskevasta katsauksesta puolestaan ilmenee, että jäsenmaissa keskimäärin 12 prosenttia raportoi syrjinnästä, 10 prosenttia häirinnästä ja 28 prosenttia vihamotiivin sisältämästä väkivallasta jollekin viranomaiselle (FRA 2017b). FRA:n perusoikeustutkimuksen mukaan ihmiset, jotka kokevat kuuluvansa etniseen tai seksuaaliseen vähemmistöön tai joilla on jokapäiväistä elämää rajoittavia tekijöitä, raportoivat fyysisestä väkivallasta sekä häirinnästä todennäköisesti muita useammin (FRA 2021b). Huomattavaa on kuitenkin, että romanitaustaiset henkilöt ilmoittavat kohtaamastaan syrjinnästä viranomaisille erittäin harvoin (FRA 2020).

Syyt olla ilmoittamatta viharikoksista poliisille liittyvät yleisimmin epäluottamukseen viranomaisia kohtaan, viharikosten arkipäiväisyyteen, pelkoon sekä epätietoisuuteen ja tuen tarpeeseen (Oikeusministeriö 2016; FRA 2017b; FRA 2019; USKOT-foorumi ry 2019; FRA 2021b). Myös eri viiteryhmiin kuuluvilla henkilöillä voi olla erilainen kynnys ilmoittaa kokemistaan rikoksista poliisille.

FRA:n perusoikeustutkimuksesta ilmenee, että henkilöt, jotka kokevat kuuluvansa etniseen tai seksuaaliseen vähemmistöön tai joilla on jokapäiväistä elämää rajoittavia tekijöitä, ilmoittivat muita rikoksen uhreja harvemmin tapauksesta poliisille, koska eivät kokeneet fyysisen väkivallan tai häirinnän olleen tarpeeksi vakavaa (FRA 2021b). Ilmoitusalttiuteen voivat vaikuttaa myös muut tekijät, kuten viharikoksiin

liittyvät kampanjat ja medianäkyvyys sekä esimerkiksi niihin liittyvä keskustelu sosiaalisessa mediassa. Olisi kuitenkin tärkeää, että viharikoksen uhreiksi joutuneet ilmoittaisivat siitä poliisille. Näin poliisi voisi tutkia tapauksia ja rikosoikeudellinen vastuu voisi täten mahdollisesti toteutua tekijän kohdalla. Lisäksi saisimme todellisemman kuvan viharikollisuuden kokonaismäärästä.

Tätä katsausta tulkittaessa on syytä ottaa huomioon myös muita asioita kuin vallitseva yhteiskunnallinen tilanne. Rikosilmoitustiedot ovat tekstimuodossa ja viharikosten tunnistaminen perustuu pitkälti siihen, millä tavalla ilmoitus on kirjattu. Pelkästään kirjoitusvirheiden takia jotkin tapaukset eivät välttämättä päädy varsinaiseen rikosilmoitusaineistoon. Sen lisäksi ilmoitusta tehtäessä poliisilla ei välttämättä ole vielä paljoakaan tietoa tapauksesta.

Rikosilmoitukset saattavat olla useita sivuja pitkiä ja erittäin yksityiskohtaisesti kirjoitettuja, tai niissä saattaa olla vain muutama lause. Ilmoitukset, joissa poliisi ei ole käyttänyt viharikosluokitusta ja joissa ei ole mainintaa mahdollisesta motiivista, eivät ole päätyneet tämän selvityksen aineistoon. Siitä huolimatta rikoksen esitutkintavaiheessa saattaa silti löytyä tapaukseen liittyvä vihamotiivi. Viharikosmotiivin tunnistaminen sekä huomioonottaminen esitutkinnassa on osoittautunut vaikeaksi, joten viharikoksiin liittyvälle koulutukselle on jatkossakin tarvetta.

Huomioon on syytä ottaa myös se, että vaikka poliisihallituksen luokitteluohjeistuksessa korostetaan poliisin velvollisuutta huolehtia siitä, että luokittelumerkinnet tehdään asianmukaisesti, viharikosluokituksen lisääminen rikosilmoitukseen ei ole pakollista. Vuosittain vain noin neljäsosa Poliisiammattikorkeakoulun viharikosselvityksessä epäillyiksi viharikoksiksi todetuista on sellaisiksi luokiteltu poliisin toimesta.

Mahdollisen vihamotiivin varhaisen tunnistamisen takaamiseksi on tärkeää, että poliisilla ja syyttäjällä on yhteinen käsitys viharikoksista. Sen lisäksi, että poliisin luokittelutieto siirtyy myös syyttäjälle, poliisilla on vuoden 2019 alusta ollut velvollisuus tehdä ennakoilmoitus syyttäjälle jo tutkinnan alkuvaiheessa mahdollisesta vihamotiivista. Syyttäjä lopulta päättää, syytetäänkö epäiltyä viharikoksesta ja tarvitaanko lisätodisteita epäillyn rikoksen vihaelementeistä.

4.3 Viharikosilmapiirin piirteitä vuonna 2020

COVID-19-pandemia on lisännyt vähemmistöihin ja erityisesti maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin ja romaniväestöön kohdistuvaa syrjintää, viharikollisuutta ja vihapuhetta (FRA 2021). EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelmassa korostetaan, että pandemia on pahentanut nykyistä eriarvoisuutta ja useissa tapauksissa syy pandemiasta on aiheettomasti säilytetty vähemmistöille, erityisesti etniseen vähemmistöön kuuluville (Euroopan komissio 2020). Samoin EU:n romanistrategiassa todetaan, että ponnistelujen lisääminen romanien tasa-arvon ja osallisuuden saavuttamiseksi on yhä tärkeämpää, sillä pandemia on osaltaan lisännyt jo syrjäytyneiden romaniyhteisöjen altistumista kielteisiin terveys- ja sosioekonomisiin vaikutuksiin (Euroopan komissio 2020b). Myös HLBTI-strategia huomauttaa, että COVID-19-kriisi on johtanut homoihin, lesboihin, biseksuaaleihin sekä trans- ja intersukupuolisiin henkilöihin kohdistuvan vihan, väkivallan ja syrjinnän kasvuun (Euroopan komissio 2020c).

Jo vuonna 2019 aloitettiin lakivalmistelu rikoslain 6 luvun 5 §:n täydentämisestä säätämällä koventamisperusteeksi rikoksen tekeminen sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta (Hankenumero OMO24:00/2019). Muutosesitys oli lausuntokierroksella vuoden 2020 aikana. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta annettiin 18.2.2021, mutta päätöstä sen hyväksymisestä ei ole vielä tehty. Esityksessä ehdotetaan, että rangaistuksen mittaamisen koventamisperusteisiin lisättäisiin maininta rikoksen tekemisestä uhrin sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta. Lisäksi oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskeviin säännöksiin lisättäisiin sukupuoleen perustuva vaikutin, kun kyseessä on törkeä kunnianloukaus tai laitton uhkaus taikka julkinen kehottaminen näihin rikoksiin. Tavoitteena on korostaa sellaisten tekojen moitittavuutta, joiden vaikuttimena on sukupuoleen perustuva viha. Rangaistuksen koventamis-

perusteissa mainittuja vihamotiiveja ovat tällä hetkellä muiden muassa etninen syntyperä, seksuaalinen suuntautuneisuus ja vammaisuus. Uhrin sukupuoleen liittyvän vaikuttimen lisäämisestä rangaistuksen koventamisperusteeksi on sovittu hallitusohjelmassa. Laki olisi tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2021 (Valtioneuvosto 2019).

Poliisihallitus vaati vuonna 2019 Pohjoismaisen vastarintaliikkeen julistamista lakkautetuksi sillä perusteella, että yhdistys toimii olennaisesti vastoin lakia ja hyviä tapoja muun muassa levittämällä vihapuhetta maahanmuuttajista, seksuaalivähemmistöistä ja juutalaisista, kyseenalaistamalla holokaustin ja ihannoimalla fasisteja sekä hyväksymällä yhdistyksen toiminnassa tapahtuneen väkivallan. Vuonna 2020 korkein oikein päätyi samaan ratkaisuun kuin hovioikeus ja käräjäoikeus aiemmin. Pohjoismainen vastarintaliike ei saa jatkaa toimintaansa, koska yhdistyksen verkkosivuilla julkaistut kirjoitukset ovat kohdistuneet eri kansanryhmiin sellaisella tavalla, joka on katsottava kiihottamiseksi kansanryhmää vastaan. Korkeimman oikeuden mukaan yhdistyksen toimintaan kuuluu myös väkivalta. Korkein oikeus katsoi, että yhdistys toimii olennaisesti vastoin lakia, minkä vuoksi se oli lakkautettava. Korkein oikeus katsoi lisäksi, että yhdistyksen toiminta ei nauttinut sananvapauden eikä yhdistymisvapauden suojaa, sillä yhdistyksen toiminta on luonteeltaan näiden vapauksien väärinkäyttöä. (Korkein oikeus 2020.)

Aseistamattoman, mustan miehen kuolemasta alkunsa saaneet protestit levisivät Yhdysvalloista muualle maailmaan ja myös Suomeen. Vuonna 2020 järjestettiin ensimmäiset Black Lives Matter -liikkeen mielenosoitukset Suomessa. Liike vastustaa mustiin ihmisiin kohdistuvaa syrjintää ja etenkin poliisin liiallista voimankäyttöä.

Vuonna 2020 sisäministeriö julkaisi Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksen. Katsauksen mukaan väkivaltaisen ekstremismin ja terrorismin uhka on kohonnut Euroopassa viime vuosina. Vihapuhe on lisääntynyt, ja se luo kasvualustaa väkivaltaiselle ekstremismille ja radikalisoitumiselle. Väkivaltaista radikaaliliikettä harjoittavat Suomessa niin ulkoparlamentaarinen äärioikeisto, ulkoparlamentaarinen ääriyhteisö kuin radikaalit vaihtoehtoliikkeetkin. Väkivaltaista ekstremismia ja sen hyväksymistä voidaan perustella myös uskonnolla. Myös antisemitismi on noussut esille Suomessa ja yhteiskunnan kannalta sen lisääntyminen on huolestuttavaa. (Sisäministeriö 2020.) Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan radikalismia pyritään ehkäisemään viranomaisten ja järjestöjen yhteistyöllä sekä tukemalla järjestöjen toimintaa. Oikeusministeriölle on osoitettu hallitusohjelmassa rahoitus ekstremististen rikosten ennaltaehkäisyyn tehostamiseksi. Rahoitus kohdennetaan radikalisaation ennaltaehkäisyä tukevaan toimintaan ja toimintamallien kehittämiseen ja niiden vaikutusten arviointiin. Vuosittainen rahoitus on jaettu erityisavustuksina ajallisesti rajattuihin kehittämishankkeisiin väkivaltaisen radikalisaation ennaltaehkäisyyn.

Suomen rikoslaki ei tunne määritelmää ”vihapuhe”, mutta vihapuheeksi katsottavista teoista rangaistavaksi on kuitenkin säädetty muun muassa kiihottaminen kansanryhmää vastaan ja uskonrauhan rikkominen, jotka kohdistuvat ihmisryhmään. Myös yksittäiseen henkilöön voi kohdistua rangaistavaksi vihapuheeksi katsottavia tekoja ja tällöin rikosnimikkeet ovat yleisimmin kunnianloukkaus, laitton uhkaus ja vainoaminen. Vaikka laissa on siis edellä olevilla tavoilla määritelty rangaistava puhe ja/tai kirjoitus, niin yhteiskunnallista keskustelua vihapuheen tarkemmasta määrittelystä sekä kriminalisoinnista ja samalla sananvapaudesta on käyty laajasti vuodesta 2019 alkaen jatkuen vuonna 2020. Lisäksi käytiin julkista keskustelua siitä, miten ja missä valossa vähemmistöjä, esimerkiksi saamelaisia ja romaneita on esitetty mediassa ja viihteessä.

Vuoden 2019 puolella heräsi keskustelua myös lisääntyneestä viranomaisiin kohdistuneesta uhkailusta ja painostamisesta eli niin sanotusta maalittamisesta ja sen kriminalisoinnista. Systemaattisen maalittamisen kohteeksi voivat joutua poliisit, syyttäjät, tuomarit ja muut viranomaiset, mutta myös toimittajat, poliitikot ja tutkijat. Tämä keskustelu jatkui myös vuonna 2020, jonka aikana oikeusministeriössä valmisteltiin lakiesitys laittoman uhkauksen säätämiseksi virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi. Lainsäädäntöhankkeella haluttiin puuttua tilanteisiin, joissa uhkaus kohdistuu henkilöön hänen työtehtäviensä tai julkisen luottamustehtävänsä vuoksi silloin, kun uhkauksen esittäjä ei kuulu kyseisen työpaikan henkilöstöön. Lakimuutos tuli voimaan 1.10.2021 (Finlex 2021).

Yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yllä oleviin aiheisiin liittyen sisäministeriö, oikeusministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö asettivat asiantuntijaryhmän laatimaan ehdotuksia rikoslalla rangaistavan vihapuheen ja lailla kielletyn häirinnän tehokkaammaksi kitkemiseksi. Työryhmä käsitteli myös maallittamista ja vihakampanjoita. (Sisäministeriö 2019.)

LÄHTEET

Attila, Hen na & Pietiläinen, Marjut & Keski-Petäjä, Miina & Hokka, Päivi & Nieminen, Markku (2018). Tasa-arvobarometri 2017. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2/2018, Helsinki.

Ellonen, Noora (2006). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2005. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 53. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

ECRI (2019). Country monitoring. <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/country-monitoring>. [verkkodokumentti].

Euroopan komissio (2020). Tasa-arvon unioni: EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020–2025. Euroopan komissio, Bryssel.

Euroopan komissio (2020b). A Union of equality: EU Roma strategic framework for equality, inclusion and participation 2020–2030. Euroopan komissio, Bryssel.

Euroopan komissio (2020c). A Union of equality: LGBTIQ equality strategy 2020–2025. Euroopan komissio, Bryssel.

ENAR (2016). Forgotten women: The impact of islamophobia on Muslim women. Euroopan rasismivastainen verkosto, Bryssel.

Finlex (2021). Laki rikoslain 25 luvun 9 §:n muuttamisesta: 698/2021. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210698> [verkkodokumentti].

FRA (2017). EU-MIDIS II: Muslims – Selected findings. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2017b). EU-MIDIS II. Second European Union minorities and discrimination survey: Main results. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2018). Second European Union minorities and discrimination survey: Being black in the EU. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2018b). EU-MIDIS II. Toinen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus: Romanit - Poimintoja tuloksista. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2018c). Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU: Experiences and perceptions of antisemitism. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2019). Young Jewish Europeans: perceptions and experiences of antisemitism. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2020). Roma and Travellers survey: Roma and Travellers in six countries. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2020b). Antisemitism: Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2009–2019. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2020c). EU-LGBTI II: A long way to go for LGBTI equality. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2020d). EU-LGBTI II: A long way to go for LGBTI equality. Survey data explorer. <https://fra.europa.eu/en/data-and-maps/2020/lgbti-survey-data-explorer>. [verkkodokumentti].

FRA (2021). Fundamental rights report 2021. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

FRA (2021b). Fundamental rights survey: Crime, safety and victim's rights. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.

Helminen, Klaus & Lehtola, Kari & Virolainen, Pertti (2005). Esitutkinta ja pakkokeinot. Talentum, Helsinki.

Iganski, Paul (2001). Hate crime hurt more. *American Behavior Scientist*, 45 (4): 627–638.

Joronen, Mikko (2008). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2007. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 72. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Juutinen, Marko (2021). Viharikokset ja niiden käsittely rikosprosessissa. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2021:18.

Kansaneläkelaitos (2021). Kelan vammaisuusetuustilasto 2020. Kela, Helsinki

Keränen, Tuunia (2005a). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2003. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 39. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Keränen, Tuunia (2005b). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2004. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 40. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Keskinen, Suvi & Alemanji, Aminkeng Atabong & Himanen, Markus & Kivijärvi, Antti & Osazee, Uyi & Pöyhölä, Nirosha & Rousku, Venla (2018). Pysäytetyt – Etninen profilointi Suomessa. SSKH Notat 2/2018. Svenska social och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, Helsinki.

Kivimäki, Henna & Halme, Nina (2016). Nuoret kokevat runsaasti seksuaalista häirintää. Haaste 2/2016.

Korkein oikeus (2020). Korkeimman oikeuden päätös: KKO:2020:68. <https://korkeinoikeus.fi/fi/index/ennakkopaatokset/kko202068.html> [verkkodokumentti].

Lappi-Seppälä, Tapio & Hakamies, Kaarlo & Koskinen, Pekka & Majanen, Martti & Melander, Sakari & Nuotio; Kimmo & Nuutila, Ari-Matti & Ojala, Timo & Rautio, Ilkka (2013). Oikeuden perusteokset: Rikosoikeus. Sanoma Pro.

Lehtonen, Jukka (2007). Seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuolen moninaisuuteen liittyvä syrjintä. Teoksessa: Lepola, Outi & Villa, Susan (toim.). Syrjintä Suomessa 2006. Ihmisoikeusliitto, Helsinki.

Niemi, Jenni (2011). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2010. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 95. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Niemi, Jenni & Sahramäki, Iina (2012). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2011. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 104. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Noponen, Tanja (2007). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2006. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 62. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Oikeusministeriö (2016). ”Usein joutuu miettimään, miten pitäisi olla ja minne olla menemättä” Selvitys vihapuheesta ja häirinnästä ja niiden vaikutuksista eri vähemmistöryhmiin. Oikeusministeriön julkaisu 7/2016, Helsinki.

Ollus, Natalia & Tanskanen, Maiju & Honkatukia, Päivi & Kainulainen, Heini (2017). Sukupuolistunut vihapuhe, seksuaalinen häirintä ja risteävät yhteiskunnalliset erot.

Raportissa Teräsaho, Mia & Närvi, Johanna (toim.). Näkökulmia sukupuolten tasa-arvoon: Analyysejä tasa-arvobarometrista 2017. Terveystieteiden tutkimuskeskus 32-56, Helsinki.

Perry, Barbara (2001). In the name of hate. Routledge, New York.

Peutere, Laura (2009). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2008. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 85. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Peutere, Laura (2010). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2009. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 88. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Poliisi (2016). Vihapuheiden ja -rikosten torjuntaan liittyvän toimintasuunnitelman valmistelua koskevan työryhmän loppuraportti. https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructu-re/55559_53788_Vihapuheiden_tehostettu_torjunta_raportti.pdf?c6106bf1ae75d488 [verkkodokumentti].

Poliisin tulostietojärjestelmä, Polstat (viitattu 6/2021).

Rauta, Jenita (2017). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2016. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 12. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Rauta, Jenita (2018). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2017. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 131. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Rauta, Jenita (2019). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2018. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 15. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Rauta, Jenita (2020). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2019. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 16. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Saresma, Tuija (2017). Väkivaltafantasiat ja pelon politiikka: sukupuolitetun ja sukupuolittavan verkkovihapuheen luontaa. Teoksessa Karkulehto, Sanna & Rossi, Leena-Maija (toim.): Sukupuoli ja väkivalta: lukemisen etiikkaa ja politiikkaa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1431, 219–244, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (1998). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1997. Poliisiosaston julkaisu 4/1998, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (1999). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1998. Poliisiosaston julkaisu 11/1999, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (2000). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1999. Poliisiosaston julkaisu 9/2000, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (2001). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2000. Poliisiosaston julkaisu 15/2001, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (2002). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2001. Poliisiosaston julkaisu 12/2002, Helsinki.

Sisäasiainministeriö (2003). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2002. Poliisiosaston julkaisu 12/2003, Helsinki.

Sisäministeriö (2019). Sanat ovat tekoja: Vihapuheen ja nettikiusaamisen vastaisten toimien tehostaminen. Sisäministeriön julkaisuja 2019:23, Helsinki.

Sisäministeriö (2020). Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 2020: Arvio väkivaltaisen ekstremismin tilanteesta Suomessa vuonna 2019 ja kehityksen suunta. Sisäministeriön julkaisuja 2020:8, Helsinki.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2018). Suomen romanipoliittinen ohjelma (ROMPO) 2018-2022. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 3/2018. Helsinki

Tasa-arvovaltuutettu (2018). Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018. Tasa-arvoajankausjulkaisu 2018:4, Helsinki.

Tihveräinen, Tero (2013). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2012. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 2. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Tihveräinen, Tero (2014). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2013. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 7. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Tihveräinen, Tero (2015). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2014. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 8. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Tihveräinen, Tero (2016). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2015. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 10. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Tilastokeskus (2021). Tilastokeskuksen PX Web -tietokannat, väestörakenne. <http://www.stat.fi/tup/tilastotietokannat/index.html> (viitattu 6/2021).

USKOT-foorumi ry (2019). Uhrien kokemuksia viharikoksista Suomessa 2014-2018. <https://www.riku.fi/binary/file/-/fid/2140/> [verkkodokumentti].

Valtioneuvosto (2019). Säädösvalmistelu: Rikoslain 6 luvun 5 §:n täydentäminen säätämällä koventamisperusteeksi rikoksen tekeminen sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta. <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=OMo24:00/2019> [verkkodokumentti].

Yhdenvertaisuusvaltuutettu (2020). Selvitys afrikkalaistaustaisten henkilöiden kokemasta syrjinnästä. <https://syrjinta.fi/documents/25249352/0/Selvitys+afrikkalaistaustaisten+henkil%C3%B6iden+kokemasta+syrjinn%C3%A4st%C3%A4+%28PDF%2C+2204+kt%29.pdf/26f9e7b9-1dca-a3b6-4022-467340922da0/Selvitys+afrikkalaistaustaisten+henkil%C3%B6iden+kokemasta+syrjinn%C3%A4st%C3%A4+%28PDF%2C+2204+kt%29.pdf?t=1612266834768> [verkkodokumentti].

LIITTEET

LIITE 1. RIKOSNIMIKKEET

Muu tutkinta OR

Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan RL 11. luku

Joukkotuhonta OR Joukkotuhonnan valmistelu OR Rikos ihmisyyttä vastaan OR Törkeä rikos ihmisyyttä vastaan OR Kidutus OR Kiihottaminen kansanryhmää vastaan OR Törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan Syrjintä OR

Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset RL 21. luku

Lapsensurma OR Lapsensurman yritys OR Murha OR Murhan yritys OR Surma OR Surman yritys OR Tappo OR Tapon yritys OR Heitteillepano OR Tappeluun osallistuminen OR Lievä pahoinpitely OR Pahoinpitely OR Pahoinpitelyn yritys OR Törkeä pahoinpitely OR Törkeän pahoinpitelyn yritys OR Kuolemantuottamus OR Törkeä kuolemantuottamus OR Vammantuottamus OR Törkeä vammantuottamus OR Vaaran aiheuttaminen OR Pelastustoimen laiminlyönti OR

Sikiön, alkion ja perimän loukkaamisesta RL 22. luku

Laiton raskauden keskeyttäminen OR Törkeä laiton raskauden keskeyttäminen OR Laiton alkioon puuttuminen OR Laiton perimään puuttuminen OR Laiton sukusolujen käyttö OR Lapsen identiteetin loukkaaminen OR

Seksuaalirikoksista RL 20. luku

Raiskaus OR Raiskauksen yritys OR Törkeä raiskaus OR Törkeän raiskauksen yritys OR Pakottaminen sukupuoliyhteyteen OR Sukupuoliyhteyteen pakottamisen yritys OR Pakottaminen seksuaaliseen tekoon OR Seksuaaliseen tekoon pakottamisen yritys OR Seksuaalinen hyväksikäyttö OR seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö OR Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö OR Törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö OR Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön yritys OR Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta OR Seksuaalipalvelujen ostamisen yritys nuorelta OR Paritus OR Parituksen yritys OR törkeä paritus OR törkeän parituksen yritys OR

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan RL 17. luku

julkinen kehottaminen rikokseen OR järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen OR Mellakka OR Väkivaltainen mellakka OR Väkivaltaisen mellakan johtaminen OR Yleisen järjestyksen aseellisen rikkomisen valmistelu OR Järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen OR uskonrauhan rikkominen OR Uskonnonharjoituksen estäminen OR Uskonnonharjoituksen estämisen yritys OR hautarauhan rikkominen OR Ilkivalta OR

Yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta 24. luku

Kotirauhan rikkominen OR Törkeä kotirauhan rikkominen OR Julkisrauhan rikkominen OR Törkeä julkisrauhan rikkominen OR Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen OR Kunnianloukkaus OR Törkeä kunnianloukkaus OR

Vapauteen kohdistuvista rikoksista 25. luku

Vapaudenriisto OR Törkeä vapaudenriisto OR ihmiskauppa OR Ihmiskaupan yritys OR törkeä ihmiskauppa OR Törkeän ihmiskaupan yritys OR Panttivangin ottaminen OR Tuottamuksellinen vapaudenriisto OR Laiton uhkaus OR Pakottaminen OR

Vahingonteot RL 35. luku

Lievä vahingonteko OR Vahingonteko OR Vahingonteon yritys OR Törkeä vahingonteko OR Törkeän vahingonteon yritys OR

Työrikoksista 47. luku

työturvallisuusrikos OR työaika-suojelurikos OR Työsyryntä OR Kiskonnantapainen työsyryntä OR työntekijöiden edustajan oikeuksien loukkaaminen OR työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaaminen OR työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisen yritys OR työnvälitysrikos OR luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö OR

Rikoksista viranomaisia vastaan 16. luku

Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen OR Virkamiehen vastustaminen OR Haitanteko virkamiehelle OR Niskoittelu poliisia vastaan OR Virkavallan anastus OR Lähestymiskiellon rikkominen OR

Yleisvaarallisista rikoksista 34. luku

Tuhotyö OR Tuhotyön yritys OR Liikennetuhotyö OR Liikennetuhotyön yritys OR Törkeä tuhotyö OR Törkeän tuhotyön yritys OR Terveyden vaarantaminen OR Terveyden vaarantamisen yritys OR Törkeä terveyden vaarantaminen OR Törkeän terveyden vaarantamisen yritys OR Yleisvaaran tuottamus OR Törkeä yleisvaaran tuottamus OR Yleisvaarallisen rikoksen valmistelu OR

Virkarikoksista 40. luku

Virkasalaisuuden rikkominen ja tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen OR virka-aseman väärinkäyttäminen OR Törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen OR virkavelvollisuuden rikkominen OR Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen OR

LIITE 2. HAKUSANAT

(ulkomaalai* and.s viha*) OR *pilakuv* OR *pilapiirro* OR apina* OR ennakkoluulo* OR etni* OR fasis* OR go home OR hakaris* OR heil OR hitler* OR ideologi* OR ihonväri* OR text=(jew* not jewelry not jewellery) OR jutku* OR jutsku* OR juutalai* OR kinkke* OR text=(kinkki* not kinkkinen) OR kinuk* OR klux OR kuulapä* OR maahanmuuttaj* OR text=(manne* not manner* not mannen not mannelin) OR menkää sinne mistä OR mustalai* OR mustilai* OR mutakuon* OR mutiai* OR muukalaisviha* OR nahkapä* OR natsi* OR text=(neeker*) OR negro* OR nekru* OR nigger* OR painua sinne mistä OR pakolai* OR palata sinne mistä OR pilotti* OR polttopul* OR (molotov* koktail*) OR (molotov* cocktail*) OR racis* OR rasism* OR rasist* OR rodullinen OR romaani* OR text=(romane*) OR text=(romani*) OR romsk* OR text=(rotu* not rotuaari*) OR ryssittel* OR (ryssä* not kyyryssä) OR rättipä* OR saame* OR text=(skin* not skinnari*) OR text=(somal*) OR suomi suomalaisille OR svedu* OR takaisin afrikkaan OR takaisin sinne mistä OR torakka* OR valkolai* OR valkonaam* OR venakko OR text=(white) OR vihariko* OR vinosilm* OR vähemmistö* OR ähl* OR bapdis* OR buddha* OR (vapaa* ajattelij*) OR *Iestadio* OR *Iaestadi* OR *Iuterilai* OR text=(*muslim*) OR text=(*seurakun*) OR *uskovai* OR adventis* OR al gaida* OR al qaida* OR allah* OR antisem* OR apartheid* OR arbeit macht frei* OR arjalai* OR ateist* OR auschwitz OR bin laden* OR burkha* OR fatwa* OR harhaop* OR text=(helluntai*) OR hindu* OR hunnu* OR text=(huntu* not huntus) OR imaami* OR text=(islam*) OR jeesu* OR jehova* OR (jumala* not jumalauta) OR katoli* OR koraani* OR krishna* OR kristilli* OR kristinusko* OR kristit* OR metodis* OR mormon* OR mormooni* OR moske* OR ortodoks* OR ortodox* OR text=(osama) OR text=(pelastusarmeija*) OR text=(profeet*) OR text=(raamat*) OR rukou* OR sikhi* OR sharia* OR taliban* OR terrorist* OR turbaan* OR uskonno* OR uskonto* OR vakaumu* OR vapaakirk* OR vääräuskoj* OR (ääri* and.s islam*) OR *hetero* OR *transsu* OR *transu* OR bimie* OR binai* OR biseksu* OR bi-seksu* OR fag OR fags OR fägär* OR text=(gay* not gaye*) OR hinttari* OR hintti* OR homo* OR hompell* OR text=(lepak* not lepakkomie*) OR lesbo* OR lespo* OR miespari* OR naispari* OR pride* OR puppel* OR queer OR (rekisteröi* and.s parisuh*) OR (seksuaal* and.s suuntautu*) OR (seksuaali* and.s taipumu*) OR text=(seta*) OR (sukupuol* and.s korjau*) OR (sukupuol* and.s suuntautu*) OR (sukupuol* and.s vaihdo*) OR transihmi* OR transmie* OR transnai* OR transseksu* OR transvest* OR ulos kaapista OR aivovamma* OR autist* OR asperger* OR text=(*invalid*) OR text=(*invalid*) OR *pyörätuol* OR *rollaattor* OR *rullatuol* OR *sokea* OR *syndrooma* OR *syndrom* OR text=(*vammai* not asennevammai*) OR (cp* and.s vamma*) OR erityislaps* OR heikkolahjai* OR huonokuulo* OR text=(inva*) OR jälkeenjään* OR kehar* OR kehityshäiriö* OR kuulolait* OR kuulovamma* OR text=(kuuro* not sadekuuro) OR (kääpiö* not kääpiovilla* not kääpiösnautser* not kääpiöpin*) OR liikuntaestei* OR liikuntavamma* OR lyhytkasvui* OR text=(mykkä not mykkäpuhelu) OR näkövamma* OR oireyhtym* OR opaskoir* OR pakkoliik* OR (puhevi* NOT puheviest*) OR rajoittei* OR text=(rampa) OR text=(vajaamieli*) OR vajaälyi* OR text=(vajak*) OR vammaanen OR text=(viittomakiel*) OR änkyt* OR syrjintä OR text=(*kansallispu* not kansallispuisto) OR vajuk* OR text=(puhevamma*) OR text=(sompu* not sompujärv*) OR somppu* OR asberger* OR text=(kehitysvamma*) OR mutakep* OR text=(lahko* not hankalahko) OR liikuntakyvyt* OR mutapä* OR dysfasia* OR liikuntarajoit* OR ryssitel* OR monikulttuuri* OR rodun OR (takaisin* and.s kotimaa*) OR (virolai* and.s huor*) OR menkää kotimaahan OR ulkomaalaisvastai* OR (syntyperä* and.s vuoksi) OR autismi* OR liikuntaeste* OR kainalosauv* OR kyynärsauv* OR text=(lesta*) OR lestoi* OR huononäkö* OR nokikep* OR sosiaalipumm* OR yhteiskunnan elät* OR pois suomesta OR (painu* and.s kotimaa*) OR kehitystaso* OR uskonlahko* OR (venäläi* and.s huor*) OR separi* OR separei* OR (sukupuol* and.s ilmaisu*) OR (sukupuol* and.s identiteet*) OR vajaakuntoi* OR mulatti* OR vastaanottokesku* OR (burka* not burkar*) OR syjivä* OR syrjityksi OR huivipä* OR mutuainen OR patriootti OR kemali OR mustolainen OR maitonaama OR yöntimo OR toisuskoiset OR vammaseksi OR viharyhm* OR nazist OR neukku OR karvakä* OR mustanaam* OR Odin* OR Lold* OR utlänning* and.s hat* OR apa OR fördom* OR hakkors* OR hudfärg* OR jud* OR invandra* OR främlingsfient* OR skinnskall* OR neger* OR flykting* OR zigenar* OR tattar* OR hurri* OR finnjäv* OR hatbrott* OR snedög* OR minorite* OR lessar* OR *troende* OR renras* OR slöja* OR jesus OR koranen* OR kristendom* OR frälsningsarm* OR profet* OR bibel* OR böne* OR turban* OR religion* OR frikyrk* OR transvesti* OR bisexu* OR bög* OR flata OR flato OR registrera* and.s parföhr* OR sexuell* and.s läggnin* OR transperso* OR ut ur skåpet OR rullstol* OR rollator* OR blind* OR cp* and.s skada* OR efterbliv* OR utvecklingsstörd* OR döv* OR dvärg* OR funktionshindra* OR stum OR synskada* OR tvångsrörels* OR talfel OR teckenspråk* OR stammar OR diskriminer* OR folkdräkt* OR sekt OR ras OR tillbaka till hemland* OR hor* OR autism* OR kryck* OR socialfall* OR mulatt* OR mottagningscentral* OR patriot* OR arab OR blatte OR babbe OR bananplockare OR berikare OR efterbliven OR fikus OR lakrits* OR mongo* OR musse OR svartskalle OR naisviha OR ähläm* OR text=(Suomi ensin) OR synagoga* OR rukoushuone* OR sateenkaari* OR text=(Suomen vastarintaliik*) OR text=(Pohjoismainen vastarintaliik*)

LIITE 3. MUUT SAATAVILLA OLEVAT LIITETAULUKOT JA KUVIOT

Kaikki vihamotiivit

Liitetaulukko. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2020.

Liitetaulukko. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät kuukausittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Eri viharikosmotiivien osuudet epäillyistä viharikoksista tehdyissä ilmoituksissa vuonna 2020 (n=852).

Liitetaulukko. Viharikosluokituksen käyttö epäillyistä viharikoksista tehdyissä ilmoituksissa vuonna 2020.

Liitetaulukko. Viharikosluokituksen käyttö poliisipiireittäin vuonna 2020.

Liitetaulukko. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päärikosten eteneminen syyteharkintaan rikoslajeittain (1.1.2020–30.6.2020 kirjatut jutut)

Liitetaulukko. Epäillyt viharikosilmoitukset, joissa useampi vihamotiivi vuonna 2020.

Liitetaulukko. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päärikosten eteneminen syyteharkintaan motiiveittain (1.1.2020–30.6.2020 kirjatut jutut)

Liitetaulukko. Vastaanottokeskuksissa tapahtuneet vihamotiivin sisältämät epäillyt päärikokset motiivin mukaan vuonna 2020.

Liitetaulukko. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät poliisipiireittäin ja motiiveittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat motiiveittain vuonna 2020 (n=1 177).

Liitetaulukko. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päärikosten tapahtuma-ajat vuonna 2020 (n=1 177).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde viharikoksesta epäiltyyn vuonna 2020.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat motiiveittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat vuonna 2020.

Liitetaulukko. Internetissä tapahtuneet epäillyt viharikokset rikosilmoituksittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Internetissä tapahtuneet epäillyt viharikokset rikosilmoituksittain jaoteltuna tapahtumapaikan mukaan vuonna 2020.

Liitetaulukko. Internetissä tapahtuneet epäillyt vihamotiivin sisältämät päärikokset rikoslajeittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Viharikosilmoitusten määrät ja ulkomaan kansalaisten määrät maakunnittain ja suhteutettuna maakunnan asukaslukuun vuonna 2020.

Liitetaulukko. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2008–2020.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämät epäillyt päärikokset rikoslajeittain ja motiiveittain vuonna 2020 (n=1 177).

Liitekuvio. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten esitutinnan tila motiiveittain (1.1.2020–30.6.2020 kirjatut jutut).

Liitekuvio. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten eteneminen syyteharkintaan motiiveittain (1.1.2020–30.6.2020 kirjatut jutut).

Liitekuvio. Viharikosluokituksen käyttö poliisipiireittäin vuonna 2020.

Liitekuvio. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat motiiveittain vuonna 2020 (n=1 177).

Liitekuvio. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat motiiveittain vuonna 2020 (n=1 177).

Liitekuvio. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2020 (n=1 177).

Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät rikokset

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosilmoitusten määrät maakunnittain, suhteutettuna maakunnan asukaslukuun sekä 10 000:ta maakunnassa asuvaa ulkomaan kansalaista kohden vuonna 2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten määrän kehitys rikoslajeittain vuosina 2006–2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat vuonna 2020 (% , n=939).

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vuonna 2020 (% , n=939).

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet vuosina 2019 ja 2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen rikosten yleisimmät sivurikosnimikkeet vuosina 2019 ja 2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat rikoslajeittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat rikoslajeittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät epäillyt rikokset kunnittain; rikosilmoitusten ja päärikosten määrät vuosina 2019 ja 2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajat kansalaisuuden mukaan vuosina 2006–2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajat synnyinmaan mukaan vuosina 2006–2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajat synnyinmaan mukaan vuonna 2020, kun provokaatiojutut on jätetty pois.

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäilyissä päärikoksissa vuonna 2020.

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvästä päärikoksesta epäiltyyn eri rikoslajeissa vuonna 2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvistä päärikoksista epäiltyjen sukupuoli ja ikä vuonna 2020.

Liitetaulukko. Rikoslajit etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvästä päärikoksesta epäillyn iän mukaan 2020.

Liitetaulukko. Rikoslajit etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvästä päärikoksesta epäillyn sukupuolen mukaan vuonna 2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosilmoitusten esitutinnan tila rikoslajien mukaan (1.1.2020–30.6.2020 kirjatut jutut).

Liitetaulukko. Tapahtumatilanteet etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä rikosilmoituksissa vuosina 2019 ja 2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen rikosten esitutinnan tila maakunnittain (1.1.2020–30.6.2020 kirjatut jutut).

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvät epäiltyjen rikokset kunnittain 100 000:ta asukasta kohden vuonna 2020.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien päärikosten tarkempi tapahtumapaikka luokassa ”MUU JULKINEN RAKENNUS” vuonna 2020 (n=90).

Liitekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosilmoitusten määrä maakunnittain, maakunnan asukaslukuun suhteutettuna sekä 10 000:ta maakunnassa asuvaa ulkomaan kansalaista kohden vuonna 2020.

Liitekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen rikosten määrät vuosina 2008–2020.

Liitekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten määrän kehitys rikoslajeittain vuosina 2006–2020.

Liitekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien rikosilmoitusten esitutinnan tila maakunnittain (1.1.2020–30.6.2020 kirjatut jutut).

Liitekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2020 (n=939).

Romaneihin kohdistuneet rikokset

Liitetaulukko. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat vuonna 2020 (% , n=127).

Liitetaulukko. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat rikoslajeittain vuonna 2020 (% , n=127).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde epäiltyyn romaneihin kohdistuneissa, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäillyissä päärikoksissa vuonna 2020.

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde epäiltyyn romaneihin kohdistuneissa, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvissä epäillyissä päärikoksissa rikoslajeittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien viharikosten määrät kunnittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Romaneihin kohdistuneiden, etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvien päärikosten tarkempi tapahtumapaikka luokassa ”MUU JULKINEN RAKENNUS” vuonna 2020 (n=35).

Uskontoon tai vakaumukseen liittyvät rikokset

Liitetaulukko. Kristinuskoon kohdistuneet rikosilmoitukset vuonna 2020: tarkempi kuvaus suuntauksesta.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvät epäillyt viharikokset kunnittain; rikosilmoitusten ja päärikosten määrät vuonna 2020.

Liitetaulukko. Islamiin kohdistuneet viharikosilmoitukset vuonna 2020: tarkempi kuvaus suuntauksesta.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2020.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vuonna 2020 (n=133).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde epäiltyyn uskontoon tai vakaumukseen liittyvissä päärikoksissa vuonna 2020.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen viharikosten tapahtumapaikat vuonna 2020 (n=133).

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten rikoslajit motiiveittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä motiiveittain vuonna 2020 (%).

Liitekuvio. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvien epäiltyjen viharikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2020 (n=133).

Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät rikokset

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2020.

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärिकosten tapahtuma-ajat vuonna 2020 (n=75).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde päärिकoksesta epäiltyyn tapauksissa, jotka liittyvät seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun vuonna 2020.

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikat vuonna 2020 (n=75).

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärिकosten asianomistajien sukupuoli motiiveittain vuonna 2020.

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärिकosten asianomistajien ikä motiiveittain vuonna 2020 (%).

Liitekuvio. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien epäiltyjen päärिकosten määrät rikoslajeittain vuonna 2020 (n=75).

Vammaisuuteen liittyvät rikokset

Liitetaulukko. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2020.

Liitetaulukko. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärिकosten tapahtuma-ajat vuonna 2020 (n=30).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde epäiltyyn vammaisuuteen liittyvässä päärिकoksessa vuonna 2020.

Liitetaulukko. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikat vuonna 2020 (n=30).

Liitekuvio. Vammaisuuteen liittyvien epäiltyjen päärिकosten määrät rikoslajeittain vuonna 2020 (n=30).